University of Alberta Library
0 1620 2352 6534

Календар

УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ

Тиха українська ніч!

НА ЗВИЧАЙНИЙ РІК

1946

St. John's Institute Library
11024 - 82nd AVENUE
EDMONTON, ALBERTA

EMEL'S

Ladies' Apparel

583 Selkirk Ave. Winnipeg.

Добір найпристойнішого виробу
ПЛАЩІВ — СУКОНОК
СПОРТОВИХ ОДІНЬ.

Спеціялізуємо
Роблення-до-міри
ковтів і сутів.

П. ЕМЕЛЬНИЧЕНКО,
властитель.

УКРАЇНСЬКА РЕСТАВРАЦІЯ

The New Fox Cafe

667 MAIN STREET

Winnipeg.

СМАЧНІ СТРАВИ — СКОРА
І ДОБРА ОБСЛУГА!

Зайдіть на снідання, обід, вечеру
або на перекуску.

Будете вдоволені.

Г. ДАНЧУК, властитель.

Піддержуйте Українське Підприємство

КРАВЦІ І ФОРІЄРИ.

Направляємо форковти, чистимо, прасуємо, і направляємо одіння.
Принимаємо замовлення з провінції. Скоро обслугуємо та
висилаємо. — Ціни умірковані.

681-683 Main Street Phone 92 000 Winnipeg, Man.

ВАСИЛЬ Б. СТЕФАНИК, управитель.

КАЛЄНДАР

„УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ"

НА ЗВИЧАЙНИЙ РІК

1946

РІЧНИК XXIX.

ВИДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ВИДАВНИЧОЇ СПІЛКИ В КАНАДІ
ВІННІПЕҐ, МАН.

Printed and Published by the Ukrainian Publishing Company of Canada, Limited,
210 - 214 Dufferin Ave., Winnipeg, Manitoba.

UNIVERSITY LIBRARY
UNIVERSITY OF ALBERTA

Printed in Canada

Рік 1946

АСТРОНОМІЧНИЙ КАЛЄНДАР

Рік 1946 є роком звичайним, що числить 365 днів.

Рік ділиться на чотири астрономічні пори: весну, літо, осінь і зиму.

Весна зачинається 21 березня — тоді маємо весняне зрівнання дня з ночею.

Літо зичнається 22 червня; літна перемога дня над ночею.

Осінь 23 вересня — осінне зрівнання дня з ночею.

Зима 22 грудня, зимова перемога ночі над днем.

Ери числення часу.

Християнська рахуба починається від народження Ісуса Христа — тепер маємо 1946-ий рік.

Грецька Церква числить від сотворення світа, тепер 7454-ий рік.

Магометани (турки) числять від утечі Магомета з Мекки до Медини в 622 р., отже тепер їх рік 1366.

Від охрещення України 988 р. доси 958 літ.

КАЛЄНДАРНІ СПРАВИ.

Мясниць від Різдва до Мясопустної неділі 7 тижнів.

Мясне пущення 24 лютого (11-го церковного).

Сирне пущення 3 березня (18-го лютого церковного).

Благовіщення в неділю, 7 квітня (25 березня церк.).

Великдень 21-го квітня (8-го церковного).

Вознесення 30-го травня (17 церковного).

Зелені Свята 9-го червня (27 церковного).

Неділя Всіх Святих 16 червня (3 церковного).

Петра і Павла 12 липня, в пятницю (29 червня церковного).

ПОСТИ.

1. На Святий Вечір Різдва (Навечеріє Різдва).

2. На Святий Вечір Йордану (Навечеріє Богоявлення).

3. Великий Піст — від понеділка по Неділи Сиропустній до Великої Суботи перед Великоднем.

4. Петрівка завсігди від понеділка по Неділи Всіх Святих (1-ій по Зелених Святах) до передодня (навечерія) свята Петра і Павла (від 17 червня до 11 липня).

5. Спасівка завсігди від 14 (1 цер.) серпня до 27 (14 цер.) серпня отже до передодня Успення Пресв. Богор.

6. В день памяти Усічення Голови Івана Хрестителя 11 вересня (29 серп. церк.).

7. В день свята Воздвиження Чесного Хреста 27 (14 цер.) вересня.

8. Пилипівка, завсігди від 28 (15 цер.) листопада, отже від дня по Пилипі — до передодня (до Навечерія, Св. Вечера) Різдва Христового.

9. В Сирний тиждень до неділі Сиропустної з набілом.

Щиро релігійні люде вибирають

собі для посту окремі дні — чи для подяки Богу, чи просьби, чи покаяння.

ЗАГАЛЬНИЦІ.

1. Від Різдва до Богоявлення (Йордану) крім Йорданського Святого Вечера.
2. Від неділі Митаря і Фарисея до неділі Блудного Сина.
3. Від Великодня до Неділі Томиної.
4. Від Зелених Свят до Неділі Всіх Святих.

ЗАБОРОНЕНИЙ ЧАС ВЕСІЛЬ І ЗАБАВ З МУЗИКОЮ.

1. Всі середи і пятниці крім загальниць.
2. Від початку Пилипівки до Богоявлення.
3. Від понеділка по Неділі Мясопустній до Неділі Томиної.
4. В Петрівку.
5. В Спасівку.
6. В день памяти Усічення Голови Івана Хрестителя.
7. В день Воздвиження Чесного Хреста.

ЛАТИНСЬКІ СВЯТА В 1945 РОЦІ

Новий Рік, в вівторок, 1 січня.
Трох Королів, 6 січня, неділя.
Запустна, 3 березня (марта).
Попелець, 6 березня, в середу.
Благовіщення, 25 березня, в понеділок.
Неділя Цьвітна, 14 квітня.
Великдень, 21 квітня.
Вознесення, 30 травня (мая), четв.
Зелені Свята, 9 червня.
Божого Тіла, 20 червня, в четвер.
Петра і Павла, 29 червня, в суботу.
Преображення, 6 серпня, в вівторок.
Успення Пр. Богор., 15 серпня, четвер.
Різдво Богородиці, 8 вересня, неділя.
Всіх Святих, 1 листопада, в пятницю.
Воведення Богор., 21 листоп., четвер.
1-ша Нед. Адвенту, 1 грудня.
Непорочне Зачаття, 8 грудня, неділя.
Різдво Ісуса Христа, 25 груд., в середу.

Український Великдень і Латинський разом.

УРЯДОВІ СВЯТА КАНАДИ.

День Нового Року.
Великодна Пятниця.
Домініон Дей 1-го липня.
День Праці, 2-го вересня (в понеділок).
День Подяки, оголошують.
День Різдва Христового.

Свят тих не треба розуміти в строго релігійнім значінню. Це свята державні, отже державні інституції, банки і школи спиняють тоді свою діяльність.

ГОЛОСИ — РЯДОВІ НЕДІЛІ — РЯДОВІ УТРЕННІ ЄВАНГЕЛІЇ.

Рядові Голоси — „Голос" в церковнім Богослуженню, це мельодія, або кілька мельодій, що на якусь одну неділю припадають. Таких Голосів, або голосових груп, є 8, і бересь їх по черзі одної неділі один Голос, другої другий і т. д. Коли скінчиться 8-ий, то дальша неділя має знов 1-ий Голос.

Тому, що Голоси беруться чергою оден за другим, вони звуться Голоси Рядові. Перший рядовий Голос в році починаєсь завсігди від 2-ої Неділі по зелених Святах і так голоси йдуть, повторяючись аж до 5-ої Неділі Великого Посту.

Рядові Неділі — Перша неділя по Зелених Святах називається Першою Рядовою Неділею і від неї числяться всі дальші. З Рядовими Голосами й Утренними Євангеліями вони йдуть аж до пятої неділі Великого Посту, а з Апостолами і Євангеліями Служби Божої до послідних неділь перед Різдвом, а з деякими змінами до неділі перед неділею Митаря і Фарисея. Отже при кожній неділи зазначено, яка це чергова неділя, який тоді Голос (Гол. або Г), яке Утренне Євангеліє (Утр. Єв., або УЄ), та який Апостол і Євангеліє на Службі Божій.

Утренні Євангелії — Кожна неділя посвячена памяти Христового Воскресення, отже на недільній Утрени завсігди читається Євангеліє про Воскресення Христа (Воскресне Євангеліє). Таких Євангелій є 11. Вони також звуться Рядовими Утренними, чи Воскресними Євангеліями. Перше з них припадає завсігди на 1-шу Рядову Неділю, отже на Неділю Всіх Святих, що зараз по Зелених Святах. На 11-ту Рядову Неділю припадає 11-те Утренне Євангеліє, а на 12-ту знов 1-ше. Впарі з Утренними Євангеліями йдуть Євангельські Стихири на Утрени перед Славословієм.

Свята — Свята мають свій окремий лад, отже можуть мати своє окреме Утренне Євангеліє, свій Апостол і Євангеліє на Службі Божій. Коли свято випаде в неділю, то деколи бересь Апостол та Євангеліє і Неділі і Свята.

Окремий лад поза Рядовим маємо від Неділі Митаря і Фарисея до Зелених Свят.

ЄВАНГЕЛІЇ И АПОСТОЛИ НА ВАЖНІЙШІ ПОТРЕБИ.

На Хрещенню — Мат. 28: 16—20; Рим. 6: 3—11.

На Вінчанню — Ів. 2: 1—11; Ефес. 5: 20—33.

На Похороні старших — Ів. 5: 24—30; Сол. 4: 13—17.

На Похороні дітей — Ів. 6: 35—39; 1 Корин. 15: 39—45.

На освяченню церкви — Ів. 10: 22—28; Жид. 3: 1—4.

В посуху — Мат. 16: 1—6; Яков 5: 7—9, 17—18.

В слоту — Мат. 7: 7—11; Рим. 8: 22—27.

В слабостях — Луки 4: 37—44; Жид. 12: 6—13.

На всяке прошення Мат. 7: 7—11; Филип. 4: 4—9 (те саме, що на Цьвітну Неділю).

Над слабим — Мат. 8: 28—34, або 17: 14—18, або Мар. 5: 1—20, або 9: 17—31, або Луки 9: 37—43.

Мале освячення води — Ів. 5: 1—4; Жид. 2: 11—18.

Освячення води на Йордан — Мар. 1: 9—11; 1 Кор. 10: 1—4. Тоді ж читання (Парамеї) 1) Ісаії 35: 1—10; 2) Ісаії 55: 1—13; 3) Ісаії 12: 3—6.

ЗАГАЛЬНІ АПОСТОЛИ СВЯТИМ.

Богородиці — Филип. 2: 5—11.
Ангелам — Жид. 2: 2—10.
Апостолам — 1 Кор. 4: 9—16.
Пророкам — 1 Кор. 14: 20—25.
Святителям — Жид. 13: 17—21.
Преподобним — Галат 5: 22—6: 2.
Мученикам — 2 Тим. 2: 1—10.
Ісповідникам — Єфес. 6: 10—17.

ЄВАНГЕЛІЇ РЯДОВІ НА УТРЕНИ

(Воскресні), які при неділях зазначені лише числами.

1. Матея 28: 16—20.
2. Марка 16: 1—8.
3. Марка 16: 9—20.
4. Луки 24: 1—12.
5. Луки 24: 12—35.
6. Луки 24: 36—53.
7. Івана 20: 1—10.
8. Івана 20: 11—18.
9. Івана 20: 19—31.
10. Івана 21: 1—14.
11. Івана 21: 15—25.

ЄВАНГЕЛІЇ НА СТРАСТЯХ В СТРАСТНИЙ ЧЕТВЕР.

1. Івана 13: 31 до 18: 1.
2. Івана 18: 1—28.
3. Матея 26: 57—75.
4. Івана 18: 28 — 19: 1—16.
5. Матея 27: 3—32.
6. Марка 15: 16—32.
7. Матея 27: 34—54.
8. Луки 23: 32—49.
9. Івана 19: 25—37.
10. Марка 15: 43—47.
11. Івана 19: 38—42.
12. Матея 27: 62—66.

ЗА УПОКОЙ ЄВАНГЕЛІЯ И АПОСТОЛИ.

В понеділок — Ів. 5: 17—24: Рим. 14: 6—9.

Вівторок — Ів. 5: 24—30; 1 Кор. 15: 39—45.

Середу — Ів. 6: 35—39; 2 Кор. 5: 1—10.

Четвер — Ів. 6: 40—44; 1 Кор. 15 20—28.

Пятницю — Ів. 6: 48—54; 1 Кор. 15: 47—57.

Суботу — Ів. 5: 24—30; 1 Солун. 4: 13—17.

ЧИТАННЯ З СТАРОГО ЗАВІТУ НА ВСЕНОЧНІМ (Парамеї).

На Всеночнім на більші свята бувають Читання (Паремії, Парамеї) з Старого Завіту, отже тут подаємо, які коли береться.

Та поки що треба зробити такі уваги:

В Старім Завіті, що є старо-словянською мовою, перші пять книг звуться: 1. **Битіе,** 2. **Исход,** 3. **Левит,** 4. **Числа,** 5. **Второзаконіе.** А в Біблії виданій українською мовою (Видання Брит. Т-ва) ті самі книги зовуться: 1-ша книга Мойсея, 2-га книга Мойсея, 3-та книга Мойсея, 4-та книга Мойсея і 5-та книга Мойсея. Отже і в зазначуванню Парамей будемо звати ті книги Книгами Мойсеєвими.

Старословянський біблійний поділ має також **Чотири Книги Царств,** а в українській мові ті чотири Книги зовуться: Перва Книга Самуїлова, Друга Книга Самуїлова, Перва Книга Царів, Друга Книга Царів. Коротко взявши, то в церк.-слов. є: 1-ша Книга Царств, 2-га Царств, 3-та Царств і 4-та Царств. А в укр. тексті те саме має заголовки: 1-ша Самуїла, 2-га Самуїла, 1-ша Царств, 2-га Царств. Цего послідного ми також будемо держатись в зазначуванню.

Ще кілька уваг щодо скорочень: 1М, 2М, 3М — це Перша Книга Мойсея, Друга і т. д.

Іс — Ісаія, Єр. — Єремія, Ез — Езекиїл, Прип — Приповістки Соломона, Ек — Екклезіяст і др. подібно.

Отже хто вважно перегляне заголовки Старого Завіту, той буде знати, до чого скорочення відноситься.

Рожд. Пресв. Богор. — 1) 1М 28: 10—17. 2) Ез. 43: 27; 44: 1—4. 3) Прип. 9: 1—11.

Воздв. Ч. Хр. — 1) 2М 15: 22—27, 16: 1. 2) Прип. 3: 11—18. 3) Іс 60: 11—16.

Покров Пр. Богор. — як на Рожд. Пресв. Богородиці.

Димитрія — 1) Іс 63: 15—19; 64: 1—5, 8—9. 2) Єр. 2: 2—12. 3) Прем. 4: 7—15 „

Михаїла — 1) Іс. Навина 5: 13—15; 2) Суд 6: 2—7, 11—24. 3) Іс 14: 7—20.

Воведення — 1) 2М 40: 1—5, 9—10, 16, 34—35. 2) 1 Цар. 7: 51; 8: 1, 3—7, 9—11. 3) Ез. 43: 27; 44: 1—4.

Николая — 1) Прип. 10: 7, 6, 3: 13—16; 8: 34—35. 2) Прип. 10: 31—32; 11: 1—2, 4, 3, 5—12. 3) Прем. 4: 7—15.

Нед. пер. Рожд. — 1) 1М 14: 14—20. 2) 5М 1: 8—11, 15—17. 3) 5М 10: 14—21.

Нов. Рік. Вас.—1) 1М 17: 1—2, 4—8, 3, 9—12, 14. 2) Прип. 8: 22—30. 3) Прип. 10: 31—32; 11: 1—2, 4, 3, 5—12.

Йордан, Водосвяття — 1) Іс 35: 1—10. 2) Іс 55: 1—13. 3) Іс 12: 3—6. Тоді ж Апостол 1 Кор. 10: 1—4. Єв. Мар. 1: 9—11.

Трох Святих — 1) 5М 1: 8—11, 15—17. 2) 5М 10: 14—21. 3) Прем. Солом. 3: 1—9.

Стрітення — 1) 2М 13: 1—16. 2) Іс 6: 1—13. 3) Іс 19: 1—21.

Благовіщення (на Вечірни) — 1) 1М 28: 10—17. 2) Ез. 43: 27; 44: 1—4. 3) Прип. 9: 1—11. — На Літ. 1) 2М 3: 1—8. 2) Прип. 8: 22—30.

Юрія — Іс 43: 9—14. 2) Прем. 3: 1—9. 3) Прем. 4: 7—15.

Рожд. Ів. Хрест. — 1) 1М 21: 1—8. 2) Суд. 13: 1—21. 3) Мал. 4: 1—6.

Ілії — 1) Цар 17: 1—16. 2) 1 Цар 18: 1—21. 3) 1 Цар 19: 4—16.

Преображення — 1) 2М 24: 12—18. 2) 2М 33: 11—23; 34: 4—6, 8. 3) 1 Цар 19: 3—9, 11—13, 15—16.

Усп. Богор. — 1) 1М 28: 10—17. 2) Ез 43: 27; 44: 1—4. 3) Прип. 9: 1—11.

Зел. Свята — 1) 4М 11: 16—17, 24—29. 2) Йоіл 2: 23—32 (до: „спасеться"). 3) Ез 36: 24—28.

Петра і Павла — 1) 1 Посл. ап. Петра (Нов. Завіт) 1: 3—9. 2) 1 Пос. ап. Петра 1: 13—19. 3) 1 Пос. ап. Петра 2: 11—24 (до: „правдою жили").

Цьвіт. Неділя — 1) 1М 49: 1—2, 8—12. 2) Соф 3: 14—19. 3) Зах 9: 9—15.

Вознесення — 1) Іс 2: 2—3 (до. „стежками Його"). 2) Іс 62: 10—63: 1—9. 3) Зах 14 1 (до: „Господень") —4 (до: „на схід сонця"), 8—11.

ПОЯСНЕННЯ СКОРОЧЕНЬ.

що приходять при означуванню Голосів, Недільних Євангелій, Апостола та Євангелій на Службі Божій і др.

Гол., або Г. — Голос.

Утр. Єв., або УЄ — Утренне Євангеліє.

Літ. — Літургія, або Литургія, отже Служба Божа.

Ап. — Апостол.

Діян., або Ді — Діяння Апостолів. Жид. — Жидів, Рим. — Римлян, 1 Кор. — Перше до Коринтян, 2 Кор. — Друге до Коринтян, Гал. — Галат і т. п.

Євагелисти: Мат. або Мт — Матей; Мар., або Мр — Марко; Лу — Лука; Ів. — Іван.

Вишукування Апостолів і Євангелій:

Мт 2: 1—12 значить: Матея 2-га Голова, а в ній читаєсь від 1-го до 12-го стиха. Гал. 4: 4—7 значить: Послання до Галат Голова 4-та, а стихи в ній читається від 4-го до 7-го. Окремо звернемо увгу на таке означення: 1 Кор. 12: 27—13: 8. Це так розуміється: Перше до Коринтян, Голова 12-та, стихи від 27-го аж до слідуючої (13-ої) Голови, а дальше з Голови 13-ої до 8-го стиха. Себто читається в 12-ій Голові від 27-го стиха до кінця Голови, та дальше з Голови 13-ої до стиха 8-го.

СІЧЕНЬ -- JANUARY

1946 — має 31 днів — 1946

Звич. Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	В	19	**Грудень, 1945.** Преп. Ілії та Ігнатія Печ., муч. Евтихія
2	С	20	Свщм. Ігнатія Богоносця, Філогенія Антіохійського
3	Ч	21	Муч. Юліянії Никомид., смерть Петра митр. Київ.
4	П	22	Вмч. Анастасії, Теодотії, Евода, Хризогона, мч. Зоіла.
5	С	23	10 муч. в Криті; Павла еп. Неокес.; Теоктиста Новг.
			Нед. Св. Отців.—Святий Вечір. Гол. 3. УЄ 6. Літ. Жид. 11: 9-10, 17-23, 32-10. Єван. Матея 1: 1-25.
6	Н	24	**Нед. Св. Отців. Святий Вечір.** Муч. Евгенії, Василиси
7	П	25	**РІЗДВО ІСУСА ХРИСТА**
8	В	26	**СОБОР ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ**
9	С	27	**Стефана первмч.** Преп. Теодора архіеп. Царгород.
10	Ч	29	Св. 20,000 мучеників в Никомидії спалених; мч. Петра
11	П	29	14,000 дітей уб. Іродом; преп. Івана печ,, прп. Маркела.
12	С	30	Мч. Анисії діви, преп. Теодора Царг., муч. Зотика.
			Нед. по Різдві. Гол. 4. УЄ 7. Літ. Галат 1: 11-19. Єван. Матея 2: 13-23.
13	Н	31	**Нед. по Різдві.** Преп. Меланії Римлянки, преп. Геласія
14	П	1	**Січень 1946. НОВИЙ РІК — Обрізання — Василія Вел.**
15	В	2	Преп. Сильвестра Печер., свмч. Теогена, Теодотії.
16	С	3	Преп. Малахія, муч. Гордія
17	Ч	4	Собор 70-ти Апостолів: Якова, Марка, Луки і других
18	П	5	**Святий Вечір перед Йорданом.** Піст.
19	С	6	**ЙОРДАН (БОГОЯВЛЕННЯ ГОСПОДНЄ)**
			Нед. по Йордані.—Собор Предтечи. Гол. 5. УЄ 8. Літ. Ефес. 4: 7-13. Діян. 19: 1-8. Єван. Мат. 4: 12-17. Івана 1: 29-34.
20	Н	7	**Нед. по Йордані. Собор І. Хрестителя.** Атаназія Атал.
21	П	8	Преп. Григорія Печерського, преп. Георгія, Домніки
22	В	9	Мч. Поліевкта і Неарха; Петра еп. Севастійського.
23	С	10	Григорія еп. Нисского, преп. Дометіяна, Маркіяна
24	Ч	11	Преп. Теодосія Вел. преп. Теодосія Антіохійського.
25	П	12	Сави архіеп. Серб., муч. Татіяни, преп. Евпраксії.
26	С	13	Мч. Ермила і Стратоника; Якова еп. Нізивійського
			Нед. 31. Голос 6. УЄ 9. Літ. Ап. 1 Тим. 1: 15-17. Єван. Луки 18: 35-43.
27	Н	14	**Нед. 31 по Зел.** Св. Св. ОО. вбитих в Синаї і Раїфі
28	П	15	Преп. Павла Тивейського, преп. Івана Кущника
29	В	16	Поклонення Кайданам ап. Петра; Леоніли і внуків її
30	С	17	Преп. Антонія Вел., Архила ісповідника, Антонія рим.
31	Ч	18	Св. Атаназія і Кирила архиеп. Алекс., преп. Маркіяна.

Різдво Христове. УЄ Мат. 1: 18-25. Літ. Ап. Галат 4: 4-7. Єван. Мат. 2: 1-12
Собор Пр. Бог. УЄ Мат. 2: 1-12. Літ. Ап. Жид. 2: 11-18. Єван. Мат. 2: 13-23.
Стефана. УЄ Ів. 15: 17-27. Літ. Діян. 6: 8-15; 7: 1-5 і 47-59. Єван. Мат. 21: 33-42
Новий Рік. Василія. УЄ Іван 10: 9-16. Літ. Ап. Колос. 2: 8-12 і Жид. 7: 26—8; 2. Єван. Луки 2: 20-21, 40-52 і Луки 6: 17-23.
Йордан: УЄ Мр. 1: 9-11. Літ. Тита 2: 11-14 і 3: 4-7. Єв. Мат. 3: 13-17.

Записки:

ДР. Г. НОВАК

M.D., C.M.

ЛІКАР, ХІРУРҐ і АКУШЕР

Dr. G. NOVAK
459 Selkirk Ave., cor. Powers St.

WINNIPEG, MANITOBA
Телефон: 54 351

ЛР. П. ЗАКУС

ДЕНТИСТ

веде свою канцелярію
під числом:

592 SELKIRK AVE.
WINNIPEG, — MANITOBA
Телефон офісу 55 043

ЛЮТЕНЬ -- FEBRUARY

1946 — має 28 днів — 1946

Звич. Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	П	19	**Січень.** Преп. Макарія, Лаврентія, Евтимія печерських
2	С	20	† Преп. Евфимія Вел., муч. Інни, Пімми й Рімми, Васа
			Нед. 32. Гол. 7. УЄ 10. Літ. Ап. 1 Тим. 4: 9-15. Єван. Луки 19: 1-10
3	Н	21	**Нед. 32 по Зел. Св.** Преп. Максима ісп., Анастасія муч.
4	П	22	Препмч. Анастасія Печер., ап. Тимотея, муч. Мануїла
5	В	23	Свмч. Климента еп. Анкирського, муч. Агафангела
6	С	24	Преп. Ксенії, муч. Вавили, Тимотея, Агапія
7	Ч	25	† Григорія Богослова археп. Царгород., м-ці Филицати
8	П	26	Преп. Ксенофонта і Марії і їх синів, Аркадія, Івана.
9	С	27	† Перенес. мощів Івана Золотоустого, муч. Димитрія
			Нед. Митаря і Фарисея. Гол. 8. УЄ 11. Літ. Ап. 2 Тим. 3: 10-15. Єв. Луки 18: 10-14.
10	Н	28	**Нед. Митаря і Фарисея.** Преп. Ефрема печерського
11	П	29	Перенесення мощей Ігнатія Богоносця, Лаврентія Печ.
12	В	30	**ТРОХ СВЯТИХ: Василія Вел., Григорія Бог. і Івана Зол.**
13	С	31	Никити еп. Новгородського, муч. Вікторина, Віктора
14	Ч	1	**Лютий.** Муч. Трифона, м-ці Перпетуї, муч. Сатира
15	П	2	**СТРІТЕННЯ ГОСПОДНЕ.** Муч. Йордана, Гавриїла.
16	С	3	Симеона Богоприймця і Анни пророчиці, Власія.
			Нед. Блудного Сина. Гол. 1. УЄ 1. Літ. Ап. 1 Кор. 6: 12-20. Єван. Луки 15: 11-32.
17	Н	4	**Нед. Блудного Сина.** Преп. Ісидора Пелусіота, Николи
18	П	5	Теодосія Угл. арх. Чернигівського, муч. Агафії
19	В	6	Вукола еп. Смирн., муч. Доротеї, Христини, Калісти
20	С	7	Партемія еп. Лампс., преп. Луки Аладського, 1003 муч.
21	Ч	8	Влкмч. Теодора Стратилата, прор. Захарії, Сави арх.
22	П	9	Преп. Панкратія затворника печер., муч. Никифора
23	С	10	Преп. Прохора Печер., Свщм. Харлампія, Порфирія
			Нед. Мясоп. Гол. 2. УЄ 2. Літ. Ап. 1 Кор. 8: 8-31 і 9: 1-2. Єван. Матея 25: 31-46.
24	Н	11	**Нед. Мясопустна.** Муч. Власія еп. Севастопольського
25	П	12	Мелетія еп. Антіох., Антонія патр. Царг., прп. Евгенія
26	В	13	Преп. Мартиніяна, Зої й Фотини, Евлогія арх. Алекс.
27	С	14	Рівноап. Кирила учит. Словян, Ісаакія Печерського
28	Ч	15	Преп. Пафнутія Печерського, ап. Онисима

Трох Святих: УЄ Івана 10: 1-16. Літ. Ап. Жид. 13: 17-21. Єван. Матея 5: 14-19.
Стрітення Господне: Утр. Луки 2: 25-32. Літ. Жид. 7: 7-17. Єван. Луки 2: 22-40.

Записки:

487 - 493
SELKIRK AVE.

Телєфон:
"ДРАЙ ГУДС"
57 041
ЧЕРЕВИКИ
57 051

БЕРЕЗЕНЬ -- MARCH

1946 — має 31 днів — 1946

Звич. Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	П	16	**Лютий.** Мч. Памфила пресвитера Кесарії і з ним Павла
2	С	17	Преп. Теодора мовч. Печерського, влмч. Теодора
Нед. Сиропустна. Гол. 3. УЄ 3. Літ. Ап. Рим. 13: 11-14: 4. Єван. Матея 6; 14-21			
3	Н	18	**Нед. Сиропустна.** Агапита еп. Синад., Льва еп. Рим.
4	П	19	**Початок Велик. Посту.** Архипа еп., Филимона, Апфії
5	В	20	Льва епископа, преп. Агатона чудотв. Печерського
6	С	21	Преп. Тимотея, Евстафія арх. Антіохійського
7	Ч	22	Муч. Мавркія, Федора, Пилипа, преп. Атанаса іспов.
8	П	23	Свщмч. Полікарпа, преп. Івана, Антіоха, Мойсея
9	С	24	† Перше і друге знайдення голови Івана Хрестителя.
1 Нед. Посту. Гол. 4. УЄ 4. Літ. Жид .11: 24-26, 32-40 і 12: 1.2. Єван. Івана 1: 43-51.			
10	В	25	**Нед. 1 Посту.** Тарасія ерхіеп. Царг., свщмч. Регіна еп.
11	П	26	Преп. Порфирія еп. Газського, муч. Севастіяна, Івана
12	В	27	Преп. Тита Печерського, Григорія Декаполита
13	С	28	Преп. Василія, Марини, Кира, Протерія. Нестора
14	Ч	1	**Березень.** Препдмч. Евдокії, муч. Нестора і Тривімія
15	П	2	Свщмч. Тодота еп. Кирин., преп. Агафона, Арсенія
16	С	3	Свмч. Евтропія, Клеоника і Василиска, пр. Піями д.
2 Нед. Посту. Гол. 5. УЄ 5. Літ. Ап. Жид. 1: 10-14 і 2: 1-3. Єван. Мар. 2: 1-12.			
17	Н	4	**Нед. 2 Посту.** Преп. Герасима Вологд., муч. Павла
18	П	5	Муч. Конона, преп., Марка пост., муч. Івана
19	В	6	Аморейських 42 муч.: Милісена, Теодора, Теофіла
20	С	7	Свщмч. Херсонеських: еп. Василія, Ефрема, Евгенія
21	Ч	8	Преп. Теофілакта ісповідника, свщмч. Теодорита
22	П	9	† 40 муч. Севастійських: Акакія, Александра, Домни.
23	С	10	Муч. Кондрата, Кипріяна, Діонизія, Павла, Никифора
3 Нед. Посту. Гол. 6. УЄ 6. Літ. Жид. 4: 14-16 і 5: 1-6. Єван. Мар. 8: 34-38 і 9; 1.			
24	Н	11	**Нед. 3 Посту.** Софронія патр. Єрусал., муч. Піонія
25	П	12	Теофана іспов., Григорія Двоеслова, Симеона Богон.
26	В	13	Никифора патр. Царгор., муч. Христини, Александра
27	С	14	Ростислава кн. Київ., Преп. Теогноста митр. Київ.
28	Ч	15	Муч. Агапія, Пуплія, Тимолая. Ромила, муч. Никандра
29	П	16	Серапіона арх. Новгор., муч. Трохима, ап. Аристовула
30	С	17	† Преп. Алексія чол. Божого, муч. Марина, Павла
4 Нед. Посту. Гол. 7. УЄ 7. Літ. Ап. Жид. 6: 13-20. Єван. Марка 9: 17-31.			
31	Н	18	**Нед. 4 Посту.** Кирила арх. Єрусалим., муч. Трофима

Записки:

ДР. М. ПОТОЦЬКИЙ
M.D., L.M.C.C.
Лікар, Акушер і Оператор
Dr. M. POTOSKI
FRANKLIN BLOCK
Телєфон 416 Box 656
DAUPHIN, MAN.

АРСЕНИЧ І СОЛОМОН
Адвокати, Повновласники і Нотарі.
Перепроваджують всякі судові справи — карні, цивільні, спадкові, розводові, позичкові і інтабуляційні.
Адреса:
ARSENYCH & SOLOMON
711 McIntyre Block,
Winnipeg, Man. — Phone 93 071

КВІТЕНЬ -- APRIL

1946 — має 30 днів — 1946

Звич. Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	П	19	**Березень.** Муч. Хризанта і його нареч. Дарії, Іларії
2	В	20	Отців Івана, Сергія, Патрикія
3	С	21	**Поклони.** Івана Ліствичника, Якова ісповідника
4	Ч	22	Свщм. Василія пресв. Анкирського, м-ці Дросиди
5	П	23	Преп. Никона Печер., свщмч. Никона еп. і 200 учен.
6	С	24	Преп. Артемона еп. Селев., преп. Якова ісповідника.

5. Нед. Посту. **Благовіщення.** Гол. 8. УЄ 8. Літ. Жид. 9: 11-14 і Жид. 2: 11-18. Єван. Марка 10: 31-45 і Луки 1: 24-38.

7	Н	25	**Нед. 5 Посту. — БЛАГОВІЩЕННЯ ПРЕСВ. БОГОР.**
8	П	26	Собор Арх. Гавриїла, преп. Василія Нового, Малха.
9	В	27	Матрони Солунської, преп. Івана Прозорливого
10	С	28	Преп. Евстратія пост. Печер., Іларіона ісповідника
11	Ч	29	Преп. Марка еп. Аретусійського, муч. Кирила діякона
12	П	30	Преп. Івана Ліств., муч. Захарії, преп. Зосима еп. Сар.
13	С	31	Преп. Іпатія цілителя Печер., Йони митр. Київського

Нед. Цвітна. УЄ Мат. 21: 1-11, 15-17. Літ. Ап. Филип. 4: 4-9. Єван. Івана 12: 1-18

14	Н	1	**Квітень. — Неділя Цвітна.** Преп. Ґеронтія Печерського
15	П	2	Преп. Тита, муч. Амфіяна, Едесія, Полікапра Алекс.
16	В	3	Преп. Микити іспов., Іліріка, муч. Еппидифора, Дія
17	С	4	Преп. Йосифа Мноболізного Печ., Йосифа Піснопів.
18	Ч	5	**Великий Четвер. — Страсти.** Отців: Івана, Сергія і др.
19	П	6	**Велика Пятниця. — Пол. Плащениці.** Івана Ліствич.
20	С	7	**Велика Субота.** Свщмч. Василія Анкир., муч. Дросиди

Великдень: Ап. Діяння 1: 1-8. Єван. Івана 1: 1-17.

21	Н	8	**ВЕЛИКДЕНЬ — ХРИСТОВЕ ВОСКРЕСЕННЯ.**
22	П	9	**СВІТЛИЙ ПОНЕДІЛОК.** Муч. Авдієса, Маріява і 270
23	В	10	**СВІТЛИЙ ВІВТОРОК.** Муч. Терентія, Африкана
24	С	11	Свщм. Антипи еп. Перґамського, преп. Пармуфія
25	Ч	12	Василія ісповідника Парійського, преп. Атанасії ігум.
26	П	13	Свщмч. Артемона пресв. Лаодикійського, м-ці Томаїди
27	С	14	Мартина ісповідника, муч. Івана, Антонія, Евстафія

Нед. Томина. Гол. 1. УЄ Мт. 28: 16-20. Літ. Діян. 5: 12-20. Єв. Івана 20: 19-31.

28	Н	15	**Неділя Томина — Проводи.** Преп. Івана Ліств.
29	П	16	Муч. Каліди, Ніки, Нунехії, Харієси, Теодори, Галини
30	В	17	Свщмч. Симеона епископа Перського

Світлий Понеділок. Ап. Діян. 1: 12-17, 21-26. Єван. Івана 1: 18-28.
Світ. Вівторок. Діян. 2: 14-21. Єван. Луки 24: 12-35.

Записки:

За визначні фотографії зайдіть до

CHARLES STUDIO

К. КРАСНОПЕРА, фотограф.

614 SELKIRK AVE.
Winnipeg.
Phone 53 909

ЗА ІНФОРМАЦІЯМИ

в справі городових фармів, фармів в Манітобі, міських реальностей і всякого рода бизнесів заходіть або пишіть до:

CENTRAL REALTY

885 MAIN ST., — WINNIPEG.
Phone 55 313
К. Ф. СЛІПЕЦ — властитель.

ТРАВЕНЬ -- MAY

1946 — має 31 днів — 1946

Звич. Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	С	18	**Квітень.** Преп. Івана, ісп. Косми еп. Халк. й Авксентія.
2	Ч	19	Преп. Івана Ветхопещерника, преп. Трифона патр.
3	П	20	Свщм. Гавриїла отрока, преп. Теодора, Анастасія іг.
4	С	21	Свщм. Теодора і матері його Филипії, Свщм. Сократа
			Нед. Мирон. Г. 2. УЄ Мр. 16: 9-20. Літ. Діян. 6: 1-7. Єв. Мр. 15: 43-47 і 16: 1-8.
5	Н	22	**Нед. Мироносиць.** Преп. Теодора Сикеота, Віталія чт.
6	П	23	† **Великмч. Георгія (Юрія) Побідоносця,** муч. Лазаря
7	В	24	Преп. Сави Печ., муч. Стратилата і 70 його воїнів
8	С	25	Ап. Марка, Македонія патр. Цагор., преп. Сильвестра
9	Ч	26	Свщмч. Василія еп. Амасійського. св. Глафіри діви
10	П	27	Преп. Стефана еп. Волод. Вол., Симеона свояка Госп.
11	С	28	Кирила еп. Туров., ап. Ясона і Сосипатра, муч. Мамія.
			Нед. Розсл. Гол. 3. УЄ Луки 24: 1-12. Літ. Діян. 9: 32-42. Єван. Івана 5: 1-15
12	Н	29	**Нед. Розслабленого.** 9 муч. в Кизиці: Теогніда, Рута
13	П	30	† Ап. Якова Завед., Никити Новгород., муч. Максима
14	В	1	**Травень.** Свщмч. Макарія митр. Київ., преп. Пафнутія
15	С	2	Перен. мощей Бориса і Гліба, Атанасія патр. Алекс.
16	Ч	3	Смерть преп. Теодозія ігумена Печер., муч. Тимотея
17	П	4	Пелагії діви, свящмч. Сильвана, Еразма, Никифора іг.
18	С	5	Влкмч. Ірини, муч. Неофіта, Гая і Гаяна, преп. Міхея.
			Нед. Самар. Гол. 4. УЄ Ів. 20: 1-10. Літ. Діян. 11: 19-26 і 29-30. Єв. Ів. 4: 5-42.
19	Н	6	**Нед. Самарянки.** Преп. Йова чудотв. Почаївського
20	П	7	Зявлення Честного Хреста в Єрусалимі, муч. Акакія
21	В	8	†Ап. Івана Богослова, Арсенія Вел., Арсенія Печер.
22	С	9	† Перенесення мощів св. Николая чудотв., прор. Ісаії
23	Ч	10	Ап. Симона Зилота, преп. Ісидори, блаж. Таїсії
24	П	11	Рівноап. Кирила і Методія, преп. Софронія Печер.
25	С	12	Епіфанія еп. Кипру, Германа патр. Царгородського.
			Нед. Сліпор. Гол. 5. УЄ Ів. 20: 11-18. Літ. Діян. 16: 16-34. Єв. Івана 9; 1-38.
26	Н	13	**Нед. Сліпородженого.** Муч. Гликерії діви і Лаодикія
27	П	14	Никити затв. Печ., муч. Ісидора воїна, преп. Серапіона
28	В	15	Пахомія Вел., Ісаії еп. Ростовського, Ісаії Печерського
29	С	16	Преп. Теодора освяченого, муч. Віта, Модеста, Петра.
30	Ч	17	**ВОЗНЕСЕННЯ ГОСПОДНЕ.** Ап. Андроника з 70-ти
31	П	18	Муч. дів: Александри, Текуси, Фаїни, Клавдії, Юлії.

Юрія. УЄ Луки 12: 2-12. Літ. Діян. 12: 1-11. Єван. Івана 15; 17—16; 1-2
Вознесення: Утр. Єван. Марка 16: 9-20. Літ. Діян. 1: 1-12. Єван. Луки 24: 36-53

Записки:

ДР. І. ВЕРХОМИН

і

ДР. П. Г. КОЗЯК

ЛІКАРІ Й ОПЕРАТОРИ
Х-Рей і Фізіо-Терапія
Тел. Офісу 24543
Dr. J. VERCHOMIN Dr. P. H. KOZIAK
Тел. дому 25884 Тел. дому 81862
541 TEGLER Bldg., EDMONTON, Alta.

ДР. П. ГУЦУЛЯК

Дентист
веде свою канцелярію під ч.
270 PHYSICIANS & SURGEONS Bldg.
86 BLOOR STREET West
TORONTO, ONT.
Телефон КІ 6727
Вечорами тільки за попередним умовленням.

ЧЕРВЕНЬ -- JUNE

1946 — **має 30 днів** — **1946**

Кал.	Кал. н.с.	Євич.	Дні тижня	Церк.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1		С	19		**Травень.** Свщмч. Патрикия еп. і Акакія, Менандра.
					Св. ОО. Гол. 6. УЄ Ів. 21: 1-14. Літ. Діян. 20: 16-18 і 28-36. Єв. Ів. 17: 1-13.
2		Н	20		**Нед. Св. Отців 1-го Всел. Собору 325 р.** Муч. Талалея
3		П	21		Рівноап. Констинтина і Єлени, преп. Касіяна
4		В	22		Муч. Василиска, Маркела, Кодра, мученици Софії
5		С	23		Препмч. Михаїла Чорноризця, Леонтія епископа
6		Ч	24		Преп. Симеона дивногорця, преп. Никити стовпника.
7		П	25		† 3-те знайдення голови Івана Хрест. мч. Келестина.
8		С	26		Ап. Карпа й Алфея з 70-ти, муч. Аверкія і Єлени.
					Зелені Свята: Гол. 7 УЄ Ів. 20: 19-23. Літ. Діян. 2: 1-11. Єв. Ів. 7: 37-52 і 8: 12.
9		Н	27		**ЗЕЛЕНІ СВЯТА — ТРОЙЦЯ.** Свщмч. Терапонта Сард.
10		П	28		**ДЕНЬ СВЯТОГО ДУХА.** Преп. Микити ісп. еп. Халк.
11		В	29		Препмч. Теодосії діви, Александра патр. Александ.
12		С	30		Преп. Ісаакія Далматського, муч. Наталії
13		Ч	31		Ап. Ерма з 70-ти, муч. Ермея воїна, муч. Маґа волхва
14		П	1		**Червень.** Муч. Юстина филос., мч. Юстина, Харитини
15		С	2		**Влмч. Івана Сучавського.** Никифора патр. Царгород.
					Нед. 1. Гол. 8. УЄ 1. Літ. Жид. 11: 33-40; 12: 1-2. Мат. 10: 32-33, 37-38; 19: 27-30
16		Н	3		**Нед. Всіх Святих. 1-ша.** Муч. Лукіяна й отроків.
17		П	4		Митрофана патр. Царг., Марти і Марії сестер Лазаря
18		В	5		Блаж. Константина митр. Київ., муч. Аполона, Никан.
19		С	6		Преп. Висаріона Єгип., преп. Іларіона ігум. Далмат.
20		Ч	7		Муч. Теодота Анкирського, муч. Киріякії, Калерії.
21		П	8		Ефрема патр. Антіох., Теодора еп., муч. Теофана.
22		С	9		Кирила арх. Александр., муч. Теклі, Марти і Марії.
					Нед. 2. Гол. 1. УЄ 2. Літ. Рим. 2: 10-16. Єв. Мат. 4: 18-23.
23		Н	10		**Нед. 2 по Зел. Св.** Преп. Силуана схимонаха Печер.
24		П	11		† Ап. Вартоломея і Варнави з 70-ти, муч. Теопемпта
25		В	12		Преп. Онуфрія Вел., Петра Атонс., пуст. Івана
26		С	13		Муч. Акилини, преп. Анни і сина її Івана, муч. Діодора
27		Ч	14		Смерть кн. Мстислава, прор. Єлисея, Методія патр.
28		П	15		Прор. Амоса, муч. Віта, Модеста, преп. Крискентії.
29		С	16		Преп. Тихона Луховського, муч. Тигрія пресвітера.
					Нед. 3. Гол. 2. УЄ 3. Літ. Рим. 5: 1-10. Єван. Матея 6: 22-33.
30		Н	17		**Нед. 3 по Зел. Св.** Муч. Мануїла, Савела й Ізмаїла.

Понед. Зел. Свят: Літ. Ап. Ефесян 5: 9-19. Єван. Матея 18: 10-20
Івана Сучавського: УЄ. Ів. 20: 1-10. Літ. 2 Петра 3: 1-18. Єв. Ів. 19: 25-27 і 21: 24-25.

Записки:

ЧИТАЙТЕ УВАЖНО.

Купуйте наші продукти: Молоко, сметанку, маслянку, сир і масло. В сторах питайте за нашими продуктами.

ФАРМЕРІ!

Посилайте Вашу сметану до нас, а ми гарантуємо Вам, що будете задоволені.

CENTRAL DAIRIES Ltd.

121 Salter Street · Phone 57 237 Winnipeg, Man.

ЛИПЕНЬ -- JULY

1946 — **має 31 днів** — **1946**

Кал. Кал. н.с. Звич.	Дні тижня	Церк.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	П	18	**Червень.** Преп. Леонтія канон. Печер., муч. Емерія.
2	В	19	†Ап. Юди, брата Господнього, преп. Паісія Велик.
3	С	20	Память угодників землі Волинської, свщмч. Методія.
4	Ч	21	Муч. Юліяна Тарсійського, преп. Юлія пресвитера
5	П	22	Свщм. Евсевія, муч. Галактіона, муч. Юліянії.
6	С	23	Муч. Агрипини діви, муч. Евстахія, Гая, Урвана.
			Нед. 4 Різд. Ів. Хр. Гол. 3. УЄ 4. Літ. Рим. 13: 11-14: 4 Лу 1; 5-25, 57-76, 80.
7	Н	24	**Нед. 4 по Зел. Св. РІЗДВО ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ**
8	П	25	Преп. Февронії, Леоніди, Лівії й Евтропії
9	В	26	Преп. Давида Солун., Івана еп. Ґот., Дионисія Печер.
10	С	27	Преп. Самсона страннопріймця, блаж. Мартина.
11	Ч	28	Преп. Сергія і Гермогена, преп. Івана Дамаскина
12	П	29	**Св. ПЕТРА і ПАВЛА АПОСТОЛІВ.**
13	С	30	† Собор 12-ти Апостолів. Муч. Михаїла, Мелітона.
			Нед. 5. Гол. 4. УЄ 5. Літ. Рим. 10: 1-10. Єв. Мат. 8: 28-34 і 9: 1.
14	Н	1	**Липень. Нед. 5 по Зел. Св.** Космн і Даміяна безсреб.
15	П	2	Положення Чесної ризи Діви Марії у Влахерні.
16	В	3	Муч. Акинта, Марка, преп. Анатолія затв. Печер.
17	С	4	Андрея арх. Критського, муч. Теодота і Теодотії.
18	Ч	5	† Преп. Атанасія Атон., преп. Лампада, муч. Анни
19	П	6	Преп. Сисоя схим. Печер., муч. Лукії, мч. Ісавра діяк.
20	С	7	Преп. Томи Малеїна й Акакія Синай., муч. Киріякії.
			Нед. 6. Гол. 5. УЄ 6. Літ. Рим. 12: 6-14. Єв. Матея 9: 1-8.
21	Н	8	**Нед. 6 по Зел. Св.** Влкмч. Прокопія, св. Теодосії
22	П	9	Свщм. Панкратія еп., Теодора еп., муч. Андрея і Прова
23	В	10	†Преп. Антонія Печерського, муч. Леонтія
24	С	11	Смерть укр. кн. Ольги, муч. Евфимії, преп. Никодима.
25	Ч	12	Муч. Прокла й Іларія, преп. Михаїла, св. Вероніки
26	П	13	Собор арх. Гавриїла, преп. Стефана, Саваїта.
27	С	14	Ап. Акили з 70-ти і друж. його Прискили, муч. Юста.
			Нед. 7. Гол. 6. УЄ 7. Літ. Рим. 15: 1-7 і 6: 18-23. Єв. Мат. 9; 27-35 і 8; 5-13
28	Н	15	**Нед. 7 по Зел. Св. — †Володимира Вел. князя України**
29	П	16	Свщмч. Антиногена, муч. Юлії діви, муч. Павла і сестер
30	В	17	Влкмуч. Марини, преп. Леоніда, муч. Сперата
31	С	18	Івана і Памви затвор. Печер., муч. Еміліяна, Якинта.

Петра і Павла: УЄ Ів. 21: 15-25. Літ. 2 Кор. 11: 21-33 і 12: 1-9. Єв. Мат. 16: 13-19

Записки:

ДР. П. ПОТОЦЬКИЙ

M.D., L.M.C.C.

Лікар, Акушер і Оператор

Dr. P. POTOSKI

YORKTON, SASK.

Телєфон 117

М. Н. ГРИГОРЧУК

АДВОКАТ, ПОВНОВЛАСНИК ітд.

Перепроваджує всякі судові справи, карні, цивільні і тестаментальні.

Адреса:

M. N. HRYHORCHUK, B.A., LL.B.
Box 81, Ethelbert, Man.

СЕРПЕНЬ — AUGUST

1946 — **має 31 днів** — **1946**

Звич. Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	Ч	19	**Липень.** Преп. Макрини, сестри Василія Вел. преп. Дія
2	П	20	✣ **Ілії пророка.** Зн. моц. Атанасія ігум. Берестейського.
3	С	21	Преп. Онуфрія Мовчаль. й Онисима Печерських
			Нед. 8. Голос 7. УЄ 8. Літ. Ап. 1 Коринтян 1: 10-18. Єван. Мат. 14: 14-22
4	Н	22	**Нед. 8 по Зел. Св.** Рівноап. Марії Магдалини
5	П	23	Муч. Трохима, Теофіла й 13-ти з ними. Аполінарія
6	В	24	†Муч. Бориса і Гліба, преп. Полікарпа археп. Печер.
7	С	25	† Успення правед. Анни, св. Олимпіяди диякониси.
8	Ч	26	Преп. Мойсея чудотв. Печер., священмч. Ермолая
9	П	27	Пантелеймона влмч., преп. Наума, Анфіси ігумені
10	С	28	Ап. з 70-ти: Прохора, Никанора, Тимона й Пармена.
			Нед. 9. Гол. 8. Утр. Єван. 9. Літ. 1 Кор. 3: 9-17. Єван. Матея 14: 22-34.
11	Н	29	**Нед. 9 по Зел. Св.** Муч. Калиника Кил., муч. Серафани
12	П	30	Ап. з 70-ти: Сили і Силуана, Крикента, Епенета
13	В	31	Прав. Евдокима Капад., муч. Уліти, прав. Йосифа
14	С	1	**Серпень. Початок Спасівки.** †Зн. Ч. Хр. **Хрещ. України**
15	Ч	2	Перенес. мощів первом. Стефана, блаж. Василія
16	П	3	Преп. Ісаакія, Далмата, Фавста, преп. Косми отшел.
17	С	4	Сім молод. в Ефесі сплячих: Максиміліяна, Івана і др.
			Нед. 10. Голос 1. УЄ 10. Літ. Ап. 1 Корин. 4: 9-16. Єван. Матея 17: 14-23
18	Н	5	**Нед. 10 по Зел. Св.** Муч. Евсигнія, Кантидія, Кантидіяна
19	П	6	**ПРЕОБРАЖЕННЯ ГОСПОДНЕ — СПАСА.**
20	В	7	Преп. Пімена пост. Печер., муч. Марина воїна, Атерія
21	С	8	Преп. Григорія іконописця Печер., Еміліяна ісповід.
22	Ч	9	† Ап. Матея, муч. Юліяна, Маркіяна, Івана, Фотія
23	П	10	Муч. архид. Лаврентія, Сикста епис., муч. Романа.
24	С	11	Прпмч. Василія і Теодора Печер., муч. Евпла, Неофіта.
			Нед. 11 Голос 2. УЄ 11. Літ. Ап. 1 Корин. 9: 2-12. Єван. Матея 18: 23-35
25	Н	12	**Нед. 11 по Зел. Св.** Муч. Фотія, Памфила й Капитана
26	П	13	Тихона еп. Вороніжського, муч. Конкордія, св. Ірини
27	В	14	Перенес. мощей Теодосія Печ., прор. Михея муч Лукія
28	С	15	**УСПЕННЯ ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ.** Преп. Харитона.
29	Ч	16	† Нерукотв. Образ Ісуса Христа, муч. Діомида
30	П	17	Преп. Алипія іконоп. Печер., муч. Мирона, Филипа.
31	С	18	Муч. Флора і Лавра, Серапіона, Івана і Георгія патр.

Ілії: УЄ Луки 11: 47-54. Літ. Ап. Якома 5: 10-20. Єван. Луки 4: 22-30.
Преображення Госп. УЄ Луки 9: 28-36, Літ. Ап. 2 Петра 1: 10-19. Єв. Мат. 17: 1-9.
Успен. Пр. Бог.: УЄ Лу 1: 39-49, 56. Літ. Фил. 2: 5-11. Єван. Лу 10: 38-42, 11: 27-28

Записки:

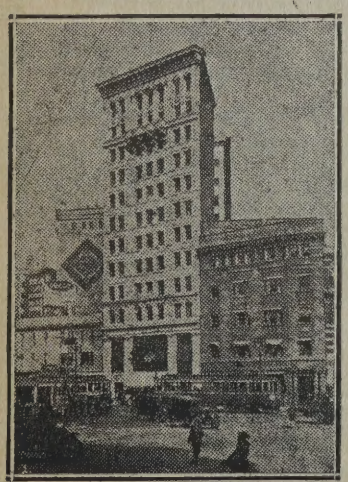

McARTHUR BUILDING,
Cor. Portage Ave & Main St.

Телєфон Бюра 95 075 Резиденції 52 502

ДР. ВОЛ. Ф. БАЧИНСЬКИЙ

M.D. (Man.), L.M.C.C.
ОПЕРАТОР, ЛІКАР, АКУШЕР.

Спеціялізує при операціях найновішими способами для знечулення.
Маємо апарат Рентґена для знимання ЕКС-РЕЙ (X-RAY)
Пересвітлювання флуороскопією
і Радіятермія (Short Wave Therapy)

Адреса канцелярії:
DR. V. F. BACHYNSKI
506 McArthur Bldg. Winnipeg, Man.

ВЕРЕСЕНЬ -- SEPTEMBER

1946 — має 30 днів — 1946

Звич. Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
Нед. 12. Гол. 3. Утр. Єван. 1, Літ. 1 Корин. 15: 1-11. Єван. Матея 19: 16-26.			
1	Н	19	**Серпень. — Нед. 12 по Зел. Св.** Муч. Андрея Страт.
2	П	20	Прор. Самуїла, муч. Севіра пресв., Мемнона сотника
3	В	21	Преп. Аврамія, ап. Тадея з 70-ти, муч. Васси
4	С	22	Муч. Агатоника і з ним Зотика, Теопрепія, Акиндина.
5	Ч	23	Свщмч. Іринея еп. Ліонського, Калиника патр. царг.
6	П	24	Перенес. мощів Петра митр. Київ., свщмч. Евтихія.
7	С	25	Ап. Тита з 70-ти, ісповід. Вариса й Евлогія еп. Едеси
Нед. 13. Гол. 4. Утр. Єван. 2. Літ. 1 Корин. 16: 13-24. Єван. Матея 21: 33-42.			
8	Н	26	**Нед. 13 по Зел. Св.** Муч. Адріяна і Наталії, преп. Тифоя
9	П	27	Преп. Пімена пост. Печер,, Пімена Вел., Осії ісповід.
10	В	28	†Знайдення мощів Йова Почаївського, преп. Сави
11	С	29	† **Усікнов. Голови Івана Хрестителя,** муч. Анастасія.
12	Ч	30	Александра, Івана і Павла патр. Царг., преп. Врієна
13	П	31	† Пол. Пояса Богород. Івана митр. Київ., Генадія.
14	С	1	**Вересень. Початок Церков. Року.** † Симеона стовп.
Нед. 14. Гол. 5. Утр. Єван. 3. Літ. Ап. 2 Корин. 1: 21—2: 4. Єван. Матея 22: 1-14.			
15	Н	2	**Нед. 14 по Зел. Св.** Муч. Маманта, Івана пост. патр. Ц.
16	П	3	Свящм. Антима еп. Никомид. і з ним Теофіла, Петра
17	В	4	Муч. Вавили еп. Антіох., прор. Мойсея Боговидця
18	С	5	Правед. Захарія і Єлисавети, мч. Раїси, Атанасія.
19	Ч	6	Чудо Архистр. Михаїла в Хонах. преп. Архипа, Давида
20	П	7	Предпр. Рожд. Богородиці, муч. Макарія Канівського.
21	С	8	**РІЗДВО ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ.** Муч. Руфа і Руфіяна.
Нед. 15. Гол. 6. Утр. Єван. 4. Літ. 2 Корин. 4: 6-15. Єван. Матея 22: 35-46.			
22	Н	9	**Нед. 15 по Зел. Св.** Богот. Якима й Анни, муч. Север.
23	П	10	Муч. Минодори, Митродори і Нимфодори, ап. Лукія
24	В	11	Преп. Теодори Олександ., муч. Серапіона, Кронида
25	С	12	Свщмч. Автонома еп., преп Атанасія, муч. Юліяна.
26	Ч	13	Предпраз. Воздв. Ч. Хр. Свящм. Корнилія Сотника
27	П	14	**ВОЗДВИЖЕННЯ ЧЕСНОГО ХРЕСТА ГОСПОД.**
28	С	15	Велкмч. Никити, преп. Филотея, муч. Порфирія,
Нед. 16. Гол. 7. Утр. Єван 5. Літ 2 Корин. 6: 1-10. Єван. Матея 25: 14-30.			
29	Н	16	**Нед. 16 по Зел. Св.** Влмч. Евтимії, Кипріяна митр. К.
30	П	17	Муч. Віри, Надії і Любови і матері їх Софії, Агатоклії

Різдво Пр. Бог. УЄ Лу 1: 39-49 і 56. Літ. Фил. 2: 5-11. Єв. Лу 10: 38-42 і 11: 27-28.
Воздв.: УЄ Ів. 12: 28-36. Літ. 1 Кор. 1: 18-24. Єв, Івана 19: 6-11, 13-20, 25-28, 30-35

Записки:

ДР. Ю. Е. ДРАҐАН

M.D., C.M., L.M.C.C.
Лікар, Акушер і Оператор

Член Домініяльної Ради Лікарів.
З практикою по шпиталях
в Рочестер, Філаделфії,
Бостоні, Ню Йорку
та Балтімор.

601 Canada Building,
SASKATOON, SASK.
(Коло сієнарської стації)

А. Т. ВАВРИНЮК

АДВОКАТ, ПОВНОВЛАСНИК,
НОТАР і т. д.

Перепроваджує всякі судові справи — карні, цивільні, спадкові і розводові.

Адреса:

A. T. WARNOCK, LL.B.
Barrister & Solicitor
Ramsay Block, **Tel. 63**
DAUPHIN, MAN.

ЖОВТЕНЬ -- OCTOBER

1946 — має 31 днів — 1946

Кал. н.с. Звич.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	В	18	**Вересень.** Преп. Евменія еп., муч. Кастора, Арідни
2	С	19	Муч. Трохима, Саватія і Доримедонта, муч. Зосима.
3	Ч	20	Велкмч. Евстафія Плакиди з ним Теопістії, Агапія
4	П	21	Ап. Кондрата з 70, преп. Даниїла, муч. Іпатія еп. Ефес.
5	С	22	Преп. Отців в печерах Антонія в Київі, прор. Йони.
			Нед. 17. Гол. 8. Утр. Єван. 6. Літ. 2 Корин. 6: 16-18 і 7: 1. Єван. Мат. 15: 21-28.
6	Н	23	**Нед. 17 по Зел. Св.** Зачаття св. Івана Хрес., муч. Андрея
7	П	24	Пермч. Теклі, прав. Никандра, Корпія, Аврамія
8	В	25	Преп. Евфросинії, муч. Пафнутія і 546 з ним, Руфа
9	С	26	†Івана Богослова, муч. Хири, прав. Гедеона судді.
10	Ч	27	Муч. Каліст[illegible]та і 49 воїнів з ним, преп. Саватія
11	П	28	† Преп. Харитона ісп., мч. Марка, Александра, Алфея.
12	С	29	Преп. Киріяка одшельника, Теофана Милостивого.
			Нед. 18. Голос 1. УЄ 7. Літ. Ап. 2 Коринтян 9: 6-11. Єван. Луки 5: 1-11
13	Н	30	**Нед. 18 по Зел. Св.** Михаїла 1-го митр. Київського
14	П	1	**Жовтень. ПОКРОВ ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ.**
15	В	2	Андрея Христа ради юродивого, свщмч. Кипріяна
16	С	3	Преп. Діонисія затвор. Печерського, свщмч. Діонисія.
17	Ч	4	Свщмч. Еротея, Володимира Новг., преп. Еладія печ.
18	П	5	Муч. Харитини, преп. Даміяна Печер., святит. Петра.
19	С	6	Ап. Томи з 70-ти, муч. Еротиїди діви, муч. Макарія.
			Нед. 19. Гол. 2. УЄ 8. Літ. 2 Кор. 11: 31-32 і 12: 1-9. Єван. Луки 6: 31-36.
20	Н	7	**Нед. 19 по Зел. Св.** Муч. Сергія, і Вакха, преп. Сергія
21	П	8	Преп. Пелагії, св. Таїси, преп. Трифона, св. Пелагії
22	В	9	†Ап. Якова Алфеєвого з 12-ти, преп. Андроника
23	С	10	Муч. Евлампія й Евлампії, Собор угод. Волинських.
24	Ч	11	Ап. Филипа з 70-ти, Теофана пост. печ., Теофана еп.
25	П	12	Мч. Прова, Тараха й Андроника, преп. Косми Святог.
26	С	13	Муч. Карпа, преп. Веніямина Печер., преп. Никити.
			Нед. 20. Гол. 3. УЄ 9. Літ. Галат 1: 11-19. Єв. Луки 7: 11-16.
27	Н	14	**Нед. 20 по Зел .Св.** Преп. Параскевії серб., Николи Печ.
28	П	15	Преп. Евтимія нового, прпмч. Лукіяна пресв. Антіох.
29	В	16	Муч. Лонгина сотника, Леонтія, Дометія, Терентія
30	С	17	Память Отців 7-го Всел. Собору. прмч. Андрея Крит.
31	Ч	18	†Ап. Луки з 70-ти, преп. Юліяна пуст., Йосифа ігум.

Покров Богор. УЄ Луки 1: 39-49, 56. Літ. Жид. 9: 1-7. Луки 10; 38-42; 11; 27-28.

Записки:

НОРТ ВИНИПЕҐ КО-ОПЕРАТИВА ЛИМИТЕД

ЗАСНОВАНА 1932 Р.

ВУГЛЯ, ДРОВА, ФАРБИ, ШКІРЯНІ РОБОЧІ РУКАВИЦІ І ХЛІБ.

Членство $5.00

УКРАЇНСЬКЕ, ЧИСТО КООПЕРАТИВНЕ ПІДПРИЄМСТВО.

Ярда: 1042 Селкирк евню, Телєфон: 55 919
Фабрика рукавиць: 269 Джеймс евню — Будинок Вестерн Кооперативи Лимитед, Телєфон: 22 995.
Пекарня: 1069 Селкирк евню, Телєфон 55 919.

ЛИСТОПАД -- NOVEMBER

1946 — має 30 днів — 1946

Кал. н.с. Звич.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	П	19	**Жовтень.** Блаж. Клеопатри і Івана, Евсевія діякона.
2	С	20	Влмч. Артемія, муч. Евора й Евнея, преп. Матрони.
			Нед. 21. Гол. 4. Утр. Єван. 10. Літ. Галат 2: 16-20. Єван. Луки: 8: 5-15
3	Н	21	**Нед. 21 по Зел. Св.** Преп. Іларіона Вел., Іларіона печер.
4	П	22	Рівноап. Аверкія еп. Європольського, муч. Александра
5	В	23	Ап. Якова, брата Господ. з 70-ти, Ігнатія патр. Царг.
6	С	24	Преп. Арети, Сисоя і Теофіла Печер., муч. Арети.
7	Ч	25	Муч. Маркіяна і Мартирія, св. Таїти, муч. Анастасія
8	П	26	**ДИМИТРІЯ ВЕЛИКМ.** Преп. Теофіла, муч. Лептини.
9	С	27	Муч. Нестора, преп. Нестора Літописця.
			Нед. 22. Гол. 5. УЄ 11. Літ. Галат 6: 11-18. Єван. Луки 16: 19-31.
10	Н	28	**Нед. 22 по Зел. Св.** Муч. Терентія й Неоліни і дітей їх.
11	П	29	Препмч. Анастасії Римлянки, муч. Феліцитини
12	В	30	Муч. Зиновія і Зиновії, ап. Тертія, Марка, Юста
13	С	31	Преп. Спиридона й Никодима Печер., ап. Стахія.
14	Ч	1	**Листопад.** Косми і Даміяна чуд. і матері Теодотії
15	П	2	Муч. Акиндина, Пигасія, мч. Домни, преп. Маркіяна.
16	С	3	Муч . Акепсима еп., Йосифа пресв., Аїтала діякона.
			Нед. 23. Гол. 6. УЄ 1. Літ. Ефес. 2: 4—10. Єв. Луки 8: 26-39
17	Н	4	**Нед. 23 по Зел. Св.** Преп. Йоаникія Вел., Ахила Печер.
18	П	5	Муч. Галактіона й Епістими, Григорія арх. Алексан.
19	В	6	Павла, архіеп. Царгор., дів: Тукеси, Александри
20	С	7	Св. 33 муч. в Мелітині: Єрона, Ісихія, Никандра і др.
21	Ч	8	**СОБОР АРХИСТ. МИХАЇЛА** і др. **Ангелів.** Преп. Марти
22	П	9	Онисифора іспов. печер., Матрони царгор., мч. Маври
23	С	10	Ап. з 70-ти: Ераста еп., Олімпа, Родіона, Сосипатра.
			Неділя 24. Голос 7. УЄ 2. Літ. Ап. Ефесян 2: 14-22; Євангелія Луки 8: 41-56
24	Н	11	**Нед. 24 по Зел. Св.** Муч. Мини, преп. Теодора Студита
25	П	12	Св. Івана Милостивого патр. Алекс., преп. Ніла пост.
26	В	13	† Івана Золотоустого архіеп. Царгород., муч. Манефи
27	С	14	† Ап. Филипа з 12-ти. Григорія Палами арх. Тесалон.
28	Ч	15	**Початок Пилипівки.** Муч. Гурія, Самона й Авіва
29	П	16	Ап. і еван. Матея (Левія з 12-ти), преп. Сергія схимн.
30	С	17	Григорія еп. і чудотв. Неокесар., преп. Никона чуд.

Димитрія: УЄ Мат. 10: 16-22. Літ. 2 Тим. 2; 1-10. Єван. Івана 15; 17-27 і 16; 1-2.
Арх. Михаїла: УЄ Мат. 13: 24-30 і 36-43. Літ. Жид. 2: 2-10. Єван. Луки 10: 16-21

Записки:

„Склеп Ліпших Черевиків"
Modern Shoe Store
602 SELKIRK AVENUE
Phone 56 599
WINNIPEG.

ПОХОРОННЕ БЮРО
під управою
ІВАНА ЗАВІДОВСЬКОГО
Це є найстарше українське похоронне заведення у Винипегу.
Обслуга скора й вдоволяюча.
ZAWIDOWSKI FUNERAL HOME
Limited
561 Selkirk Ave. — Winnipeg.
Phone 51500

ГРУДЕНЬ — DECEMBER

1946 — має 31 днів — 1946

Звич. Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
			Нед. 25. Голос 8. Утр. Еван. 3 Літ. Єфес. 4: 1-6. Еван. Луки 10: 25-37.
1	Н	18	**Листопад. — Нед. 25 по Зел. Св.** Муч. Платона
2	П	19	Прор. Авдія, преп. Варлаама ігумена Печерського
3	В	20	Преп. Григорія Декаполита, Прокла арх. Царгород.
4	С	21	**ВВЕДЕННЯ В ХРАМ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ.**
5	Ч	22	Ап. Филимона і з ним Архипа та муч. Апфії і Кикилії
6	П	23	Амфілоха еп. Іконійського, еп. Теодора, Антіохійсь.
7	С	24	Влкмч. Єкатерини, цар. Августи, Порфирія та 200 воїн.
			Нед. 26. Гол. 1 УЄ 4. Літ. Єфес. 5: 9-19. Єв. Луки 12: 16-21.
8	Н	25	**Нед. 26 по Зел. Св.** Климента еп. Рим., Мартиніяна діяк.
9	П	26	Преп. Якова пуст., Алипія стовп., муч. Георгія Хіос.
10	В	27	Влкмч. Якова перського, преп. Паладія, Романа чуд.
11	С	28	Прпмч. Стефана нового, муч. Іринарха, Василія, Петра.
12	Ч	29	Муч. Пармона і з ним 370, преп. Нектарія печерського
13	П	30	† Андрея Первоз., Фрументія, архиеп. Індійського.
14	С	1	**Грудень.** Прор. Наума, св. Филарета Милостивого.
			Нед. 27. Гол. 2. УЄ 5. Літ. Ап. Ефесян 6: 10-17. Еван. Луки 13: 10-17.
15	Н	2	**Нед. 27 по Зел. Св.** Прор. Авакума, Атанасія Затвор.
16	П	3	Прор. Софонії, преп. Івана Мовчал., еп. Колонійск.
17	В	4	Влмч. Варвари і з нею Юліянії, преп. Івана Дамаскина
18	С	5	† Преп. Сави Освященого, Гурія арх., муч. Філотея.
19	Ч	6	**НИКОЛАЯ МИР-ЛИК. ЧУДОТВОРЦЯ.** Блаж. Максима
20	П	7	Амвросія еп. Медіол., Івана Печер., Преп. Павла посл.
21	С	8	Преп. Потапія, ап. 70-ти: Состена, Аполоса, Кифи
			Нед. 28. Гол. 3. УЄ 6. Літ. Ап. Колосян 3: 4-11. Еван. Луки 17: 12-19
22	Н	9	**Нед. 28 по Зел. Св. Зачаття Пресв. Богор. від св. Анни**
23	П	10	Муч. Мини, Ермогена й Евграфа, муч. Маріяна
24	В	11	Преп. Даниїла Стовп., Луки муч., Леонтія, Варсави
25	С	12	Спиридона чудотв., свщмч. Александра еп. Єрусалим.
26	Ч	13	† Муч. Евстратія, Авксентія, Евгенія й Ореста.
27	П	14	Муч. Тирса, Левкія, Калиника, муч. Аріяна і Теотиха.
28	С	15	Свщм. Елевтерія і матери його Анфії, Стефана арх.
			Нед. Праотців. Гол. 4. УЄ 7. Літ. Ап. Колос. 3: 4-11. Еван. Луки 14: 16-24.
29	Н	16	**Неділя Праотців.** Прор. Аггея, блаж. Теофанії,
30	П	17	Преп. Даниїла і трох молодців: Ананії, Азарії і Мих.
31	В	18	Муч. Севастіяна і воїнів його, Модеста арх. Єрусал.

Воведення: УЄ Луки 1: 39-49 і 56. Літ. Жидів 9: 1-7. Еван. Луки 10: 38-42 і 11: 27-28
Зач. Пр. .Бог. УЄ Лу 1: 39-49. 56; Літ. Гал. 6: 22-31; Єв. Лу 10: 38-42 і 11: 27-28.
Николая: УЄ Іван 10: 9-16. Літ. Ап. Жид. 13; 17-21. Еван. Луки 6; 17-23

Записки:

WINNIPEG WHOLESALE
GROCERY and
CONFECTIONERY
Limited
24 DERBY ST.
Phones: 51 926 and 51 929
WINNIPEG.

Zapp Fur Shop
592 Selkirk Ave.
WINNIPEG.
Phone 53 400

„УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС"

Виходить від 1910 року кожного тижня.

ПАМЯТАЙТЕ, ЩО „УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС" Є:
ПЕРШИМ українським часописом в Канаді незалежним від чужих.
ПЕРШИМ, який вчив русинів, що вони українці.
За ним є 36 літ громадської праці і тим він заслугує на довіря і піддержку.
В кождій УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ повинен бути „УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС".
РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА: В Канаді 2 доляри; в Зединених Державах $2.50. В інших краях 3 доляри.

Адреса:

UKRAINIAN VOICE

BOX 3626 Sta. B. **WINNIPEG, MAN.**

„В І С Т Н И К"

Орган Української Православної Церкви в Канаді.

ПОЧАВ ВИХОДИТИ 1924 РОКУ.

ВИХОДИТЬ ДВА РАЗИ В МІСЯЦИ.

Побіч справ релігійних і церковних „ВІСТНИК" інтересується справами Української Культури, справами виховання і взагалі громадськими справами українського життя.

В „ВІСТНИКУ" знайдете матеріял, якого не знайдете деинде — і тому „ВІСТНИК" повинен бути в КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ.

ПЕРЕДПЛАТА В КАНАДІ НА РІК ОДЕН ДОЛЯР
В ЗЄДИНЕНИХ ДЕРЖАВАХ $1.50.

Адресуйте:

THE HERALD

BOX 3626 Sta. B. **WINNIPEG, MAN.**

НІПОЩО НАРІКАТИ

Не поможе нарікати,
Що на світі всюди зло;
На застій, чи на безладдя,
Що десь є, та десь було.
Як одежа має діри,
Як нелатаний сердак —
Нитку й голку бери в руки!
Не кажи, що: „Буде й так!"
До роботи треба братись,
Перед нами праці час,
Тож пацюймо із завзяттям,
А зявиться щастя в нас!

Дехто скаже: „Жаль ся Боже!
Кілько з нас мов раки ті!
Кілько тих, що замість праці,
Вік проводять в дрімоті!
І байдужі, і ліниві,
І без думки, наче пень;
Чи над ними ніч розвіється?
Чи заблисне у них день"...
Про таке ви не думайте,
А вперед відважно йдіть —
Хто упав — ви піднимайте!
Котрі сплять — ви їх будіть!

Засвітіть свою ви лямпу
Серед ночі, що круг вас,
Хто ж побачить — зрозуміє,
Що вставати йому час.
Треба йти, щоби зібрати
За собою довгий ряд;
Треба лад завести в себе,
Щоб завести кругом лад.
Працяй розум все будують —
Де пустар був сотні літ,
Там розумна щира праця
Скоро створить гарний світ.

Ми могучими вже були,
Українців кождий знав,
І Козацьким нас Народом
Світ далекий величав.
Та і лихо в нас бувало,
Що здавалось: „Вже по нас!",
Але лихо проминало
І зявлявся красший час.
Так і нинішнє лихо
Мов та ніч — перемине,
І засвітить ясне сонце —
Гарне, тепле, весняне!

В—Д.

Учітеся брати мої,
Думайте, читайте —
І чужого научайтесь
Й свого не цурайтесь.
Бо хто матір забуває,
Того Бог карає,
Чужі люде цураються,
В хату не пускають.

* * *

Свою Україну любіть,
Любіть її во время люте,
В останную тяжку мінуту
За неї Господа моліть.

Т. Шевченко.

Коли почуваємо себе найбільше немічими тілом, можемо бути найдужчі духом. **Люсі Мальорі.**

Найлучшим доказом мудрости є безперестанний гарний настрій нашого духа. **Монтано.**

Ніжними словами й ласкавістю можна на волосині вести сльоня.
Сааді.

Хочете, щоби про вас добре говорили, не говоріть про себе нічого доброго. **Паскаль.**

КІЛЬКА ПОРАД ДЛЯ 1946 РОКУ.

Щоби Рік був добрим, ми перші мусимо бути добрими — дбалими, ощадними, розсудними і статочними. Тоді і найгірший Рік буде ненайгіршим.

Отже дбайте про себе. Шануйте своє Українське Імя, свою культуру, свою мову, свою Церкву; дбайте про свої інституції і піддержуйте свою народну справу. Коли ж про своє будете дбати, то і чуже гідно пошануєте.

Не перекручуйте своїх імен на хто знає яке.

Не давайте своїм дітям чужих імен.

Не чіпляйте чужих латок на свою одежу.

Не жебрайте в нікого з чужих ласки, бо хто жебрає, той себе понижує.

Не прихлібляйтесь нікому. Поводіться, як самостійний господар, що без чужої ласки обійдеться.

Не хваліться перед чужими тим, що маєте. Коли воно вартне, чужі самі побачать.

Не тягніть до свого дому і свого життя чужого матеріялу.

Не пріться в пани — жийте середним невибагливим, статочним життям.

Не позичайте без конечної потреби. Не беріть на кредит, без чого можна обійтися. Не купуйте непотрібного. Довги скоро і совісно віддавайте.

Щадіть, щоби мали що дати, де треба.

Стережіться самолюбства, мудрагельства і зарозумілости. До всего ставтеся щиро, розсудно і поважно.

Коли не маєте великих недостач, не нарікайте на біду.

Дбайте і про майно і про розум. Майно робить лише богатим, а розум робить розумним.

Ваша хата повинна бути Домом, Церквою і Школою.

Всіх слухайте, а свій розум майте.

Не вірте, що чужі журяться, щоби вам, або вашому народови було добре.

Хочби ворог найкрасше вам радив — не вірте.

Памятайте, що ваші діти, це найбільший скарб — це будучий нарід. Як їх навчите, такий нарід з них буде. Отже дбайте, щоби вони були релігійні, характерні, поважні; щоби все своє щиро шанували і про нього дбали. Від вас залежить, який буде дальший нарід.

А ви Молоді поводіться поважно і розумно. Не марнуйте часу на пусте і нерозумне, не марнуйте грошей. Вчіться, читайте, дбайте, думайте, щадіть, приглядайтесь до всего і приготовляйтеся до того життя, яке жде на вас, як на гідних працівників.

Шануйте свою мову, вживайте її, говоріть нею і пишіть.

Читайте українські книжки і часописи.

Інтересуйтесь українськими справами. Кодий і кожда з вас повинні добре знати Історію України.

Не перкеручуйте своїх імен.

Не говоріть жаргоном.

Беріть собі примір від найлучших, а не від найгірших. Лише добрих наслідуйте.

Де треба, обороняйте українські справи розумно і рішучо.

Коли Українці й Українки підуть за поданими тут порадами, то 1946 рік буде для них Добрим Роком.

СПОСТЕРЕЖЕННЯ ГАРАСИМА ЧОРНОХЛІБА

Саме в неділю перед Покровою, так перед вечерою заходить до нас незнакомий. Він то зайшов в нашу околицю з думкою купити тут фарму та настало поселитися. Отже зостався в нас на ніч.

Вечером прийшов кум Павло, отже при чужім чоловіці і ширша балачка пішла. Оповідає чоловік звідки він, що де чувати.

Зачепили ми справу війни, справу вояків, що з війни вертаються — що то вони бачили, що пережили. Вкінци каже кум Павло:

— Що як що, а та атомічна бомба мені з ума не йде. Від неї може вийти всьому людству таке лихо, якого світ доси не бачив.

— Чому ж так? — почав допитуватися незнакомий — це ж інтересна зброя... — На те кум Павло:

— Коли вірити тому, що читаємо, то це не зброя, а загибіль. Уявімо собі, що прим. така большевицька Росія наробить собі тих бомб й одної гарної ночі пообкидає нею своїх сусідів. Що тоді? Вийде таке, як хтось казав, що — встають люде рано, дивлятсья, а їх нема.

Слухає чоловік нашої балачки та:

— Багато нашого брата пропало, тай ще пропадає. Бомба колись буде, а то вже нині є.

— Що є? — допитуєсь кум Павло.

— Що? А хочби отта кров, що то від одних беруть, а другим дають.

Ми глянули на чоловіка так, як і ви глянули би, коли б він був перед вами, бо яке лихо можна до тої крови привязувати? Кажуть же, що слабим та кров помагає, а тим, що своєї крови дали, це не шкодить. І каже кум Павло:

— Я думаю, що багато слабих тою кровю повилічували, хоч що правда тисячі і мільйони здорових погинули так, що їм ніяка кров не помогла би і не поможе.

Чоловік похитав головою і:

— Може ви ще не знаєте...

— А що ж таке? — допитуємося всі гуртом.

— Що? Таке, що як світ світом, то такого ще не було. І кажуть, що ради на те нема. Так чоловік вже і згине.

— Може ми і не знаємо — говорить тоді кум Павло — отже оповіджте, а ми раді послухати. Бачите — дещо ми знаємо, але не все. Сидимо ось тут, нігде далеко не ходимо то і не знаємо. Хіба що прочитаємо щось в ґазетах...

Махнув чоловік рукою.

— В ґазетах про те не пишуть, вони все те закривають, бо боятсья.

— Що ж воно таке? — ще кажемо, бо вже і цікаво нам знати, яка важна справа в чоловіка на умі.

Подумав чоловік хвилю, ніби збирав до купи думки, а там:

— Бачите, воно так... Коли ту кров від людей беруть, то зливають в такі залізні бочки, стальові, бо вона дуже там буриться і порозривала би. А що важне, то жіночу кров зливають в одні бочки, а чоловічу в другі.

— А то чому так? — допитується кум Павло.

— Еге, питаєте чому... А воно тому, що їх мішати не можна, бо то було би ще гірше.

— Що ж гірше було би?

Що? Воно таке, що нібито чоловічу кров дають слабим чоловікам, а жіночу слабим жінкам. Воно так мусить бути.

— А ми читали — говорить кум Павло — що кров чоловіча й жіноча однакова і вони збирають обі крови разом. — На те чоловік:

— Ви їм не вірте! Вони так пишуть, але воно не так. Вони не хочуть нам всего сказати.

— Та чому ж не хотіли би ?

— Чому? А тому, що не хочуть, щоби ми знали. Бо воно знаєте, всякі історії з того виходять, то їм було би гірше.

— Які ж історії?

— Які? Такі, що коли б ви знали... Я недавно про все довідався.

— Від кого?

— Від кого? Та від людей. Від тих що знають. Мені все розказали.

— Ну, коли так, то будь ласка розказати і нам, бо може бути, що вони в ґазетах всього не пишуть — почав кум Павло поважним тоном.

Чоловік глянув на нас кругом і почав:

— Воно, бачите, таке. Воно таке, що є всякі доктори. Оден лічить, як Бог приказав, а другий коби скорше до вечера. І ще добре, як він тверезий, але як напеться, то здорового вишле на другий світ. Запише не ту медицину, що треба, тай кінець. Таке і з тою кровію.

Слухаємо ми чоловіка тай цікаво би нам знати, що чоловік має на гадці, тілько ніяк довести його до того, щоби розказав те головне, що в нього на умі. Зупинився чоловік, а ми вже і не допитуємося, думаємо: Нехай вже самий починає. І чоловік почав:

— То було так.. Дуже було покалічило чоловіка тай багато крови зтекло. І певно був би вмер, але зараз доктор дав йому тої назбираної крови і помогло. Але вже пустили чоловіка до дому, бо показався до дальшої війни неспосібним.

— А то був українець, чи инший? — допитуєсь моя жінка.

— Таже наш, як от ми з вами — говорить чоловік — пощо б я про чужих говорив. Павдивий українець.

— І що ж дальше було? — питаю вже я.

— Що? Та таке, що не повірите. Бо подумайте собі, що доктор той чи був пяний, чи що, тай дав жіночої крови чоловікови. Ну, подумайте собі!

— І що ж дальше? допитуємось.

— Що? Та чоловік цілком жінкою став.

— Як жінкою?

— Ну, та так, що все так робить, ніби він жінка, тай вже.

— Щож він робить?

— Що? Та всьо. Кажуть, що як прийшов до дому, а він жонатий, то не йшов дивитись, чи поле засіяне та як там в стайни, але йде найперше до кухні тай заглядає, чи горшки помиті, чи позамітано. Ая! Бере в хаті порохи стирає, замітає.

— А що жінка каже?

— Що жінка? Плаче бідна, каже, що він з розуму зійшов, але воно не те. То тая жіноча кров! Випровадила його жінка на поле з кіньми, а він сіяв, чи що, тай коні лишає на поли і йде дивитися, чи квочки добре сидять. Бачите! А за коні й забув.

— А ви бачили того чоловіка? — питає моя жінка.

— Я? Ні, не бачив, але мені оповідали люде, що того чоловіка ба-

чили. Вони багато мені про него розказували.

— Що ж більше?...

— Що? Ну, розказували, що був в місті тай заходить до тих дівок, що то бабам голови крутять. Питають, за чим прийшов, а той каже, що хоче, щоби йому перманент зробили. Ая. Хоче, щоби йому волося покучеравили. А він, вважаєте, ще більше лисий, ніж я. Ті дивляться та всміх, кажуть: „Ти вже маєш перманент!" Йому ніяково стало, він глянув в зеркало та побачив, що він лисий, і тоді в двері. Бачите, забуває чоловік, що він не жінка. Як на хвильку опамятається, то знов забуває.

Бачу, кум Павло лише дивиться і слухає, але не хоче робити своїх уваг. Мабуть думає: „Не зашкодить послухати".

Чоловік відотхнув та знов:

— Пропадає наш брат! Ні за цапову душу пропадає! Тай всім нам встид робить, де лише повернеться. От було таке, що поїхав, кажуть, до міста, тай пішов жіночий капелюх купувати. Ну вибирає, заложив собі на голову та до зекала, подумайте собі! Всі на него видивилися та не знають, що казати. Думають, що або чоловікови в голові помішалося, або він для жінки капелюх купує. Вбралася потім якась там в той капелюх, він подивився, сподобав собі, купив і привозить до дому тай показує що він собі купив. І що ви думаєте тій жінці здавалося? Нехай би от ваш чоловік—звертається він до моєї жінки — нехай би так ваш чоловік вбрався в ваш капелюх і вийшов між людей! Як би вам здавалося.

Бачу, вже й кум Павло підсміхнувся, мабуть уявив собі, як би це виглядало, коли б я вийшов між людей в жіночім капелюсі. А жінка, моя ніби також підсміхнулася, але якось так болючо. Видно, що поставила себе в положення тої невідомої їй нещасливої жінки. А чоловік продовжував:

— Які там дива мені про нього розказували. От, кажуть, пішов раз в неділю до комори, понамальовувався — і лице, і брови, і губи, і так пішов до церкви тай став поміж молодицями. Йому байдуже, бо йому здається, що він також молодиця, а всі другі в сміх. Аж дяки перестали співати. Тоді священик говорить: Випровадьте його з церкви, бо він розум стратив — і випровадили. А чоловік в плач, що йому перед громадою такий сором зробили. Цілком, як жінка, плаче, аж заходиться...

Ще там про всячину чоловік розказував і мені дивно було, що кум Павло лише слухав, а сам до бесіди ніби й не мішався. І так цілий вечір. А вже другого дня питає моя жінка, чому кум Павло так мовчав, а він:

— Бо треба було. От послухав і на тім скінчилося. Це ж чоловік, що йому ніяка балачка не поможе — це такий, що любить всякі чудасії. Та коли він говорив, то я снував свою думку... В тім, що він говорив, я побачив одну велику правду, якої він не бачив.

— А що таке?

— Таке, що жінці не добре бути чоловіком, а чоловікови жінкою. Мають бути такими, якими їх Бог сотворив.

— Як це? — вже жінка допитуєсь.

Кум Павло глянув своїми розумними очима та:

— Перед нами йшла історія, де чоловік почав жінок наслідувати і з того вийшло велике лихо. Своєї ро-

боти не робить, а береся за жінчину роботу. Тай натягає на себе жіночу одежу. Отже бачите, що він вже не господар, а каліка. З нього можна сміятися, його можна жалувати, а тим, які з ним живуть, лихо.

Ми ще не знаємо, до чого кум Павло справу веде, а він дальше:

— Нині панує на світі мода, яка каже, щоби жінка достроювалася до чоловіків. Це точно те саме, що чоловіки ставали би подібні до жінок. І багато жінок вже поводяться нині по чоловічому — парадують в чоловічих штанах, позбулися жіночої скромности і здержливости, курять, за піятику беруться, не хочуть про дім дбати... З ними сталося якраз те, що в тім оповіданню сталося з чоловіком. Там чоловік почав жінок наслідувати і вийшло лихо, а тут жінки наслідують чоловіків і таке саме лихо виходить. Одно і друге точніcько те саме. Там не стало вдома господаря, а тепер лишаєсь дім без господинь, без матерей, без жінок. От що я думав, коли слухав того чоловіка.

— А ми про те і не думали — каже моя жінка — і Гарасим не думав, бо був би про те згадав. А це справді важна справа.

Похитав кум Павло головою та:

— Важна! Дуже важна! Та людям тяжко такої простої справи розуміти. Їх більше захоплює те, що веде до каліцтва, до лиха, до гріха, до дурноти. До чогось незвичайного. Здоровий розум каже: Будь гарним тим, чим тебе Бог сотворив; жінки нехай будуть гарними жінками, а чоловіки, чоловіками; чоловіки нехай будуть поважними господарями, а жінки поважними господинями — та людям чого іншого хочеться. І з того виходить сором, виходить життєве каліцтво. Люде перестають бути людьми і стають дивоглядами, як той, про якого ми чули...

І ще довго кум Павло розводився над нинішним культурним занепадом людей та журився, що нема нині таких, як були колись пророки, як був Іван Хреститель, що опамятували людський нерозум. Каже:

— Світ нині точно в такім стані, як той чоловік, про якого ми чули. Йому через недогляд дали на лихо жіночої крови, отже не того, що йому потрібне, а нинішному людству дають не тої розумової крови, що треба. Дають хто знає якої, тільки не тої здорової, що давала би людям ясний розум і душевну силу. От в чім лихо! І хто знає, до чого воно доведе людський рід...

Так думає кум Павло; так ми з жінкою думаємо, та раді б ми знати, як ви думаєте...

ПАЛІЄВА ШАБЛЯ

Стоять твердині на Україні,
Все Паліївські на Хвастовщині,
В ярах, болотах лежать гармати —
На що? Тай нікому їх доставати...
Т. Шевченко.

На українських чорноземах весна бренить.

Сюди поля й туди поля, а серед них стоїть старий Хвастів.

Навколо нього струнке тополі радісно простягають до неба свої ніжні віти. Тихо стелиться над вогкою пахучою землею сутінь святої Великодної Ночі...

І нараз наче струна забреніла — це зазвучав з гайдамацької церкви великий Страстний дзвін і його голос зворухнув тишу ночі, сповіщаючи побожним людям, що прийшла пора йти до церкви на святе „Діяніє".

Старий гайдамацький Хвастів!... Це Гайдамацьке місто в свому минулому пережило вже неодну страшну руїну, але такої руїни, яка сталася в наші дні, не пригадують собі навіть найстарші люде. Ще не так давно, всього два-три роки тому, середина міста просто цвила, а невдовзі по тім лише купи вугля та обгорілі димарі чорніють.

Дивно навіть, як могла зістатися цілою стара Гайдамацька церква, коли підчас останнього погрому навколо неї бушувало ціле море розяреного полумя.

До Хвастова я попав цілком випадково „приблудою приблудився". Стрінувшись з дядьком Свиридом, з яким колись разом „гетьмана скидали", зістався я у нього на Великдень.

Скаржився мені дядько Свирид, що на Вербній Неділи в нього москалі останню корівчину забрали. Гірко скаржився, але духом не падав.

— Нехай беруть — казав він — нехай останню сорочку забирають. Чим скорше вони це зроблять, тим скорше якийсь кінець прийде. Думав я вже в повстанців свята святкувати...

Я слухав його скарги й нарікання мовчки, бо що міг порадити йому? Я думав свої думи про дивовижне повторення історичних подій, які вже раз мали тут своє місце в далекому минулому. Голос дзвона порушив мої думи і заставив дядька Свирида забутися за свої клопоти. Повернувшись до мене лицем, він промовив:

— От і Великодня Ніч наступає. Ходімо до церкви на святе „Діяніє".

Я охоче згодився і через декілька хвилин ми вже йшли вузенькою хвастівською вуличкою і тихо розмовляли між собою.

— Знаєте — говорив дядько Свирид — цеї ночі гайдамаки виходять з могил.

— Де? — спитався я.

— Та на місцевому старому цвинтарі. Там багато їх могил — відповів він.

— Гм... Це цікаво — сказав я. — А де ж той цвинтар?

— Отам на горі, коло залізної дороги — кинув він мені крізь зуби.

— А чи їх хто небудь і коли небудь бачив? — допитувався я далі.

— Чому ж ні? Тутешний паламар

Купріян не тільки що про гайдамаків, але й про самого батька Палія багато дечого знає і розказує.

— Цікаво мені знати, що саме він розказує.

— Про Палієву шаблю знає...

— Може б він і мені розповів...

Свирид подумав щось хвильку і сказав:

— Добре! Зайдемо до нього на дзвіницю, бо він сьогодня повинен там бути.

Старого паламаря Купріяна в церкві не було. Хтось із „братчиків" сказам нам, що йому на старости літ не здужається чогось.

До „Всеночної" було ще довгенько чекати і тому ми заразже вийшли з церкви і пішли просто до його хати.

В паламаровій хаті було чистенько й тихенько. Стара паламариха ще поралася коло печі. На столі застеленому білим обрусом, лежала паска, стояла миска з крашанками та писанками, а коло них горіла велика воскова свічка. Паламар сидів коло стола і замислено дивився на свічку.

— Будьте здорові з „Діянієм" святим! Вибачайте, що потурбував вас у такий час, але мій гість дуже хотів бачитися з вами — промовив дядько Свирид, показуючи на мене.

— Дякую, серце! — відповів паламар. — Сідайте та розказуйте старому, що там в широкім світі діється, а тимчасом і Всеночної дочекаємось.

Ми присіли на лаву поруч старого і він, не даючи нам навіть слова вимовити, заговорив сам:

— Бувало жабиня кувало, а тепер зазуля не хоче... Колись було як наступили якісь свята, то й справжня радість приходила з ними, а тепер тільки серце защемить... Памятаю, як був ще малим хлопцем, то мій дід нераз казав, що настануть такі часи, коли люде не тільки себе перестануть шанувати, але й самого Господа Бога зневажати будуть. Тоді я не вірив в таке і думав, що дід так собі говорив, аби налякати, але тепер сам діждався таких часів....

— А кілько ж вам літ, діду? — спитався я.

— Та вже чимало. На Теплого Олекси девятьдесять минуло — відповів дід.

— Так ви мусите про старі часи памятати? — сказав я.

— Авжеж памятаю дещо. Панщину знаю, польський мятіж (повстання) пригадую, і ще дечого багато роїться в голові. Всього вже й не пригадати старим мізком.

— Бачите — почав я знову — тут дядько Свирид сказав мені, що начеб то ви щось про гайдамаків і про батька Палія знаєте.

— Е, що там я знаю... Були такі, що все знали, та вже повмирали. А я отак собі.. Скільки від них чув, стільки і сам знаю...

— Алеж то правда, що цеї ночі підчас Всеночної на старому цвинтарі встають з могил гайдамаки? — вмішався в розмову дядько Свирид.

— Так, то свята правда! — сказав старий паламар. — Вставали, встають і будуть вставати, доки не встане весь нарід і не виборе собі свого права.

І то правда, що для цього батько Палій залишив тут свою шаблю? — знову спитався Свирид.

Так! Це також правда! — хитнув паламар старою головою. — Але нащо вам все те знати?

— Бачите діду, мій гість дуже цікавиться... почав було казати Свирид, як старий паламар сердито перебив його:

— Цікавиться, цікавиться, але чи повірить, га?

Тут вже я сам заговорив:

— Розкажіть мені діду всю свою святу правду і будьте певні, що я повірю вам. Я ж сам мужицька дитина і пишаюся цим.

Старий паламар пильно подивився на мене.

— Добре! — промовив він — Слухайте!...

„Це діялося, мої любі, ще в ті часи, як люде наші, не стерпівши над собою глуму чужих панів, стали робитися гайдамаками і стали боротися за таку волю, щоб усі були вільними людьми і добрими господарями і щоб не було на Україні чужих зайд, які вважали б нас за своїх наймитів та підданих.

„Тоді навколо Хвастова були ще великі ліси. А тому то й ночі в тих лісах були такі темні, що й не уявити собі.

„В тих лісах були такі темні закутки, куди звідусіль стягалися покривджені й поневолені люде і тут робилися не тільки вільними, але й справедливими суддями над своїми гнобителями.

„Йшли сюди з Волині, приходили з Поділя, діставалися навіть аж з далеких Карпат, і всіх їх приймав та вітав старий козацький батько Палій, який прибув сюди із Запорожа і вславився тут своїми славними ділами.

„Хвастівські ліси дуже прислужилися йому в його справі. Найбільше вороже військо не могло йому тут зробити чогось злого, бо рідко хто так добре знав той ліс, як знали Гайдамаки.

„Нераз в гущавині тих лісів збиралися великі гайдамацькі ради, на які приїздили ватажки всіх окремих загонів, і на яких батько Палій давав свої розумні поради — як саме треба боротися з ворогами.

„Одна така рада була зібралася в самісеньку Великодну ніч. Пора була така горяча, що годі було гаятись. Тоді Москва і Польща з обох боків так завзялися нищити нас, що навіть й турки з того дуже дивувалися.

„Радили до самої півночі. Та опівночі, як у Хвастові вже задзвонили на Всеночну, над лісом зірвалася страшна буря з громом та блискавкою, і то така, що не було чутно ні одного людського слова. Отже вирішили розійтися по землянках і якслід стрінути Великдень. А на раду мали зійтися аж на другий день.

„Коли всі розійшлися по землянках, батько Палій покликав до себе ватажка, Гната Голого, і поїхав з ним до Хвастова до церкви на Всеночну. А підїзджаючи до самого Хвастова, він нахилився до Голого і сказав:

— Слухай Гнате! Сумна доля нашої Матері України, а сумна вона через те, що кождий тепер шукає чужої помочі, забуваючи, що часто та чужа поміч не тільки не дає нам користи, а ще й шкодить нам. Крім того — хиляючись так на всі боки, багато з нас так вже розхиталося, що назавжди стратили себе. Оден йде Москалям служити, другий до Турків найнявся, а третий Полякам запродався. Ось і я змагаюся, а чи добре я зроблю, то й сам не знаю. Тяжко мені старому воякови, що тільки літ служив своєму народови, допустити його до неволі...

„Рясні сльози покотилися з очей батька Палія.

— Не журися батьку мій! — сказав Гнат. — Гайдамаки тебе не продадуть, а головами поляжуть за тебе.

— Так що ж з того Гнате?... От Хмельницький не такий був, тай чим скінчилася його справа!... Треба нині таких щирих сердець і горячих голов, як от Богун, Виговський, Кривоніс та Дженджалій. Вже й так багато пролилося крови — своєї і чужої, а користи ніякої. Час було би мені і за свою власну душу згадати. Грішна вона, дуже грішна!... Отсе думаю налагодити вам усю нашу справу, а сам піду до Межигорського Спаса молитися.

— Ні, не кидай, батьку, діла в цей страшний час! Як ми програємо, тоді тебе ніхто й добрим словом не згадає.

— Як мене й забудуть, так діла мої згадуватимуть — сказав на те батько Палій. Вас я не кидаю, але йду туди, куди кличе мене моя зболіла душа. На знак того, що я завжди з вами, зоставляю вам свою запорожську шаблю, яка перед святою Покровою святилася і не один десяток літ ворожою кровю кропилася. Візьми її і закопай на нашому гайдамацькому цвинтарі, і нехай вона лежить там до того часу, поки серед вас не знайдеться такий, що виборе долю і волю для нашої Батьківщини. Тоді моя шабля прийде сама до його рук. Дотого ж часу вона буде заклята і ніхто не сміє навіть доторкнутися до неї!...

„Ватажок Голий взяв від Палія шаблю, пішов скоренько на гайдамацький цвинтар і закопав її в першій, яка трапилась, гайдамацькій могилі. Коли ж повернувся на те місце, де зостався Палій, то там уже не було його.

„Не було його також у Хвастові в церкві; не зявився він і на другий день на велику гайдамацьку раду.

„Тільки через тиждень довідалися, що Палій бував у Київі на Подолі, а потім подався до Межигорського Спаса, де й залишився на віки вічні.

„Багато літ минуло з того часу, як сталося те діло, але память про нього не згине, доти, доки буде стояти старий Хвастів, і доки горітиме блакитним огнем Палієва шабля в сирій земли.

„Кажуть, що як тілько Гнат Голий закопав її в могилу, то нараз вся земля зайнялась блакитним полумям і здрігнулися всі могили, а з них встали гайдамацькі кістяки і присягнули перед Богом берегти її в себе.

„З того часу кождої Великодної ночі, як тілько задзвонять на Всеночну, на гайдамацькому цвинтарі спалахує Палієва шабля, і в той час виходять з могил давно поляглі за правду кістяки страдників-борців.

„Вони ще й досі стережуть тої шаблі, щоб вона не попала до нечистих рук, і з року в рік ждуть на того, хто має прийти, взяти шаблю і визволити Україну.

„Було багато таких, що шукали тієї шаблі, а ніхто не міг її знайти. Тої шаблі добивалися і Залізняк, і Гонта, про неї мріяв і Кармелюк, та все дарма. Палієва шабля ще й досі зостається заклятою і жде чистих рук достойного борця..."

В той час почувся голос дзвона. Старий паламар підвівся з лави і сказав:

— Дзвонять вже на Всеночну. На гайдамацькому цвинтарі горить Палієва шабля... О, Боже, прости і помилуй нас грішних!

Дядько Свирид позирнув в мій бік і промовив:

— Підемо може... Дідусь вже скінчив...

Я мовчки встав з лави і взявся за шапку.

— Заходьте завтра любі мої — заметушився старий — заходьте, то я ще вам і про стару церкву розкажу, як її гайдамаки будували. То ж справжня Паліївська твердиня!

Попрощавшись з паламарем ми вийшли на двір і на хвилинку заслухувалися в радісні звуки великодних дзвонів, якими наповнилася вся чарівна ніч — від пахучої землі і аж до ясного зоряного Божого неба.

Дядько Свирид дивлячись на небо, тихо і чуло промовив:

— Боже! І що тільки діється під цим небом!

Клим Поліщук.

Пояснення до оповідання.

ЛЕҐЕНДА — Оповідання „Палієва Шабля" належить до оповідань, що звуться „леґендами". В леґендах завсігди є щось незвичайне, таємниче і в тім якраз лежить цінність таких оповідань.

КЛИМ ПОЛІЩУК, автор оповідання про Паліеву Шаблю, народився 1891 року. Маємо багато його гарних оповідань (леґенд), що написані головно при кінци попередної війни і в близьких літах по її закінченню. Подане тут оповідання написане 1921 року.

ХВАСТІВ — місточко білоцерковської округи що мало недавно 14,500 мешканців, а з того понад 66 процент українців.

ГАЙДАМАЦЬКА ЦЕРКВА — мала б бути збудована гайдамаками, себто українськими повстанцями, яких описує Шевченко в поемі „Гайдамаки".

ДІЯНІЄ — В Великодну Суботу вечером та аж до Великодного Богослуження читають люде в церкві „Діянія Апостолів".

ДЯДЬКО СВИРИД — В сторонах, де „дядьком" звуть татового і маминого брата (а не вуйком, чи стрієм), дядьком звуть також чужих старших людей; старшу чужу жінку кличуть дядиною.

ВЕРБНА НЕДІЛЯ — Цьвітна, Шуткова.

ПАЛІЙ — це Семен Гурко, родився 1710 р. на Борзенщині, в Чернигівщині. Малим хлопцем пішов на Запороже і там своїм завзяттям придбав собі імя Палія. Був він хвастівським полковником, боровся завзято з поляками, був арештований москалями. Про нього є пісні, є оповідання між народом. Шевченко в поемі „Чернець" описує, як Палій на старости літ йшов до монастиря віку доживати.

БУДЬТЕ ЗДОРОВІ З ДІЯНЯМ СВЯТИМ — В більшій частині Українського Народу є звичай поздоровляти когось з святами, чи з визначною реліґійною подією. Кажуть: „Поздоровляємо вас з Різдвом Христовим, з Великоднем, з Степаном, з Успенням" і т. д. Може бути: „з Святим Великим Постом".

НА ТЕПЛОГО ОЛЕКСИ — Давніше українці дуже добре памятали, якого Святого память котрого дня в році припадає, отже і час тими днями, чи святами числили. І ще нині дехто так числить. Тут „Теплого Олекси" буде мабуть „Олексія Чоловіка Божого", що припадає 30 березня, отже з початком весни.

МЯТІЖ — старе церковне „мятеж", московське „мятєж", — повстання, бунт, заворушення.

ВСЕНОЧНЕ — Всеночне (Богослуження), що перед більшими святами, або на самі Свята рано відправляється.

ПАЛАМАР — пономар, чоловік, що прислуговує священикови при Богослуженню.

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ БОГДАН — славний запорожський Гетьман, від 1648 до 1657, коли й умер.

МЕЖИГОРСЬКИЙ СПАС — монастир, від Київа 18 верстов на північ (коло 12 канадійських миль), де Козаки Запорожці йшли на старість „спасатися" — в молитвах віку доживати. Запорожці той монастир дуже поважали.

ЗАЛІЗНЯК, ГОНТА — визначні провідники гайдамаків, про яких говориться в Шевченкових „Гайдамаках".

КАРМЕЛЮК УСТИН — відомий розбійник на Поділю, з кріпаків, родився коло 1790, вбитий 1835 року. Між народом повстали про нього пісні й оповідання, а також став він темою більших літературних творів.

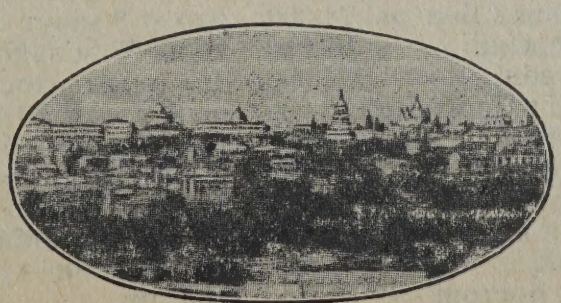

ВСЯЧИНА.

ВЕЛИКІ ОГНІ В ІСТОРІЇ.

В 64 р. по Христі римський цісар Нерон запалив Рим, отже місто горіло 8 днів.

В 70 році по Христі Римляне знищили огнем Єрусалим, причім (в битвах) згинуло 100,000 людей.

В 1212 р. більша часть Лондону згоріла.

Другий великий огонь був в Лондоні 1666 року і тревав від 2 до 6 вересня. Тоді згоріло 13,200 домів, 86 церков, 6 каплиць, багато шпиталів, бібліотек і др. Шкоду оцінювали на 53,652,500 долярів. Огонь шалів на 436 акрах простору.

В 1728 році в Копенгадзі згоріло 1,650 домів.

В 1736 році в Петербурзі згоріло 2,000 домів.

В 1729 р. в Царгороді згоріло 12,000 домів і 7,000 людей згинуло.

В 1752 р. згоріло в Москві 18,000 домів.

В 1866 р. в Квебеку згоріло 2,500 домів і 17 церков.

В 1871 р. в Шікаго згоріло 17,430 домів, згинуло 250 людей, а огонь шалів на 2,124 акрах.

Наведене, це лише частина тих великих огнів, які записала історія.

КІЛЬКО ЛЮДЕЙ ПОМІСТИТЬСЯ.

Церкви стоять на першім місци що до числа людей, які в них помістяться. Ось деякі з таких великих будівель:

Церква св. Петра в Римі, осіб	54,000
Катедра в Медіоляні, в Італії	37,000
Церква св. Павла в Римі —	32,000
Церква св. Павла в Лондоні	25,000
Церк. св. Петронія в Больоні	24,000
Катедра в Фльоренції — —	24,000
Катедра в Антверпі — —	24,000
Церква св. Софії в Царгороді	23,000
Церква св. Стефана в Відні	12,000
Катедра в Відни — — —	11,000
Академія в Парижі — — —	2,092
Музич. Академія в Ню Йорку	2,092
Театер в Бостоні — — —	2,972
Музична саля в Бостоні — —	2,585

НАДМІРНЕ ГОРЯЧО В МИНУВШИНІ.

В 1303 і 1304 роках повисихали були в Европі ріки Рен, Льоара і Секвана. В 1703 р. в деяких сторонах Франції було таке горячо, що мясо могло на сонци добре спектися. Між полуднем, а 4-ою годиною по полудні не було видно на дорозі нікого з людей. В 1718 р. в деяких містах Франції театри через 3 місяці не відчинялися. А шість місяців не було кроплі дощу. В 1773 горячо підносилося до 118 степенів. В 1778 р. в Больонії від горяча погинуло багато людей.

МІСЦЕ БЕЗ ДОЩУ.

Є околиця без дощу над Нілем в Єгипті, між першим і другим водопадом. Люде там вірити не хочуть, що згори може падати вода. Це найгорячіше місце на земли, але вогкість для рослин дає вода Нілю. Через брак дощу старинні будівлі, що там є, цілком не нищаться, хоч деяким понад 4,000 літ.

ЧОРНА РІКА.

В Альгерії є ріка, в якій вода майже цілком чорна. А причина того така: до ріки тої впливає дві менші річці й одна з них пливе, де в земли є багато заліза, отже те залізо в воді до якоїсь міри розпускається. Друга річка пливе через околицю, де в землі є рід квасу, який вода забирає. Коли такий квас лучиться з залізом, то повстає чорна краска.

СКОРІСТЬ СВІТЛА І ГОЛОСУ.

Світло летить від сонця до землі около 8 мінут, перелітаючи за той час коло 93 мільйони миль. Знов же голос летить досить поволи. Нім голос перелетить 13 миль, то світло за той час облетіло б цілу землю 480 разів. Коли світло перелітає від сонця до землі за около 8 мінут, то залізничий поїзд, що робив би 60 миль на годину, їхав би з землі до сонця понад 180 літ.

ЧЕРНЕЦЬ.

(П. А. Кулішу).

У Київі на Подолі
Було колись... І ніколи
Не вернеться, що діялось
Не вереться сподіване...
Не вернеться... А я, брате,
Таки буду сподіватись —
Таки буду виглядати,
Серцю жалю завдавати.
— — — — — —
У Київі на Подолі
Козаки гуляють...
А із Брацтва те бурсацтво
Мовчки виглядає:
Нема голій школі волі,
А то б догодила!...

Кого ж то там з музиками
Люде обступили?

В широких штанах оксамітних
Матнею вулицю мете —
Іде козак... Ох літа, літа!
Що ви творите? На то-те ж
Старий ударив в закаблуки,
Аж встала курява. Оттак!
Та ще й приспівує козак:

„На дорозі рак-рак,
Нехай буде так, так!
Якби таки молодиці
Посіяти мак, мак!..."

— — — — — —
Аж до Межигорського Спаса
Протанцював сивий,
А за ним і товариство,
І весь святий Київ.
Дотанцював аж до брами,
Крикнув: „Пугу! пугу!
Привитайте святі ченці
Товариша з Лугу!"
Свята брама одчинилась,
Козака впустили,
І знов брама зачинилась —
На вік зачинилась
Козакови.
Хто ж се сивий
Попращався з світом?
Семен Палій Запорожець,
Лихом не добитий.

Ой високо сонце сходить,
Низенько заходить —
В довгій рясі по келії
Старий чернець ходить.
Іде чернець у Вишгород
На Київ дивитись,
Та посидіть на пригорі,
Та хоч пожуритись.
Іде чернець дзвонковую
У яр воду пити,
Та згадує, як то тяжко
Було в світі жити.
Іде чернець у келію
Між стіни німії,
Та згадує літа свої,
Літа молодії.
Бере письмо святе в руки,
Голосно читає,
А думкою старий чернець
Далеко літає...

І тихнуть Божії слова:
І в келії неначе в Січі,
Братерство славне ожива,
А сивий гетьман, мов сова,
Ченцеві зазирає в вічі,
Музика... танці... і Бердичів,
Кайдани брязкають... Москва...
Бори, сніги... і Єнісей...
І покотились із очей
На рясу сльози...

„Бий поклони —
І плоть старечу усмиряй,
Святе писаніє читай!
Читай, читай та слухай дзвона,
А серцеві не потурай:
Воно тебе в Сибір водило,
Воно тебе ввесь вік дурило;
Приспи ж його і занехай
Свою Борзну і Хвастовщину:
Загине все, ти сам загинеш,
І не згадають — щоб ти знав..."

І старець тяжко заридав —
Читать писаніє покинув,
Ходив по келії, ходив,
А потім сів і зажурився:

„Для чого я на світ родився,
Свою Україну любив?"

До Утрені завив з дзвіниці
Великий дзвін. Чернець мій встав,
Надів клобук, взяв патерицю,
Перехестився, чотки взяв —
І за Україну молитись
Святий чернець пошкандибав.

Т. Шевченко.

Пояснення до вірша:

МАТНЯ — широкі козацькі штани, шаравари.
ПУГУ! — козацький клич.
ВЕЛИКИЙ ЛУГ — Січ.
ВИШГОРОД — село.
ДЗВОНКОВА — назва керниці коло монастиря.
БЕРДИЧІВ, МОСКВА — Палій пригадує пережите.
ПЛОТЬ УСМИРЯЙ — тіло упокорюй.
КЛОБУК — чернече накриття голови.
ПАТЕРИЦЯ — чернеча палиця.
Поему „Чернець" присвятив Шевченко своєму приятелеви Кулішеви. В ній він показує, що козаки були людьми цілою душею відданими українській справі, а таксамо щиро релігійними людьми. Багато між козаками було таких, що на старість йшли до монастиря.

ПІДЛИСЯ.

Шуми вітре, шуми буйний
На ліси на гори,
Мою журну неси думку
На Підлиські двори.

Там спочинеш моя думко
В зеленій соснині,
Журбу збудиш, потішишся
У лихій годині.

Там ти скаже дуб старенький
І оден і другий,
Як там жив я ще маленький
Без журби, без туги.

Там ти скаже та соснина
Й всяка деревина,
Як там грало серце моє,
Свитала година.

У садочку соловейко
Щебетав пісеньки,
Розвивав ми пісеньками
Літа молоденькі.

Там колодязь студененький,
А дуб воду тягне —
Не так щастя, як той води
Моя душа багне.

Підлисецька горо біла!
Як тебе не бачу,
Так ми тяжко, так ми сумно,
Що трохи не плачу.

Веселая сторононько,
До серця-сь припала,
Душа тебе, як милого
Мила забажала.

Тамто любо, там солодко,
Весело і мило,
З миленькою у любощах
Вік би ся прожило.

Маркіян Шашкевич.

МАРКІЯН ШАШКЕВИЧ родився в Підлисю, Золочівського повіту в Галичині, 1811 р., вмер 1843. Він був першим пробудителем українського життя в Галичині. В наведеним віршу він нагадує дитинні літа які провів в Підлисю. Писав вірші і довші поеми, дещо перекладав з чужого, видав альманах „Русалка Дністрова і др.

ОЙ У ПОЛІ.

Ой у полі на роздолі
Шовкова травиця,
Серед неї край тополі
Чистая криниця.
Тільки ж мені кониченька
Туди не водити,
Із тієї криниченьки
Водиці не пити.
Травка звяне, травка зсохне
Коню вороному,
Отрутою вода стане
Мені молодому.
На тій травці шовковії
Багато отрути,
А з тієї криниченьки
Пив мій ворог лютий.

Олександер Чужбинський.

З ШКІЛЬНИХ ОБРАЗКІВ

(Дмитро Макогон)

Учителям доводиться переживати багато такого, що людям і на гадку не приходить. Коли в дома є кількоро дітей, то учитель має під своєю опікою десятки дітей — це одно.

Друге — що діти повиходили з ріжних домів, з ріжним домашним вихованням, з іншими привичками — одні послушні і поважні, а другі розпущені і дикі.

А третий клопіт учителя, що батьки дітей неоднакові. Добрі батьки помагають учителеви напоминаючи дітей, а злі і нерозумні батьки стають по стороні дітей і на перекір учителеви. Отже нехай би учитель їх дитину вкарав, а вже готова найзавзятійша ворожнеча. „Яке право має він над нашими дітьми збиткуватися?" — питають вони, замість сказати учителеви при дітях: „Тримай їх в руках!"

Оповідання, що дальше подані, написав учитель, певна річ переживши подібне, як в оповіданнях бачимо. І хоч оповідання показують нам образки з життя на Буковині, то вдійсности людське життя всюди подібне. Діти на цілім світі до себе подібні, тай родичі подібні — одні розсудні, свідомі, другі нерозсудні і вузькоглядні. І тому й учительські клопоти також всюди більше, чи менше такі самі. Недармо ж читаємо час від часу в часописах, що десь судили учителя за побиття дитини, то знов, що школярі нападали на учителів і ті мусіли аж до поліції вдаватися за охороною. Бо знали, що вдаватись до батьків тих школярів буде даремним.

І тому подані дальше оповідання можуть багатоьм придатися — на добро їм самим і на добро їх дітям.

ПОДВІЙНА КАРА.

Підчас науки, около 9-тої години, заковтав хтось в шкільні двері. Учитель вийшов на коритар. Перед ним стояв високий, плечистий мужик і з неутаєною ненавистю глядів на учителя.

— Чосьте, пане, посилали за мною?

— Через вашого хлопця! Я собі з ним ради не можу дати.

— Ов! А то чому? То мій хлопець вже найгірший?

— Так, так, найгірший! Нічого не вчиться, в школі пустує, слухати мене не хоче і тим псує мені цілу клясу.

— Добре робить! Не чіпайтеся його, як ріпяк кожуха. Що хто робить, все він тай він! Ви других дітий не видите!

— Так ви мені говорите?

— Так, пане, так! Як вам мій хлопець на заваді, то випишіть його зі школи і будете мати спокій. Тим би я гризся, що він вас не слухає! Мене мусить слухати, бо я його неньо, я його годую, а — ви?

— Загородник! Я вас в послідне кличу до школи і раджу вам, не підмовляйте хлопця до злого, бо ви самі зле на тім вийдете.

— А я вам в послідне кажу, не замикайте мені хлопця по школі, бо він вам всі шиби повибиває, а я за них платити не буду. То я вам мельдую, абисьте знали! Ади! З школи кримінал заводить!

Послідні слова сказав вже на шкільних сходах. Тріснув фірткою і вийшов на дорогу. Учитель увійшов до кляси.

— Прошу пана, мене Загородник вдарив два рази в лице, — плачучи скаржився малий хлопчина, з червоними, палаючими щоками.

— Він казав на панову маму „посороми", — скаржив другий хлопець.

— Я чув! І я! І я! — закричали діти.

— Загородник, ходи сюди! — рішучим голосом приказав учитель.

Всі діти звернули свої очи на Загородника. Він сидів в лавці, опер голову на руку та глумливо глядів на учителя.

— Ходи сюди! Чуєш, чи ні?

Хлопець не рухався. Зїдливий усміх грав на його обличчу. Учитель приступив до його лавки.

— Йди до таблиці!

— Або мені тут зле? — відказав зухвало хлопець.

Та відповідь ще більше роздратувала учителя. Він зловив хлопця за руку, а витягнувши на силу з лавки, потрутив його перед себе. Хлопець нароком паде на підлогу і розбиває собі ніс. Скоро потім зривається і обкровавлений, простоволосий біжить до дому.

Старий Загородник повіз зараз хлопця до судового лікаря. За кілька днів покликано учителя до суду.

За „побиття" шкільної дитини засуджено учителя на три дні арешту, або 30 корон кари. Місяць опісля, дістав учитель від шкільної власти писемну нагану.

ЧИТАННЯ (ЛЄКТУРА).

— А приходіть, діти, завтра всі до школи, я вам знова щось цікавого прочитаю, — сказав учитель, як діти почали збиратися домів.

Учитель, бачите, мав звичай прочитувати своїм школярам де-не-що із своєї бібліотеки. Вибирав цікаві й легкі оповідання, а часами й поезії і читав їх дітям. Звичайно раз в тиждень. Діти дуже любили слухати, а учителя вельми це радувало, що його молода авдіторія, не те що інтересувалась читанням, а, здавалось, проковтувала кождіське виголошене слово.

Як звичайно, так і тепер, на заповіджений день читання діти явилися майже всі. На читання призначував учитель завсігди послідну годину науки. Цим разом вибрав він Марка Вовчка „Горпину".

— Ось вам знов одно оповідання з часів кріпацтва, — поучав учитель. Більше не треба було пояснювати. Чим було кріпацтво для наших людий, діти вже знали.

В клясі стало тихо-тихесенько, очи дітий звернені на учителя. А він сидить за столом, читає поволи і виразно та перериває читання лише тоді, як зайде потреба пояснити дітям незнане їм слово.

Діти слухають уважно, пильно слідять хід події і відчувають її своїми ніжними серцями. Враз із Горпиною радіють над малою дитиною, обурюються на лютого пана, що відриває бідну маму від хорої дитини, а вже як дійшло оповідання до того місця, де Горпина, прийшовши з роботи, застає мертву свою малу одиначку, діти посоловіли, похмурились, а слабші і не видержали: слези так і покапали на шкільну лавку.

Скінчилась година, учитель довів до кінця своє читання. З якоюсь задумою опускали діти шкільну кімна-

ту. За дітьми вийшов учитель. Коли бачить, в коритари в куточку стоїть хлопчина і плаче.

— Що тобі Скриптар?

— Я боюся йти до дому, бо неньо казали лишитися дома, а я втік. Я хотів чути, що пан будуть читати. Тепер боюся йти до дому.

— Ходи зі мною! Я попрошу неня, аби тобі подарували.

Перейшли толоку і зблизилися до хати. Ось вже і ворота. Учитель увійшов на подвіря. За ним ступав несміливо хлопець.

З хати вийшов старий Скриптар.

Не відповідаючи на поздоровлення, кинувся старий до хлопця.

— А, ти „фарґало", ти шибенику якийсь, так ти мене слухаєш? Таж я через тебе сегодня до міста не їхав.

Вхопив хлопця за руку, став окладати його кулаками. Учитель почав боронити бідного хлопця.

— Та лишіть дитину! За що його бєте?

— Мой, ступися від мене, бо я зараз... Ти мені опікун? Ади на него! Він якимись сторіями дітий дурить. Я тобі дам таку „сторію", що до смерти меш памятати!...

Тимчасом хлопчина забіг до хати. Обиджений, обурений учитель подався до воріт. А старий кричав дальше:

— Ади шибеник, він професорів на мене приводить. Може-бись ще шандарів привів на свого неня. Я тобі дам професорів!...

Виломив гнучкий прут і пішов до хати.

БРЕХУН.

Був в одному селі брехун, та такий, що не поступитсья, щоби не збрехати. Отже прозвали його Іваном Брехуном.

Йде він раз через село, аж зустрічає його пан тай каже:

— Ану, Іване, збреши не думаючи, то дістанеш чвертку (бушель) пшениці.

— Вибачте, пане, але тепер дуже часу не маю. Вже колись другим разом — каже Іван.

— Щож таке робиш?

— Йду до дому, набираю попелу і йду міняти за сіль, бо там чумаки сіль привезли.

— Де саме?

— А там на вигоні край села.

Треба нам нині знати, що це були ті часи, коли сіль була дорога річ і не завсігди можна було її дістати.

Іван пішов, а пан думає:

— Добра річ! А попелу в мене багато. Треба і своїх післати, нехай соли принесуть.

Приходить він до двора (до дому), каже слугам набирати попелу і нести на вигін.

Ті понабирали і несуть. Аж повгиналися. Двигають, аж попріли.

Зайшли на кінець села — чумаків не видно. Питають людей, — ніхто нічого не знає. Аж оден чоловік питає:

Хто ж вам казав, що тут міняють сіль за попіл?

— Пан казав.

— А хто казав панови?

— Та либонь Іван Брехун.

Засміявся чоловік та каже:

— Хіба ж пан не знає, що Іван Брехун ще зроду правди не сказав? Йдіть назад до дому.

Ось таким брехуном не жаль бути!

ЗНАЧІННЯ ЖОНАТОГО ЧОЛОВІКА

(Взято з більшої історії).

Старші ще памятають, а молодшим треба знати, що колись на нашім білім світі, вже в 20-ім століттю, жив в Канаді „Канадийський Русин". Є про те ціла довга історія — як він народився, як підростав, як хрестився (аж два рази!), як женився, як господарив і як вмер.

І хоч вже трохи таки води в ріках перетекло, відколи він вмер, та в його життю було багато такого, що не зашкодить деколи згадати — от хоч би про те, як він думав женитися і як фільозофував про женячку.

І ми женилися — я тай ви, тай наші сини і внуки будуть женитися; і ви колись про женячку всіляко фільозофували, та думаю, що ваша фільозофія не була така всесторонна, все обіймаюча, а вже, що найважніше — не була така практична з практичної господарської та громадської сторони, як була фільозофія „Канадийського Русина".

Може ви чули про Сократа, це був великий грецький фільозоф, але й він такої розумної фільозофії про женячку не лишив нам на науку.

А така річ, як отта супружа фільозофія Канадийського Русина, може вам і нині, і завтра, і позавтра на кождім кроці придатися. Бо скажімо, що маєте ви сина. Вже він дорослий парубок, гарний на вроду (цілком в вас вдався!), вже час би йому оженитися та заводити власне господарство, а він про те і не думає. Ви йому:

— Слухай но... Час тобі вже оглянутися, тай знайти собі відповідну дівчину... Не вік же тобі бурлакувати. От вже твої ровесники поженилися — і Петро Семенів, і Гриць, і Микола Пилипишин і кучерявий Василь, Ая! А Тодорів Олекса вже весілля приладжує. Вже музики замовив! Бачиш! Отже подумай, небоже!

Ви йому таку свою фільозофію, а він:

— Нащо мені клопоту?! Чи дуже панують ті, що поженилися? А я куди хочу, туди йду — ніхто мене не спинює, або як в тій пісни:

Сам пю, сам гуляю,
Сам си стелю, сам лягаю...

Скаже він таке і ви не маєте вже що відповісти. Стисните плечима, і хіба жінці потихо скажете:

— Щось, стара, тяжко його намовити. Треба було женити, як ще не мав доброго розуму...

Та не син ваш тут винен, але ви самі. Бо що мудрого ви йому сказали? Що хтось там музики вже замовив?...

Не те буде, як ви такому свому синови, чи внукови, чи знакомому дасьте в руки фільозофію „Канадийського Русина" про женячку. Коли він її прочитає, то вже не треба буде йому про те два рази згадувати. Він побачить, як на долони, що женячка вводить його в інший, поважний світ, в якім він вже не якийсь бурлака, але поважний ґазда, громадянин, якого всі шанують, поважно з ним здоровкаються, до себе запрошають, за кума беруть...

Отже не забудьте! Як лише який бурлака не схоче женитися, так ви йому отту фільозофію, а він вам опісля

два рази подякує. Найлучшим своїм приятелем буде вас називати.

Отже не забудьте!

Як „Канадийський Русин" жениться...

На тому куті села, де „Канадийський Русин" родився і проживав, жили самі славянські народи. Найпередовіші були Українці, дальше йшли Русини, а ще дальше Руснаки, Галіціяне, Буковинці, Австріяки, Грекокатолики, Русини-католики, Рускі-з-Галіції, Малороси, Хахли... А були також Так-Собі-Люде.

Отже, як бачите, самі славянські народи, племена і язики — як говориться по біблійному. І між такою громадою прийшлося „Канадійському Русинови" жити, тай на провідника всіх тих народів виховуватися.

Парубкував він не довго. Кажуть йому його близькі:

— Молодий ти, але як оженишся, то зараз старшим станеш, поваги наберешся. Власне господарство заведеш. А тоді вже й громада піде за тобою. Отже лишай парубочення і женися... а тоді всякий буде тобі завидувати. Бо одна власна жінка більше варта, ніж сто найкращих чужих дівчат. От воно як! А тоді вже і поведеш громадську роботу, як схочеш...

Слухає „Канадийський Русин" такої поради і думає:

— Не зла рада. Жінка то ніби і не така важна справа, але таки важна. Дуже важна. Важніша, ніж би здавалося. Важніша від усього другого. Вона половина життя для чоловіка... Та що я кажу — вона таки ціле життя, вона так, як два життя разом, як три, як пять...

І ще думає „Канадийський Русин":

— Жінка... Коли глянеш — менша ростом від чоловіка, слабша, боязлива, на плач їй скоро збирається. Тай, як всі жонаті говорять, більше жиє примхами, ніж розумом. Таке з одного боку. Але коли подумаєш з боку другого, то жінка таки важна, дуже важна, найважніша річ! Бо приміром... візьмімо напримір, такий примір, що буде напримір парубок (як хочби таки і я самий) дуже статочний, розумний, відважний, сильний... Так що з того? До людей його ніхто не числить, ніхто з ним не радиться, ніхто з ним не рахується, за війта його ніхто не думає вибирати. На поважні забави його не запрошують. Господарства він не має... сказано — всюди сам! І що тоді з його розуму, з його сили?

І „Канадийський Русин" поважно призадумався.

— Або візьмімо напримір такий примір, — думав він дальше, — що напримір той розумний парубок оженився. Скажімо напримір, що це я. Нині оженився, а завтра вже і люде з ним поважно здоровкаються, господарем уважають, з ним радяться, числяться. А там — в нього вже і власна родина, а кругом коні, корови, свині, кури, індики, качки, стіжки, хліви, вози, борони, ворота, телята... Ну, тай ще раз ну! А все воно отта невеличка, боялива жінка принесла йому тільки майна, сили і поваги. Видно, що на жінках стоїть повага чоловіків. На них господарство засновується. Дарма, що вони на вид такі слабосилі... Ну! Видно, що й мені треба оженитися, та господарем стати. А тоді вже все буде! Все...

Так думаючи, „Канадийський Русин" оженився.

А весілля... Гармідеру було чима-

ло. Молодий по селу ходить, кланяється, людей просить:

— На власне господарство збираюся, прийдіть!...

Пройшов день по весіллю, гості порозходилися, а новоженець вже їде через село... посвистує, батогом витраскує... Тай по людях сюди-туди зирк! зирк! зирк! — чи на нього не дивляться. Звісно — господар! Така вже натура всіх молодих господарів.

Чорнохліб.

ГУМОР.

Стало йому лекше.

Їде Василь дорогою в дуже лихім настрою і зустрічає Дмитра.

— Що в тебе Василю чувати? — питає.

— Ну, оттак! — відповідає запитаний.

— Як інтерес?

— Оттак...

— Як жінка?

— Оттак...

— Як діти?

— Ну, оттак...

— Оттак, оттак... Ну, бувай здоров.

— Їди здоров! — каже Василь. А за хвилю:

— Добре кажуть люде, що коли поділишся своїм горем з другим, то зараз стане тобі лекше.

За оден раз.

— За що віддалили тебе з роботи?

— За те, що оден раз був пяний.

— А кілько ти там працював?

— Два дні.

Непорозуміння.

Зломав чоловік ногу і шле до лікаря телєґраму: „Приїздіть, бо я зломав ногу". Лікар хотів більше інформацій і запитує телєґрамою: „Де ви ногу зломали?", а на те дістає відповідь: „За коморою".

Не любить гостини.

Одна: Не знаєте, як я не люблю гостини.

Друга: А думаєте, що я люблю? Як побачу завчасу, що гості йдуть, то зараз до вас втікаю.

В банку.

— Ви перебрали вже 50 долярів поза ваш рахунок, отже ви винні банкови 50 долярів, тому я вас закликав — каже касієр чоловікови.

— А як стояла моя справа минувшого місяця?

— Е, минувшого місяця банк був вам винен 2,000 долярів.

— Ну — каже чоловік — банк був мені винен дві тисячі, а я нічого не казав, а тепер я винен вам лише 50 долярів, а ви вже кажете. Чому так?

Незалежність

На жебрака, що просить на вулиці милостині, дивиться двох жінок.

— От нещасний! — каже одна.

— Не зовсім! Ви його не знаєте.

— А ви знаєте?

— Знаю.

— А має він яку близьку родину?

— Має три сини і чотири дочки?

— Чому ж він жебрає?

— Бо то, бачите, він хоче бути від нікого незалежним. Він навіть в власних дітей не хоче нічого просити, а нетощо!

Тепер знають.

Побралося двоє молодих і замешкали в своїй хаті. Одного дня присилає їм хтось два найдорожші театральні тикети з дописком:

— Чи вгадаєте від кого?

Довго молоді вгадували та не вгадали. А вечером пішли до театру.

Коли ж вернулися до дому, побачили, що хтось обікрав їх дім. А на столі була картка:

— Тепер вже знаєте!

ЗІ СВІТА ЛЮДСЬКОЇ ПРАЦІ

В Індії населення ділиться на касти, себто верстви, відповідно до заняття. Є каста вчених, каста правителів, каста воєвників, каста купців, каста ремісників, каста наємних робітників. Це так загально.

І там від одної касти до другої перехід майже неможливий. Діти і внуки мають належати до тої касти, до якої належав батько і дід, отже мають заниматися лише такою працею, якою їх предки занима́лися.

Подібний поділ є до якоїсь міри і в нас, хоч тут нема ясного поділу на касти. І тут є верстви людей, є кляси, залежно від степеня культурности і знання; відповідно до заможности; відповідно до заняття.

І це природне, що рільники творять свою верству, бо ж в них той самий спосіб життя, ті самі обовязки, та сама праця, ті самі вдачі і невдачі, ті самі здобутки.

Рибаки в приморських околицях творять свою рибацьку ґрупу, відповідну до їх потреб життя.

Купці творять свої ґрупи, учителі свої, дрібні ремісники свої, фабриканти свої.

Подібно свої ґрупи творять фабричні робітники ріжних занять.

Може бути ґрупа, чи кляса людей незорґанізованих, які числяться до одної ґрупи лише тому, що живуть подібним способом.

Але є також ґрупи зорґанізовані. Вони вже мають свій провід, обмірковують свої спільні справи і розглядають, чи хтось їхньої праці надміру не використовує.

Діляться люди відповідно до знання і культурности. Малосвідомий держиться верстви малосвідомих, малокультурний товаришує з малокультурними, а дуже свідомий шукає таких, як сам.

Свідомість і культурність, це такі важні прикмети, що вони часто рішають самі за себе навіть незалежно від матеріяльного стану людей.

Та коли з касти до касти тяжко переходити, головно з низшої до вишої, то в нашім світі перехід з низших ґруп до висших цілком можливий. Хочеш стати висше, то станеш, коли схочеш. Хочеш перейти з простійшого фаху до складнішого, від простішого заняття до поважнішого — дорога тобі не загороджена. Старайся, приготовляйся, приучуйся, а станеш висше, ніж стоїш нині. Син, чи внук рільника, чи робітника, може стати машиністом, чи кравцем, чи учителем, чи політиком, чи фабрикантом, коли буде старатися таке становище здобути. Неписьменний може стати письменним, малосвідомий високосвідомим, невчений вченим, коли буде старатися.

До людей, які добре розуміють, що кождий чоловік може піднестися висше, ніж стоїть, і може здобути більше, ніж має, належать жиди, тому між ними є багато примірів, де одиниці з низів підносилися до далеких верхів.

Здавалось би, що для жидів головною справою є торговля, або висші професійні заняття — лікарі, адвокати, однакож наділі жиди інтересуються і ремеслами, і промислом, і

всякими фахами. Одно є в них — кождий з них хоче бути господарем того, що він робить, правителем, властителем, а не робітником в других. Як властитель праці — він може наймати робітників, може працю поширювати; хто ж в другого працює, той мусить на однім місци стояти.

В них є релігійний приказ для батьків, щоби вчили дітей навіть більше ремесел. Бо сказано: коли вмієш чотири ремеслі, то праця вже за тобою шукає.

Тут маємо виказ з 1912 року, з якого побачимо, кілько жидів занималося у Львові ремеслами.

Всіх ремісників було тоді у Львові 4,197, а з того жидів 1,890 (понад 45 процент). Поляків ремісників було 47.2 проц., а українців 7.4 процент. Всіх українців ремісників було тоді у Львові 311.

Щодо поодиноких ремесел, то між шклярами жиди занимали 81.1 проц. Між перукарами і фризиєрами (голярами) було 85.4 проц. жидів. Між годинникарами 82 проц. Між золотарами 80.4 проц. Пекарів і мельників 75.7 проц. В римарстві (ремінна упряж на коні) 66.7. В кушнірстві 62.5. Бляхарів і бронзовників 54.1. На 613 всіх кравців у Львові було 310 жидів, отже 51.6 проц.

На 206 слюсарів (робили замки, колодки і др. делікатніші річи) 70 жидів (33 проц.). На 546 шевців було 180 жидів. На 38 переплетників книжок було 17 жидів. На 219 столярів було жидів 58. На 380 різників було жидів 69. На 57 ковалів і стельмахів (що робили колеса і вози) жидів було ледво 2.

Ще додати, що в 1912 р. були у Львові жиди в 5-ох ремісничих товариствах провідниками, а в 11-ох заступниками провідників.

Наведений виказ показує, що жиди, як нарід, беруться за всяке діло, за всяку справу, коли треба, не ограничуючи себе до чогось одного. І не тільки, що є ремісниками, але ще на провідників між ремісниками вибиваються.

Українці назагал нарід рільничий. Рільництво, це поважний фах, поважне ремесло. Хоч воно вимагає праці, що не від години до години, але нераз від ночі до ночі тягнеться.

Для рільників всі інші ремесла були дуже далекі, маловидні і незрозумілі. Та ще остілько більше, оскільки загальна свідомість стояла в них низко.

Через те тут українці, відповідно до числа населення, мають мало ремісників, мало фаховців, мало підприємців. Або рільник, або робітник в когось — в чужім ремеслі, в чужім підприємстві. А щоби самому готовитися на самостійного ремісника, на фаховця, на підприємця і бути господарем і провідником свого діла, на те тяжше спромогтися.

Українці мають якесь число дрібних купців, де чоловік є самий і господарем, і правителем, і робітником, а деколи невільником свого підприємства. Назагал дрібне крамарство українцям вже трохи зрозуміле.

Але поза купецтвом є багато всяких ремесел, заянть, фахів, де талановиті люде мали би широке поле для праці. Запитати б: Кілько складів річей (голсейлів) мають українці? Кілько більших кравецьких робітень?

А кравецтво ремесло дуже широкого значіння. Кілько аптик? Кілько фотографічних закладів? Кілько закладів до чищення одіжи? Кілько пралень? Кілько пекарень? Кілько реставрантів? Кілько фабрик менших і більших? Кілько є будівничих? Малярів?...

А тих ріжних занять є багато більше, коли б всі почислити.

Перед українцями є ще багато пригожого поля, до якого відважні і талановиті люде могли би корисно прикласти руки.

Покищо в нас більше уваги звертають на такі фахи, як учительювання, адвокатура, докторство, аґрономія, дентистика, а менше думаєсь про те, що поза тим є багато родів праці, багато ремесел, фахів, що можуть бути і поважні і поплатні — коли вже про те ходить. І торговлю, якою в нас вже інтересуються, можна поставити на ширший ґрунт.

Та щоби яка будь праця була успішною, треба до неї відповідно приготовитись. Треба її найперше зрозуміти, треба навчитись того, чого така праця вимагає. Хто ж починає щобудь не підготовившись, той мусить довго капарати, нім зможе встоятись, і такий не зможе ніколи поширити далеко своєї праці.

Лікар, учитель, дентист, аґроном, електротехнік найперше дістає відповідне підготовання, а вже опісля береться до свого діла. Подібно треба би підготовлятися до всякого фаху, до всякого ремесла і заняття. Треба би перейти відповідний підготовавчий спеціяльний, чи загальний курс, відповідну науку; познакомитись з підручниками (книжками), що до даного фаху належать, а вже окремо треба би попрацювати якийсь час в такім підприємстві, яке чоловік хоче для себе мати. Тоді вже чоловікови буде легко кругом себе роздивитися і працю починати.

Є ще одна дуже важна справа, про яку кождий професіоналіст, кождий фаховець, кождий ремісник повинен знати...

А знати він повинен — що поза професією, поза ремеслом, поза фахом він повинен ще бути — культурним чоловіком і гідним громадянином.

Сама професія, сам фах не творить ще гідного чоловіка. Бувають професіоналісти, бувають техніки, учителі, купці, ремісники, властителі всяких робітень, які поза своєю фаховою працею є людьми дуже ограниченими, мало культурними, і ніякими громадянами. Відколи вони забезпечили своє життя успішним ремеслом, чи фахом, їм почало здаватися, що вони ані для Бога, ані для людей не мають ніяких обовязків. Що вони стоять понад всім і понад всіма і їх ті справи, якими загал інтересується, не обходять. Це не їх справи.

Це якраз і є та велика некультурність! І хоч яким богатим чоловік такий став би, то своєї некультурности чоловік богацтвом не закриє. Бо культурність належить до особи чоловіка, до його поведення, до його характеру, а не до його грошевих рахунків і не до його матеріяльної виставности.

І тому коли говориться, що народови треба професіоналістів, фаховців, купців, ремісинків, то мається на увазі лише таких, що будуть культурними людьми і гідними, та вартними громадянами. Самолюбів, скупарів,

людей вузкоглядних, людей некультурних і недбалих ніхто не потребує, хочби вони були і фаховцями і богачами.

Коли ж фаховець буде поважним громадянином, тоді його вартість і його повага є подвійна — його цінять як фаховця і його поважають, як визначного громадянина.

Це повинен кождий професіоналіст і кождий фаховець, кождий ремісник памятати. **Кость.**

ПРИПОВІДКИ.

Питався чорт баби:

— Що про Бога люде говорять?

— Славлять, величають — каже баба.

— А що про мене?

— Якось вас дуже на зуби взяли (значиться: зле говорять, обмовляють).

Від серця до Бога навпростець дорога.

Дзвін до церкви скликає, а сам у ній не буває.

К Великодню сорочка хоч лихенька, аби біленька; а к Різдву хоч сирова, аби нова. (Сирова—не вибілена).

Летить літо — як крилами.

Ой місяцю, місяцю! Світиш та не гріеш — даремне в Бога хліб їсиш! (Таке і про деяких людей можна сказати).

Не місце чоловіка красить, а чоловік місце.

Як бідний плаче, то ніхто не бачить; як багатий скривиться, то всякий дивиться.

Не те важне, що на голові, а те, що в голові.

Старі скажуть на глум, а молодим треба брати на ум.

Всюди добре, де нас нема; як же прийдемо, то попсуємо.

Добре все вміти, а не все робити.

Їв би, пив би — а красти ані руш! (Так докоряв злодій свому синови, що красти не хоче).

СКОРІСТЬ ГОЛОСУ.

В сухім воздусі, при 82 степенях тепла, голос перелітає в одній секунді 1,142 стіп, або 775 миль на годину. В воді голос переходить 4,900 стіп на секунду. По залізі 17,500 стіп на секунду; по міди 10,378; по дереві від 12 до 16,000 стіп на секунду.

ЧОМУ ЧУТИ ГОЛОС.

Хочби залізне колесо було якнайгладше, і хочби котилося по найгладшій залізній дорозі, то завсігди буде воно робити гук. И оскілько скорше буде котитися, остілько гук буде більший. Чому ж? А тому, що верхна часть колеса безнастанно спадає, хоч і навскоси, на дорогу і вдаряє її отже ті безнастанні удари чуємо, як гук.

ВАГІТНІСТЬ ДОМАШНИХ ЗВІРЯТ.

Кобила пересічно 48½ тижня, або 340 днів. Найменше 330, а найдовше 419 днів.

Корова пересічно 40½ тижня, або 285 днів. Найменше 240, найдовше 288 днів.

Вівця і коза майже 22 тижні, або 154 днів. Найменше 146, найдовше 158 днів.

Свиня понад 17 неділь, або 120 днів.

Сука 9 неділь, або 63 днів.

Кітка 8 неділь, або 56 днів.

Курка висиджує в 21 днях до 18 молодих.

Індичка в 28 днях до 17 молодих

Гуска в 30 днях до 13 молодих.

Качка в 30 днях до 16 молодих

Голубка в 18 днях.

КІЛЬКА РІЧЕЙ.

Всіх родів птахів на світі числять на около 10,000.

Муравлі належать до дуже розумних. Є муравлі, що мають військо; держать комах, які видають рід смачного плину, отже це корови муравлів. Кільця зерен, які складають в своїх шпихлірах, надгризають, щоби не кільчилися.

Американський доляр з 1804-го року варта нині 4 до 5 сот долярів, коли в добрім стані.

ПОЧАТКИ УКРАЇНСТВА ЧИКАЛЕНКА

Евген Чикаленко родився 1861 р. на Придніпрянщині в родині багатого поміщика. Своєю щирою працею здобув собі Чикаленко передове місце між великими Українцями. Громадські справи були для нього такі важні, що видавав на них тисячі рублів, і самий працював, тай ще терпів переслідування від російського уряду.

Великим його ділом було видавання денника „Рада" в Київі, що появилася 1905 р. і видавалась до початку війни 1914 року.

Підчас попередної війни Чикаленко виїхав до Західної Европи, де довелося багато бідувати і там він вмер 1929 року.

Самий він написав дві книжці своїх споминів — одна „Спогади" від 1861 1907 року, друга „Щоденник" — від 1907 до 1917. Всі ті спомини належать до дуже цінних.

В „Спогадах" оповідає Чикаленко, як і коли в ньому прокинулась та українська свідомість, для якої він опісля дав велику частину свого життя і майна.

А щоби знати, що коли Чикаленко виховувався, в школах там була мова московська, дух московський, тай учителі коли вже не Москалі, то змосковщені Українці. Мову українську вважали мовою маловартною, простою, недержавною, смішною і непригожою для вченого чоловіка.

Самий Чикаленко змалку говорив українською мовою, любив її, і так зжився з селянськими хлопцями, що й до смерти вважав їх своїми близькими приятелями. Та все ж в шоклі вчився по московськи, говорив з усіма по московськи і звикав до московської мови. Та вийшла невеличка подія, що зробила з молодого хлопця великого і завзятого Українця.

Між його учителями були й Українці, та все ж не такі, щоби дуже звертали на себе увагу своїм українством. Однакож був між ними оден, що поклав тверді основи під Чикаленкове українство. Читаємо в „Спогадах", ст. 57:

„Найвидатнійшим учителем був всіма поважаний і любимий учитель історії Леонід Анастасевич Смоленський, відомий педагог на всю Одесу. Коли він входив у клясу, то все затихало, наче завмирало і на його лекції раз-у-раз заходили інші учителі, а часто й сам директор та його жінка і сідали слухати. Ми учні і не счуємось, як мине година і дзвінок, на наш жаль, перебє інтересне оповідання Смоленського."

„Коли він починав говорити, то голову підносив високо, оглядаючи слухачів і всі слухали його з захопленням. А коли трапився шибеник, що не сидів тихо, Смоленький без жалю викидав його з кляси."

А хоч уряд всяку українську працю переслідував, то все ж вдалося Смоленському виховати деяких свідомих Українців навіть між офіцерами.

Каже Чикаленко, що раз на Різдвяні свята зібрався в директора гурток гостей. Ніщинський (композитор) грав на роялі (на фортеляні), а за ним почали співати.

„Заспівував своїм невеликим, але чулим приємним голосом Смоленський, а решта підхоплювали. Коли я

вслухався в слова, то почув, що співають незнану мені пісню:

А вже літ аж двісті
як козак в неволі,
Понад Дніпром ходить
викликає долі...

„На мене вона зробила незвичайне враження, не мельодією, не змістом, а тим, що Смоленський, цей бог, якому всі покланяються, співає мовою, за яку мене карали, ганьбили, перекривляли; мовою, якої я почав соромитися, хоч в душі любив, бо нею почав (змалку) говорити, нею розмовляв з милими моєму серцю перешорськими хлопчиками-пастушками.

„Щось підкотилось мені під горло і раптом я розплакався, голосно схлипуючи.

„Пісня увірвалась і перелякана пані Соколовська, а за нею й Смоленський кинулись до мене і почали розпитувати, що і де в мене болить. Я сказав захлипуючись, що в мене нічого не болить, але не міг пояснити плачу."

Це був сильний початок Чикаленкового українства.

Коли тепер Чикаленко почав читати (хоч і по московськи) Гоголеві „Вечори на хуторі коло Диканьки", а там „Тараса Бульбу" то почав навіть мріяти про заснування Січи на якімсь острові. Дальше вже читав „Основу" (часопис з 1861 р.) і там були вірші Шевченка, дальше оповідання Марка Вовчка.

Тепер йде він до своєї кузинки, Насті, поділитись з нею прочитаним і своїми мріями.

Настя сказала, що і вона довідалась від Смоленського, який був її учителем, що і її батько українець, і вона справді знайшла по батьковій смерти між його речами українські пісні Лукашевича.

З того часу — каже Чикаленко — не знаю, з чиєї ініциятиви, ми почали з нею розмовляти, як і в дитячі роки, українською мовою, якої я вже перестав соромитися, бо знав, що Смоленський вважає її за свою рідну."

Потім Чикаленко похвалився своїм українством братови, але брат його вилаяв, бо брат відчужився і з усіма говорив по московськи.

Ще оповів Чикаленко свої мрії о. Василеви і той сказав, що вже минув час Запоріжжа та України, як самостійної держави, однакож:

„Дісно не треба цуратись своєї мови, а треба розвивати, збогачувати літературу і порадив мені записувати пісні, казки, які потім можна десь видрукувати."

І той о. Василь вперше заспівав під проводом ґітари:

Ой зза гори та ізза кручі
Йдуть вози скрипучи,
Попереду йде козаченько
Та вигукує йдучи:
Україно, Україно!
Моя рідна Мати,
Чи ще довго над тобою
Будуть панувати?...

„Радість моя була незвичайна — зауважує Чикаленко — але й боляче мені було, що о. Василь байдуже ставиться до моїх мрій відновити козацьку Україну з гетьманами... а мене ці мрії доводили до того, що часом я слізьми плакав над недолею України."

До о. Василя Чикаленко так привязався, що були вони добрими приятелями до смерти о. Василя.

Все, що тут оповідає Чикаленко, належить до його віку до 14-го року життя, отже до віку ще діточого, та

вже тоді посіяне здорове зерно в душі хлопця починало буйно рости і розвиватися.

Інтересне воно!... Та не тілько інтересне — воно навчаюче. Воно показує, з якою великою силою можуть сташі впливати на дітей і молодь, коли ті старші будуть мати перед собою великі і ясні ідеали і будуть ті ідеали поважати. Коли старші схочуть бути авторітетами для молодших і будуть самі так жити, що молоді будуть бачити в них примір до наслідування.

Таке було за часів Чикаленка, таке в Европі, таке тут. Таке нині, таке буде завсігди.

Нинішні нарікання, що діти не хочуть старших слухати і тому старші пускають дітей самопас, ні трохи не оправдані. Найчастіше буває, що діти не мають кого слухати, не мають кого наслідувати, не мають кого поважати, ні на кого оглядатися. Вони наче безбатченки.

Безідейність і байдужість старших, а вже головно тих, що могли би і повинні би бути взором для молодих на кождім кроці, переноситься на молодих, на дальші покоління і на дальшу долю цілого Народу.

Ц-ий.

Я ЧУВ ПЛАЧ.

Я чув плач матерей, жінок,
Прощали бач синів й мужів;
Сердечний зойк дрібних діток —
На шиях висіли батьків.
Я бачив болю й горя знак
В тих, що в похід оружні йшли:
Вони лишали скарби всі:
Рідню і все те, з чим зросли.
Отсе війна! Отсе війна,
Що душу рве до серця дна!

І чув я бренькіт, чув я стук,
Що від заліза геть лунав,
І громовий гарматний гук,
Чув дикий крик, що заглушав.
І бачив кров — горячу кров,
І в судорогах людський скон,
Нелюдський зір, в звірів немов,
І лютий бій, мов страшний сон.
Отсе війна! Отсе війна!
Людей нелюдськая різня.

Я бачив села і міста
Зруйновані огнем й мечем;
Ріля потоптана й пуста,
І люд голодний із плачем
Проклоном кождий крок значить
По страті крови і майна —
Останнім ще рубцем платить
До того, що взяла війна.

Отсе війна! Отсе війна!
Такий то дар несе вона.

Іларіон Грабович.

Родився Грабович 1856 р., був учителем гімназії, писав вірші, а також прозою, як „Найкрасший Великдень" і „Заклята темниця". Його вірші вийшли книжкою у Львові.

НЕВИДНІ ВЕЛИКІ ПРАЦІВНИКИ

ВАСИЛЬ СЕМИРЕНКО.

Є двоякі працівники на широкім полі народного життя — одні, що самі безпосередно працюють, як письменники, організатори, політики, а другі ті, що дають тим першим робітникам змогу працювати. Перші дають для справи свій розум, свою фізичну силу, свій час, своє життя, а другі дають майно, отже також свою працю.

І нарід, що має людей богатих, дотого ж щирих, розумних, високо ідейних, є сильним народом. Бо до провадження більшої громадської праці треба і грошевих засобів, отже богаті, ідейні люде дають такі засоби, нім ще широкий загал зрозумів, що і він повинен громадську справу піддержувати.

Тут згадаємо одного з таких богатих, ідейних людей, а то Василя Семиренка.

Родився Семиренко 7-го березня, 1835 р., отже за панщизняних часів, на Придніпрянщині. Його батько був розумним, думаючим чоловіком і викупився на волю (був крепаком князя Воронцова). Але тим він не вдоволявся — він рішив свого сина, Василя, вивести дальше „в люде".

Отже молодий Василь одержав технічно-купецьку науку в висшім купецькім пансіоні в Петербурзі, а потім вчився два роки в лябораторії Бусінго в Парижі, в Франції.

Вертає тоді Василь Семиренко до дому і з невеликою сумою грошей забираєся до віднови напів зруйнованої фабрики (цукроварні) в селі Сидорівці.

Та хоч почав Семиренко з малим грошевим капіталом, однакож в нього був інший великий і важній капітал — його здоровий розум, його дбалість і віра, що почате діло піде вперед.

І якраз той другий капітал — розум — повів цукроварню так, що невдовзі Семиренко здивував великих фабрикантів цукру. Він повів саму працю дуже вміло, а дотого ще додавав і свої винаходи та поліпшення, нові способи, так, що про нього заговорили і в технічних журналах.

Так син кріпака стає поважним, богатим, широко відомим промисловцем.

Та не згадували б ми нині про Семиренка, коли б вся його праця була кінчилася на цукроварстві і збиранню майна. Ми хіба сказали би, що вмів чоловік майно збирати, але не знав, на що те майно вживати; що мав чоловік силу, але не мав висшої, дальшої ціли, для якої ту силу присвятив би. А бувають нераз люде, що вміють майно збирати, однакож поза майном дальшого світа не бачать.

Не таким був Семиренко. Він бачив свою фабрику; він думав, як її вести; він видумував нові способи; він бачив, що його праця збільшує його матеріяльну силу — але рівночасно Семиренко мав на увазі справи свого Народу і розумів, що він таксамо мусить ними клопотатися. А його фабрика мусить для тих народних справ працювати.

І він народними справами клопотався, він для них працював. Давав він тисячі гроша на ті справи, та нераз давав так, що деколи загал цілком не

знав, хто це дає. Було відомо, що дає якийсь Хорс, але хто він такий, того не знали.

Коли царський уряд заборонив був писати щобудь українською мовою, українці почали видавати „Київську Старину", де хоч писали по московськи, але про українські справи. Вони збирали найкрасший український матеріял, щоби був під руками, коли українські руки розвяжуться.

Отже відомо, що при кінци кождого року Семиренко заходив до редакції „Київської Старини" і платив всі довги, що впродовж року назбиралися. Треба ж знати, що „Київська Старина" не мала багато передплатників, а коли видавалася, то лише з тою цілею, щоби згромаджувати український матеріял для будучої української праці. „Київська Старина" („Киевская Старина") виходила від 1882 до 1906 року.

На „Київську Старину" й „Україну" видав Семиренко понад 35,000 рублів.

Семиренко щедро помагав Драгоманову, коли той мусів забратися за границю і там почав свою діяльність.

Велику поміч давав Семиренко при видаванню денника „Рада".

Коли „Літературно-Науковий Вістник" перенісся з Львова до Київа, Семиренко покривав всі його недобори.

Коштами Семиренка видавався у Відни по німецьки журнал „Україніше Рундшав", що познакомлював ширший світ з українськими справами.

Щедро піддержував Семиренко „Українське Наукове Товариство" в Київі.

Головно жертвами Семиренка удержувався „Літературний Фонд" підпомоги українським письменникам.

Були й інші справи, які Семиренко щедро піддержував — а за ціле своє життя видав не десятки, а сотні тисяч рублів.

Чикаленко, другий великий жертводавець на народні справи, оповідає в своїх Споминах, що раз зайшов він до Семиренка і бачить, що в нього лежить наскладана ціла купка порожних коробок (скриночок) від сірників. Цікаво йому стало і питає він, нащо вони, а Семиренко:

— Щож, шкода їх викидати! За них я ще кількось повних дістану.

— Вжеж і я ощадний — каже Чикаленко — але коли побачив, як щадить той, що тисячі дає на народні справи, то вклонився я йому мало не до самої землі.

Вмер Семиренко в грудни 1915 р. і поховали його в Київі. А своє майно зоставив він для української громадської праці.

Ось таким чоловіком був Семиренко — великим чоловіком! Розумним промисловцем, а разом з тим великим громадським працівником. Дійсно великий розум! І коли за його допомогою працювали другі люде, то їх працю треба брати в першій мірі на його рахунок. Це він працював! Він працював в своїй цукроварни — а поза нею працював в „Київській Старині", в „Раді", в „Українським Науковім Товаристві", в „Україніше Рундшав" та ще в інших багатьох громадських справах.

Таких богатих людей народові треба!

В. Смакула.

КОНФЕРЕНЦІЯ В САН ФРЕНСИСКО

Щоби мати поняття, як великі міждержавні конференції виглядають, най перше подамо тут бодай коротко, як з технічного боку (як машина) виглядала конференція в Сан Френсиско, що почалася 25 квітня, 1945 р. і тягнулася досить довго.

На конференції були представники від 50 країв, що мали 262 урядових делєґатів, а з ними 1,444 заступників, дорадників і помічників. Секретаріят конференції мав 1,058 осіб. Дорадників з армії і фльоти було 2,262.

Було занятих 31 телефоністів, з яких більшість володіла двома, або більше мовами. Телєґрафістів було занятих 150.

Представників преси, радія та фільму було 2,636.

Крім того було ще багато неофіціяльних представників ріжних міжнародних та стейтських орґанізацій.

Велике завдання мав перед собою заряд міста, ще поки конференція зібралася, щоби приготовити все, що для всіх тих людей буде потрібне — і для перебування і для праці. Отже міському зарядови помагало 2000 охотників — і справді все було прилагоджене так, як лише було треба.

В 30-ти готелях та Клюбах були зарезервовані кімнати для офіційних членів конференції Повладжувано модерні канцелярії в готелях, а більшість в Будинку Ветеранів, де був комунікаційний осередок конференції.

В тих канцеляріях було коло 1600 столів до писання і др., було 5000 крісел, 2500 шафів для паперів, 100 машин до писання (тайпрайтерів), 35 міміоґрафічних машин до друкования, 20,000 олівців, 300 радирок (ґумок до витирання), 600 великих фляшок чорнила.

Встановлено також спеціяльні телефонічні лінії між ріжними відділами конференції, між готелями та ріжними канцеляріями. А три лінії лучилися з державним департаментом в Вашинґтоні.

Вже першого тижня в червни зужито для потреб конференції коло 20 мільйонів аркушів паперу. Друкувалося багато такого, щоби ним безнастанно інформувати делєґатів, що зробилося, як, що робиться і що є в дальших плянах.

Було також 120 переводчиків для перекладів на засіданнях та для виготовлення документів в мовах — китайській, анґлійській, французькій, російській та еспанській.

Для загальної публики, що цікавилася нарадами, були поставлені інформаційні будки в готелях та в Будинку Ветеранів, де представники Секретаріяту давали інформації; крім того роздано біля 16,000 ріжних інформаційних брошур від міжнародних аґенцій, від державних департаментів американського уряду, та від неофіційних ґруп.

Це дає сяке таке поняття, як великі міждержавні конференції виглядають. Ходить не тілько про людей, але про все друге, чого людям до життя і до праці треба. І кілько така конференція потребує посторонної людської праці й уваги, кілько посторонних плянів і робітників, що мусять все потрібне прилагоджувати і наготовляти.

А вже окреме питання, кілько така конференція, як в Сан Френсиско, коштувала грішми — почавши від ви-

їзду делеґатів, їх помічників, та всіх других, що їхали туди з ріжних країв і з ріжних сторін, а скінчивши на перебуванню в Сан Френсиско.

На конференцію до Сан Френсиско вислали були своїх делеґатів також канадійські українці, а тими були — Іван Соломон, адвокат та о. др. В. Кушнір.

І хоч вони не були делеґатами Канади, то все ж, як делеґати канадійських українців, передали вони через канадійських делеґатів свій меморіял і звернули тим увагу других людей на українську справу і на українців, як нарід. Окремож познакомлювали других при всяких нагодах з українським питанням, тай самі з другими знакомилися, що має окреме значіння.

Своїх делеґатів вислали були до Сан Френсиско також американські українці.

Пригадати також треба, що в Сан Френсиско була делеґація нібито з України під проводом Дмитра Мануїльського, та наділі це була більшевицька делеґація, прислана Москвою для інтересів Москви. Канадійські й американські українці не могли з тими „делеґатами з України" навіть поговорити, як українці з українцями. Вони взагалі і не хотіли в ніяку балачку заходити.

Тай не могли, коли б хто з них і хотів. Бо всі московські делеґати держалися там окремо, з другими не сходилися, одинцем між других не заходили -- знак, що і в Сан Френсиско були під наглядом, як були би в Москві.

Конференція в Сан Френсиско лишиться в Історії одною з визначних конференцій, однакож її пляни і рішення мабуть не дуже заважать в світовій дальшій політиці. Конференція говорила, плянувала, а світові справи йдуть своїм ходом, не оглядаючись, чи для них скликаються конференції, чи ні. Вони самі є силою, яка рішає за себе на свій лад.

КУДА?

„Куда ти йдеш єдиний мій?"
„Я й сам не знаю де!
Хіба ж та доля каже нам,
Куда вона веде?

Одних веде у райський край,
А других у Сибір,
А тих в попи, а тих в пани,
А тих знов до жовнір.

Одних веде на битий шлях,
А других манівцем —
Але куда? Куда й за чим?
До кого ми ідем?

Не знаю брате я сказать...
Та видиш оддалік,
Яка висока на степу
Могила там стоїть?

А понад нею діямант!...
То зіронька сія...
Там в красшім світі хтось живе,
Там певно зайду я.

Юрій Федькович.

ПОВОРОТ ДО СВОЇХ

Сповідь Володимира Антоновича.

Багато було тих українців, що покинули своїх і поприлипали до чужих. Колишня багата українська шляхта спольщилася, деяка змосковщилася, змадярщилася, зрумунщилася.

І слабою своєю волею, і для „лакомства нещасного", і не могучи видержати дикого ворожого напору.

Лишаєсь питання: Чи ті, що до чужих, попереходили, верталися коли назад до своїх, коли на те прийшла можливість?

Так! Не всі, але були такі, що верталися і вернулися.

Досить згадати, що підчас перепису 1910 року в Галичині коло 60,000 римо-католиків записались за українців. Це був поворот до своїх! Бо звичайно римо-католики причисляли себе до поляків.

Ми маємо багато примірів в Канаді, де римо-католики зоставили польський костел і перейшли до української церкви, розуміючи, що вони до свого прадідного вертаються.

Тут ми наведемо примір, де потомок давної шляхти вернувся до свого народу.

В 1863 р. було польське повстання проти Росії. Поляки старалися втягнути до повстання також українців; вони облудними „Золотими Грамотами" обіцювали рай на землі, коли б вдалося відбудувати Польщу зперед 1772 року.

В 1862 р., коли робилися приготовання до повстання, виступає зі своєю „Сповідю" проф. Володимир Антонович і проголошує, що він вертається до того народу, з якого походили давні його предки.

„Судилося мені — писав Антонович в „Сповіди" — родитися (польським) шляхтичем на Україні. Дитиною були в мене всі звички паничів і довго я тримався всіх станових і національних упереджень тих людей, поміж якими я виріс...

„Коли ж наспів час мого самоосвідомлення... я впевнився, що ті полякишляхтичі, що живуть на Україні, станувши перед судом власного сумління, мають два виходи: або покохати народ, серед якого живуть, пройнятися його інтересами, **вернутися назад до національности, що її колись відцуралися їхні предки,** та запопадливою працею спокутувати те лихо, що заподіяли народові, який вигодував кілька поколінь вельможних зайд...

„Коли ж у поляків не стане на такий крок сили, то нехай переберуться на польську землю, заселену польським народом...

„Я вже вибрав собі перший вихід; бо хоч я й попсований шляхотським вихованням, звичаями і мріями, але мені буде лекше відректися від них, аніж від того народу, що між ним я виріс, знав його і бачив його тяжке горе на кожному кроці"...

Великим ударом для поляків була „Сповідь" Антоновича і вони звернули проти нього всю свою лють. Але Антонович на те не зважав. Він і дальше йшов вперто і відважно шляхом, який собі вибрав.

Імя Володимира Антоновича має визначне місце між українськими куль

турними працівниками. Він історик, археольог й етнограф і написав чимало чого, що відноситься до Української Історії й українського життя. Був професором київського університету до 1908 року.

Закінчуючи свою „Сповідь" Антонович каже: „Я полюбив цей нарід палкійше, ніж власні шляхоцькі навички й мрії. Я став „перевертнем". Він знав, що переветнем будуть звати його поляки, однакож розумів, що він сповняє великий вчинок, коли вертається до свого народу.

КОРОЛЬ І КОЗАК.

Став богатий колись пан
Короля благати,
Щоб король йому зволив
Воєводство дати.
А король йому сказав:
— Відгадай три штуки!
Відгадаєш — тоді на!
А як ні — на муки!
Перша штука — кілько зір
В небі серед літа.
Друга штука: покажи
Середину світа.
Трета штука: угадай,
Що думати буду.
І от тобі цілий рік
Для твого розсуду!"

Відійшов богач назад,
Та так йому нудно...
Не вгадати — так біда,
А вгадати трудно.
Сидить, плаче неборак...
Козак проїзджає —
— Чого плачете ви так?
Старого питає.
Той і каже: — Так і так!...
— Не журіться діду!
Коли так, то я за вас
На одвіт поїду!

І палицю в руки взяв,
В кожух одягнувся,
Чорні вуси підбілив,
В чоботи убувся,
І чимдуж до короля...
Король оглядає:
— А що, пане, скільки зір? —
З міною питає.
Той кожуха одкотив,
Чи як довелося:
— Стільки, каже, в небі зір,
Скільки тут волося!
Задумався сам король
Від його одвіту...
— Ану, каже, покажи
Середину світу!
А той палицю підняв
Може з пів аршина
Та в підлогу нею гуп:
— Отут середина!

Почухався наш король,
Ще раз поглядає...
— Щож я думаю тепер?
Козака питає.
— Думаєте, що я пан...
— А то що за річи?...
— То за річи, що не пан,
А козак із Січи!

Засміявся наш король,
Подарував тому,
А козака відослав
В золоті до дому.

Степан Руданський.

ВИСКАЗИ ПРО АЛЬКОГОЛЬ.

Лікарі.

Алькоголь псує кров. — Др. Керр.

Алькоголь зупиняє травлення. — Др. Бовман.

Людьми, що не можуть стерпіти алькоголю, є ті, що працюють мозком. — Др. Г. Томсон.

Алькоголь параліжує нервову систему. — Др. Брантон.

Від алькоголю твердне печінка. — Др Керр.

Алькоголь нищить нирки. — Др. Керр.

Алькоголь зменшує силу мускулів (мязів). — Др. Ричардсон.

Оскілько зимніше, остілько більше алькоголь шкодить. — Др. Дж. Рей.

Алькоголь не піддержує сили тіла .— Др. Дж. Рід.

Думаю, що яка би не була операція, а вона красше вдається без алькоголю. — Др. Бентак.

Люде миляться, коли думають, що пиво помагає матерям, які кормлять малих дітей. — Др. Гейвуд Смит.

Алькоголь веде до пригноблення. Др. Вилкс.

Алькоголь не тілько що не підбудовує тіла, але ослаблює його. — Ленсет.

Алькоголь не дає сили слабому серцю. Але горяче молоко може дати. — Др. Вудгед.

Алькоголь є шкідливий для кождого орґану людського тіла, чи чоловік слабий, чи здоровий. — Др. Диксон.

Пияки.

— А я їм всім не вірю — скаже вам пияк — і ще раз не вірю. Бо коли вони є проти алькоголю, то значить — вони його не пють і не випробовують. Так би мовити — вони не знають, який в алькоголи смак. А я знаю! І таки знаю! Як я випю, то я і сильніший, і відважніший, і розумніший, і щасливійший, і нікого не боюся. Я пю, то знаю, як воно є! Алькоголь і гріє, і слабости лічить. Як випю, то аж тоді я чую, що я такий чоловік, як треба — і все добре розумію, і маю відвагу сказати кождому, що треба. Коли ж не вірите, то подивіться на мене, а на власні очи побачите!

Або і таке — за свої гроші тай не мав би я пити? Хто мені має до розказу? Хіба я не ґазда за свої гроші? Що!... Ану подивіться на мене, ану!...

Таке почувши ви дійсно придивіться до пияка — гляньте на його очи, на його лице, на його поведення; прислухайтеся до його бесіди, до його співу; загляньте до його хати, до його родини, до його дітей, до його господарки...

Коли заглянете, то побачите.

Химики.

— Алькоголь витягає з рослин всякі смаки і соки — скаже вам химік — і тут алькоголь дуже потрібний. Деякі смаки і соки лише при помочи алькоголю можна з рослин витягнути... Важною його прикметою є те, що він тягне...

Тут дійсно означена головна прикмета алькоголю — він тягне! Все тягне!

Тягне соки з рослин. Тягне соки з тіла і здоровля. Тягне від пияка гроші. Тягне його поле, тягне воли, корови, коні, віз, борони, плуг, хату, тягне навіть ціле велике господарство.

Кілько то людей позатягав алькоголь до суду і криміналу. Кілько з сухої дороги затягнув в рів і болото. Декого витягнув і на шибеницю.

А кілько людей затягнув передчасно в могилу!

Які машини є на світі, а жадна з них не має такої сили до тягнення, як алькоголь.

Що якщо, а тягнути він вміє!

ПІДПАЛ

(З судової салі).

Отсе розкажу правдиву подію, не видумку.

Приходить до мене ґазда середних літ. Не говорячи нічого виймає помятий папір і кладе на стіл.

Бачу — це акт обвинувачення. Беру і читаю.

Державна прокураторія обвинувачує Петра Коваля за підпал на шкоду якогось Павла Пастернака. Обвинувачений признався до вини. Його піймали в білий день.

— Чи це ваш хлопець?

— Так, пане. Підпора моєї старости.

Чую, як йому дріжить голос.

— Як воно сталося?

— Не знаю. Хопили його і не дали розмовитися. А така добра, працьовита дитина.

— Отже його піймали на підпалі?

— Кажуть, що так. Я тоді вдома не був. Та ви ратуйте його, а я нічого не пожалую.

І чоловік щиро заплакав.

— Будьте спокійні. Я роздивлюсь добре і зроблю, що зможу. Прийдіть до мене за два-три дні, як акта прочитаю і з хлопцем розмовлюся.

Зараз пополудні пішов я до вязниці. Привели хлопця, не більше вісімнадцяти літ. Блідий мов полотно.

Я нераз придивлявся до лиця вязнів... А тут не блідота людини хорої та недокровної. То образ ростинки, що жила щаслива на сонци, а її викопали і в посудину пересадили, та в темному кутику поставили.

— Ходи до мене хлопче — кажу — поговоримо. Твій тато був у мене.

Підходить, дивитсья на мене налякано, а з тих очей сама невинність промовляє.

— Ти Петро називаєшся?

— Петро Коваль Прокопів.

— Письменний?

— Ходив до школи, знаю читати і писати.

— Тебе обвинувачують, що ти підпалив Пастернака і ти признався до того.

— Я признався, бо люде говорили, що мене піймали, але я нічого не памятаю.

— Чому ж ти підпалив?

— Не знаю. Прийшов до нашої хати чорний пан, закликав мене, вивів на вулицю і казав мені: Підпали! Я засвітив сірник, потому хтось крикнув, а опісля не памятаю, аж збіглися люде і взяли мене. Потому прийшов шандар і взяв мене з громадської канцелярії до арешту до Козови.

— Кого ти підпалив?

— Кажуть, що Петра Пастернака.

— Чи мав ти на нього яку злість?

— Ні. Тато тай мама казали — він замнявся — що мене будуть женити з його дочкою Марійкою.

— А ти її не хотів, чи вона тебе?

— Ні, ми обоє хотіли, і її батьки хотіли, тільки що ми ще замолоді...

Бачу, що хлопець осмілився.

— Ну, чому ж ти підпалив?

— Мені пан казав...

— А ти знаєш того пана?

— Не знаю і не знав.

Що за причта — думаю собі як це

зясувати собі? І коли з ним договорюся до путнього кінця?

Дивлюся в його помарніле лице, в ті невинні очи... Хіба ж так злочинець на світ дивиться? Не видно в них ні крихітки злоби, ні хитрости, ні підступу. Тут либонь якась психічна (душевна) загадка...

— Слухай Петре! Як маю тебе боронити, то мусиш сказати мені всю правду. Я все мушу знати, як на сповіди.

— Я кажу правду.

— Скажи мені, що ти поперед того робив.

Я спав на печі, як прийшов той чорний пан, сіпнув мене за полу, відкликав на двір і... я вже казав.

— Коли ж ти підпалив?

— Вже над вечером, бо як мене повели до громадської канцелярії, то вже смеркалося.

— То ти цілий день спав?

— Я поклався спати аж рано, як з варти вернувся.

— Яка ж то варта була?

— Громадська варта. В нас вартують чергою за нумерами по двох.

— А ти вже був коли на такій варті?

— Перший раз...

— А що такий вартівник має робити?

— Має пильнувати, щоби люде з голим світлом не ходили і щоби хто церкви не обікрав.

— А хіба ж поважиться хто церкву обікрасти?... Святе місце...

Хлопець цілком оживився.

— Чому ні? Тому два роки буде, як в нас обікрали церкву до чиста.

— А злодіїв піймали?

— Одного піймали, а другий втік.

— А того, що піймали, ти бачив?

— Бачив. Такий чорний пан. Його привели до коршми і добре вибили, поки його шандар забрав.

— А ти може боявся, щоб тої ночі, як ти вартував, знов який злодій не прийшов до вашої церкви.

— Боявся. Тамтой мало голови не розбив залізною палицею Панькови Поперечному, що його перший раз зловив. Гадаю собі, якби прийшов, то ми два не дамо йому ради та ще ножем штовхне. Я просив Бога, щоби чимскорше розвиднілося.

— А що ти робив на варті?

— Так, як другі, кричав: „Осторожно з огнем!"

— Щож дальше?

— Я дуже змерз. Прийшов до дому, мама дали мені чарку горівки, горячого борщу, а опісля казали спати на печі.

— Тепло тобі було?

— Піч була горяча, бо мама сушили коноплі. Я ліг і заснув.

— А потому...

— Потому вже не знаю, коли прийшов пан...

— А чи не був то той самий злодій, що перед двома роками в вас церкву обікрав?

— Такий самісенький. А де він опісля подівся, я не знаю.

Я хотів відходити. Хлопець припав до мене та:

— Пане, робіть так, щоби я в криміналі не сидів, бо суддя в Козовій казав, що я дістану три роки.

— Не турбуйся, він не буде тебе судити. А чи ти говорив за того пана?

— Говорив, та він насварив мене і казав: „Не закручуй мені кітари і байок не говори".

І справді я переконався, що в протоколі ані слова про те не було.

Говорив я відтак з предсідником трибуналу.

— Нащо вам було акти читати — каже — коли справа проста і коротка. Він признався і піймали його на горячому. От його щастя, що не було шкоди, бо зараз люди вгасили.

— Я не так на справу дивлюся — кажу я — вона ні така проста, ні коротка. Хлопця мусять присяглі виправдати.

— Що ви говорите! Певно якусь адвокатську штуку хочете показати, але я до того не допущу. За дві години справа скінчиться. Маєте нагоду попысатися: молодечий вік, занедбане виховання, нема школи...

— Рад старатися, але покличте до розправи лікарів знатоків.

— До підпалу лікарів?

— Сим разом до підпалу. Чували певно про сомнамбулізм?

Він вирячив очи.

— Що?

— А так! Як би ви знали це, що я від хлопця довідався, а чого суддя слідчий до протоколу не вписав, то ви б моїм словам не дивувалися і без надуми допустили до розправи лікарів.

Я вернувся до дому. Старий Коваль ждав мене.

— Йдіть батьку до дому — кажу — не журіться. Петро повинен вийти зі суду чистий.

— Бог би з вас говорив... То така добра дитина, що з нього вийде, як посидить кілька років в криміналі між злодіями...

Попращався і втираючи сльози з поморщеного лиця поїхав до дому.

До розправи покликали таки двох лікарів.

Хоч як предсідник нетерпеливився слухаючи оповідання обвинуваченого про чорного пана, але мусів усе вислухати.

Лікарі признали мій погляд.

Хлопець перший раз на варті. Боїться злодія і цілу ніч про нього думає. Боїться також вогню. Приходить до дому невиспаний і перемерзлий. Горівка і горячий борщ його розбирає. Горяча піч доконує решти. Йому сниться, про що цілу ніч думав.

В тому зачадженню сниться йому чорний пан. Одно з другим вяжеться. Він в сні встає і виконує те, про що йому снилося.

Причини до злочину нема, бо ж підпалював домівку своїх будучих тестів.

Сомнамбулянт-сновида виконує у сні такі діла, про які нічого не тямить і за це відповідати не може. Він подібний до люнатика (місячника), котрий ходить по криші (по даху) високої камениці, пише, виконує ріжні праці ще красше, ніж на яві.

Присяжні заперечили вину хлопця усіми голосами. Предсідник сам переконався в тому, подякував мені, а то були б невинну людину засудили.

Признав мені, що оборонець для обвинуваченого потрібний.

Старий, сивий, мов голуб прокуратор дякував мені також.

— Коли б ця оборона була списана в протоколі, акту обвинувачення не було би.

На те кажу я:

— Наші карні судді бувають іноді як січкарня: вона не розбирає, чи бадилля підлізе під ніж, чи людський палець — а все тне без розбору. Не одного кривого засуду не було би,

якби суддя хотів заглянути в душу обвинуваченого.

Андрій Чайковський.

Пояснення:

АНДРІЙ ЧАЙКОВСЬКИЙ — широко відомий галицький письменник, з фаху адвокат, родився в Самборі в Галичині 15 травня 1857 року. Помер 2-го червня, 1935 року.

СОМНАМБУЛЯНТ — чоловік, що серед ночі встає і виконує всяку працю, не знаючи, що робить І виконує нераз так зручно, що при звичайній свідомости так не зробив би — вилізає на дерево, на дах, ходить по плоті, чи гзимсі, або виконує іншу працю. Після того вертається на своє місце і лягає, а ранком цілком не знає, що з ним було.

Кажуть, що коли розбудити його, коли він ходить, то тратить рівновагу, не знає, що з ним є і може впасти. Це рід слабости, хоч дуже рідко вона буває. — Назва походить з латинського „сомнус" — сон, та „амбульо" — ходжу.

ЛЮНАТИК — майже те саме, що сомнамбулянт. Кажуть, що на люнатика впливає світло місяця; коли чоловік спить, а місяць на нього світить, то він може встати і робити все, що сказано про сомнамбулянта. — По латинськи місяць — люна.

ВСЯЧИНА.

ШЕВЧЕНКО І КУЛІШ.

Цікаво, як Шевченко з Кулішем перший раз зустрілися.

Було це 1843 року в Київі. Входить хтось до Куліша в полотнянім пальті (плащи).

— Здорові були!... А вгадайте — хто? — каже Шевченко.

— Хто ж, як не Шевченко! — відповів Куліш, хоч не бачив Шевченка навіть намальованого.

— Вгадали, він самий! — потакнув поет.

Багато я навчився від своїх наставників, ще більше від товаришів, але найбільше від своїх учеників.

Талмуд.

Бійся незнання, але ще більше остерігайся облудного знання.

Будійська мудрість.

Коли стріл не влучає в ціль, стрілець винує себе. Так і ти роби, коли не вдається тобі те, чого хочеш досягнути.

Конфуцій.

Треба виховувати дитину не для теперішного, але для будучого. Звичайно батьки виховують дітей так, щоб вони придавалися теперішному світови, хоч би як зледащілому.

Кант.

ДВІ ЗАГАДЦІ.

Є дві сотворіння, що є для вчених загадкою, а до тих належить кит й орел.

Про китів відомо, що вони деколи спускаються в морю до глибини 3000 стіп, а там тиснення води таке велике, що вода повинна би кита помняти, розплескати. Це для найновійшої субмарини забагато.

Знов же орли підносяться в воздусі до 30,000, а навіть 40,000 стіп понад поверхню моря. На такій висоті не може жити чоловік через надто розріджений воздух. А орел там віддихає і літає.

Отже вчені не можуть точно пояснити в чім саме сила тих сотворінь.

КІЛЬКА РІЧЕЙ.

Найбільший кусень золота, що знайдено в Балларті, важив 130 фунтів. Коли б за унцію платили по 20 долярів, то цілий кусень коштував би понад 31 тисячу.

В Кансас, в Стейтах, є в земли верства соли около 300 миль довга, 25 стіп широка, а 400 стіп груба. Вона є 350 стіп під поверхнею землі.

Нині Біблію друкують в около 1000 мовах.

Гарбузи походять з Азії.

Фасоля походить з Єгипту.

ІСТОРІЯ МОЄЇ СІЧКАРНІ

(В стисненім змісті).

Вже як мені було надоїло різати січку на нашій простій ручній скринці, то й сказати не можу. Як приходить зима, то чоловік гірше тої січки боїться, ніж в літі косовиці. Бо чи багато січки вдусиш? От щоби коням на день вистало. А про худобу і не згадуй.

Аж чую, кажуть люди, що вийшли такі скринки, що машиною ріжуть січку: дрібно, як мак, і легко, і борзо. Троє люда тою скринкою за день і пятьдесять кірців січки дрібненької вріже.

Я зразу вірити не хотів. Хто, думаю, дбав би за хлопа і йому таку машину робив? Та слухаю дальше — правда! Десь купив таку машину пан-отець, десь дідич. Розказують люде, що бачили на власні очи і не можуть нахвалитися.

— Господи, слава тобі! — кажу, та гадаю, що останню корову про дам, а на таку скринку стягнуся. Але як її дістати? Де? Як про ню довідатися?

Розпитую в людей по ярмарках, а все в чужих, щоби в нашім селі ніхто про те не знав. Бо люди в нас такі, що зараз обсміють чоловіка.

А тут ще гадаю собі, і сам я не видав, що то за скринка, яка її вдача; ану ж покажеться, що пусте — тоді перед людьми в девятьох водах не вмиешся.

Мене ж і так віддавна прозвали „деревляним фільософом" за те, що в вільній хвилі люблю майструвати. Дав мені Бог легку руку до майерства: що очима бачу, те руками зроблю.

От побачив з корбою жорна, що ними мелять крупи — придивився, а потім як став пипнати і якось склемезав і собі такі жорна, і пійдіть но ви, мелють славно! Та кілько з мене насміялися за ті жорна, Господи Твоя воля! На селі не показуйся, а то питають: „А що куме, корбові жорна здорові?" Еге! Тепер же толокою ходять на мої жорна молоти і не нахваляться.

Або і з млинком, що збіже віє. Клемезив його цілий місяць. Сусіди до нас посходяться, гуторять і дивляться, як я ті дощечки складаю, як примірюю, врізую та пристругую — звичайно чоловік того не вчився, а так собі. Тому дехто й каже: „Повергли б ви майстрування, пуста ваша робота!" Та щож! Такий млинок зробив, як праву руку. І ті, що сміялися, йдуть до мене збіже віяти.

А хоч я з того сміху нічого собі не роблю, то всеж чоловік не дерево. І погадав я собі:

— Вже про скинку нікому не скажу, аж поки не буде в мене тут на тоці і поки сам не витрібую, що в ній за сила.

Розкрутив я трохи грошей і випитую, чи нема де такої скринки. Аж раз під осінь чую, що в Самборі є жидівка, якої чоловік був завідателем в панських добрах. І він то роздобув таку скринку. Тепер жид умер, а жидівка хотіла би скринку продати.

Втішився я. Взяв гроші з собою і

їду до Самбора. І навіть мої хлопці не знають, що за гадку маю.

Приїхав я там, допитався і кажу, що купив би скринку, коли є на продаж.

— Ох, є — каже жидівка — але порозбирана на поді.

— То я собі зложу — говорю їй, а сам тремчу, що може не вдам.

— Ну, то ходіть зо мною!

Пішли ми, а на поді чого нема! Повитягала вона якесь деревляне обніжа, якесь пудло з зубатим валком, якесь колесо з корбою, якісь різаки криві.

Став я над тим як дурний перед плотом. Але того не показую.

— А шруби де? — питаю.

— Ох, десь заверглися! — каже жидівка і почала шукати. По хвилі подала мені кілька шруб і ключ.

— Ну, вже все! — каже вона — видно, що ви на тім розумієтеся. Подивіться, що то варт?

— Не багато варт — кажу — бо це дуже старосвітська, тяжко буде йти!

— Ну! Я зате вам спущу — дайте 30 ринських і беріть.

— Господи, слава Тобі! — подумав я, бо сподівався, що буде яких 50. І кажу:

— Що ви говорите трийцять... Тепер нову за ті гроші дістанете. Я дам 15.

— Ох, дуже ви мало даєте! Дайте 25.

Сторгувалися ми за 20.

Беру скринку і не складаю, бо думка в мене, що — ану ж не зможу зложити. Та брати треба... Що буде, то буде!

Забрав я все на віз, обложив дещо соломою, а дещо зібрав в рептюх, накрив все веретою. І лежить вона наче чоловік, що коліна догори задер.

Зладився, їду та тішуся, що до свого села приїду аж вечером. Люде не будуть бачити. Хоч і тут боюся — ану ж лучиться знакомий і запитає, що везу. їду і боюся, ніби везу крадене. Бо готово вийти, що осміють мене, хоч самі не знають, за що.

Смеркалося, як наблизився я до свого села. Постояв я перед коршмою за селом, поки добре стемніється, а тоді вже їду. Та ба! На моє лихо — ледви я до села, а місяць сходить, мов би йому нічого. І хоч не такий я, щоби защо небудь гніватися, але тут я таки мало не закляв. Бо подумайте, що стало ясно, як удень. Здалеку видно що на возі щось, мов гринджоли, зведене та на всі боки хитається. А тут ще і пси віддають з усеї сили. Оддно щастя що з людей нікого на вулиці не видно. Та лиха й конем не обїдеш.

Проїзджаю просто церкви, а тут стоїть хтось серед дороги, дивиться. Підїхав я, а він до мене:

— Чи то ви, нанашку?

Я зараз пізнав, що то дурний Савка, мого сусіда син, вісімнайцятий туман.

— Аджеж я — кажу.

— А відки ви їдете так пізно? Всіх псів побудили. Мені якраз снилося, що злодії церкву обкрадають. Схопився, а то ви!

Що тут дурневи казати?

— Їду з Грайгори — кажу.

— А що тут везете таке красне?

— Еге, не питай — кажу, ніби заляканий.

— Та скажіть! Я бігме нікому не скажу!

— А не скажеш?

— Скарай мене Господи, що не скажу!

— Ну — говорю я обзираючись та шепотом — я забив жида з грішми, то везу його до дому закопати під вуглом.

— Йой! — скрикнув наляканий Савка — а то нащо?

— На щастя, дурний Савко, щоби все вдома гроші велися.

З тим я поїхав і думаю, що закпив собі з нього. Та зирк, а мій Савка біжить попід плоти слідом за мною.

До моєї хати вже недалеко. Заїхав я на тік, випряг коні, а віз лишаю на тоці. Зиркнув я, а мій Савка дреголить коло воріт та пасе оком, що я буду робити. А я мов його не бачу. Поставив коні, повпинав, дав їсти, а сам йду до хати.

На другий день схопився вдосвіта та до скринки. Ще й хлопця взяв з собою. Зараз ми все прикладаємо, трібуємо. І Богу дякувати, йде нам, як з маслом. За пів години зложили, стрібували — ріже, аж ну! Недармо я гроші видав! А хлопець аж в руки плеще. За мінуточку ми цілий приколоток порізали.

Та іно сіли ми снідати, як пес заголосив. Дивлюсь у вікно — і війт, і присяжний, і писар, і з пять хлопа з палицями. І не йдуть до хати, а стали коло одного угла, шпортають, нишпорять...

— Що за притока? — думаю собі — що людям сталося?

Хочу вийти з хати, аж чую голос десятника:

— Не вільно! Сидіть в хаті!

Що за лихо? І бачу — обійшли вони хату на всі чотири роги, дальше пішли під шопу, довкола шпихліра, довкола стодоли... Чи подуріли люде, чи розбій який? Аж ось входять до хати.

— Десятники! — каже війт не витаючись — станьте коло нього. Якби втік, то ви відповідаєте!

Я очи вітріщив, а тут десятники як апостоли коло мене.

— Пане війте — кажу — що це має значити?

— Гм, гм — покректав війт сідаючи на ослоні — то вже в тім моя голова. Ви маєте мовчати і відповідати.

— Мовчати і відповідати? — здивувався я — та якже я відповім, як буду мовчати?

— Гм, гм... А скажіть ви нам найперше, як ви називаєтеся?

— Я? Або ви хіба не знаєте? Чи то я який чужосельний, чи що?

— Зараз мені відповідати! Хто тут старший в селі, я чи ви?

— Я тут у своїй хаті найстарший! — крикнув я розлютившись. — Що це за розбій такий? Я нікому нічого не винен, а тут мене нападають. Пане війте, я на вас скаргу подам!

— Хе, хе, хе! — засміявся війт — а дивіться, як ставиться! Нікому нічого не винен! Ну, ну, дай то Боже! Зараз будемо видіти. А скажи-но ти мені, невинний чоловіче, де ти того забитого жида подів, що вчора поночи віз?

Мені нараз мов луда з очей спала. Як не зарегочуся! Трохи не покотився зо сміху.

Війт став, як теля, що об нові ворота вдариться. Та далі знов визвірився.

— Куме, я тобі по добру кажу, не смійся, а признайся до всього, то вже я вставлюся за тобою, щоб тебе високий суд не повісив, щоб тобі жит-

тя дарував. Не відпирайся, коли не хочеш на шибениці ногами перебирати.

Я ще дужче зареготався.

— Вяжіть його! — крикнув війт десятникам.

— Але ж пане війте! — сказав я отямившись — постійте, я вам у всім признаюся, навіть ласки вашої не буду просити в суді. Вже як маю висіти за одну ногу, то радше за обидві.

— Признаєшся?

— Розуміється.

— Ну, де ж той забитий жид? Ти ще його не закопав під вуглом?

— Ні, ні!

— Ну, а де ж він є?

— Таки лежить в стодолі.

— Ходи покажи нам!

Взяв я ключ, ідемо. Гляджу, аж під стодолою варта. Ну, Богу дякувати! І Савка тут. Ще ліпше! А народу насходилася повна обора. Бачите, вість рухнула по цілім селі, що „деревляний фільософ" жида забив тай під вуглом закопати хотів. Я йду посеред тої глоти тай усміхаюся, а тут мир божий лиш: шу... шу... шу..,! Буцімто аділ! І вішати його будуть, а він собі байдуже! Що то „деревляний фільософ!"

Прийшов я під двері, а десятники все коло мене. Відчинив...

— Ну, прошу, пане війте, осьде той забитий жид!

Війт позирнув й очи витріщив.

— А-а-а.. Ба, то що?

— То саме, що я вчора віз поночи. Скринка до різання січки.

Тут увесь нарід, що товпився довкола стодоли, як не зарегочеться, то Господи Твоя воля! І десятники, і присяжний, і польові — всі реготалися, а навіть війт усміхнувся і зачав мене перепрошувати за всю ту оказію тай за те, що повірив дурному Савці. Сміху на ціле село.

А скринку мою як зачали того дня трібувати, то мені пять околотів соломи порізали.

Оттакто я і до скринки прийшов і з цілої громади сміх зробив!

Іван Франко.

Пояснення до оповідання.

СІЧКАРНЯ — Колись січку різали „скринками". А „скринка". це було корито на обох кінцях отворене (лише три дошки) й оден кінець був окований залізною штабою. Там був причеплений великий різак (ніж). Чоловік накладав в „скринку" соломи, посував і різаком різав. Це була повільна робота.

ДІДИЧ — багатий пан, що має багато поля.

КОРЕЦЬ — около чотири бушлі.

ТОЛОКОЮ — гуртом.

ПОВЕРГЛИБ ВИ — покинули б.

САВКА — про якого мова, був сторожем коло церкви тієї ночі.

ЖОРНА — ручний малий млинок, звичайно до мелення гречаних круп. Але вкрайній потребі можна на жорнах все молоти, хоч це йде поволи.

ТІК — місце, на якому молотять. Звичайно коло стодоли, а також і в стодолі.

СТОДОЛА — великий будинок, де складають снопи і молотять. Також звуть „клуня".

САМБІР — місто в Галичині.

РЕПТЮХ — торба, яку чіпляють на кінци дишля і з неї коні їдять. Рептюх звуть ще так: баламут опалка, сакельня, та ще мабуть якось.

ГРИНДЖОЛИ — маленькі сани.

НАНАШКО — хрестний батько.

БІГМЕ — закляття, тільки що: Богом свідчуся.

ВУГОЛ — або угол, це ріг хати, чи другого будинка.

ДРЕГОЛИТЬ — дріжить, трясеться.

ПРИКОЛОТОК — сніп обмолочений ціпом. але не розвязаний, отже і дальше виглядає як сніп.

ВІЙТ — сельський начальник, голова громади.

ПРИСЯЖНИЙ — старший сельський поліцай.

ДЕСЯТНИКИ — помічники поліцая.

ОСЛІН — прилавок, невелика лавка.

МИР БОЖИЙ — божий нарід, люде.

ПОЛЬОВІ — сторожі, які по полях вважали, щоби пастухи не пускали худоби в збіжжа, або іншої шкоди не робили.

СВЯТОЧНА УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА

УКРАЇНСЬКІ СВЯТОЧНІ ЗВИЧАЇ.

Чи думали ви про те, яким дорогоцінним культурним скарбом є для Українського Народу Свята, а з ними святочні домашні звичаї й обряди?

Уявіть собі українську хату, в якій вже не святкують Різдвяних Свят так, як Українська Культура наказує і вимагає; не святкують Йордану; не святкують Великодня; не святкують Зелених Свят. Коли знаєте таку хату, зайдіть до неї підчас Свят, а побачите, яка там пригноблююча культурна порожнеча.

Мені доводилося бачити в життю таку хату і таких людей. Спішучись до дому на Святу Вечеру, я вступив до знакомих, щоби щось їм переказати, і побачив, що в них нема Свят! Не було нічого, що пригадувало би Свята. Буденщина кругом, буденщина на людських лицях, а вже певно, що і в людських душах.

Багато літ від того часу минуло, а болючий образ зостався незатертим в моїй душі.

Йдучи з тої хати до дому, уявляв я собі цілу ту велику порожнечу, що з тою хатою і з тою родиною вязалася. Не було там приготовань до Свят; не було Святої Вечері; не було куті; не було по вечері коляд; не горіла на столі Святочна Свічка; не було на столі сіна, не було дідуха; не збиралися рано до церкви, не були в церлві... Не було Свят назверх, не було в душі, не було в життю. Чи треба більшої руїни?! Чи треба більшої порожнечі?!

Може ворог знищити хату, знищити церкву, може знищити околицю, може вбивати і розганяти людей — залишаючи пустку там, де було людське життя. Тільки ж все те зробив ворог! І зробив лише назверх, кільки міг зробити — бо до людської душі його сила не сягала. І зробив на хвилину. Минеться лихо і людське життя знов набере повної сили. Будуть знов хати, а в хатах буде людська праця і людська культура; будуть дні будні і будуть дні святочні; буде те, що потрібне для буденних потреб, і що потрібне для людської душі, для людського духа.

Та яка страшна та культурна руїна, яку заводить самий чоловік в своїм життю — своєю недбалістю, своїм лінивством, або самодурством, уявляючи собі, що культурне руїннництво є ознакою висшої культурности.

Будуть минати цілі літа і в тій хаті і в тій родині вже не відбудується те, що понищено. Порожнеча порожнечею зостанеться. Її заповняйте чим хочете, а все вона порожнечею буде; порожнечі не було би лише тоді, коли б її заповнити тим, чим природно її заповнити можна і чим заповняти треба.

Пропащий такий дім, пропаща така родина! Вона за життя засуджує себе на смерть. Не буде там святочних культурних днів; не буде святочних настроїв; не буде милих величавих споминів. А діти, що вже змалку будуть виростати в такій порожнечі, пійдуть вулицями і роздорожами шукати чогонебудь, щоби хоч якбудь се-

бе розважити. І так порозходяться та пропадуть. Ніякого величавого спомину про дім не понесуть. А коли б і згадали, то хіба осудом батька-матері. Скажуть: „Не дбали вони, щоби ми в культурнім домі виростали! Не старались, щоби ми по культурному виховувалися.

Це все запамятаймо ми собі з Новим Роком! Поставмо це перед собою, як культурний дороговказ в країні, де так легко заблудити і зійти на бездорожа!

При Святій Вечері.

Різдвяні звичаї.

На Святий вечір піст.

Господиня приготовляє дванадцять страв — в усякім же разі багато їх. Українських страв!

На столі має бути сіно. На підлозі сіно, чи солома — дідух. В куті повинен стояти сніп — дід. (В містах треба зробити бодай те, що можна). Між стравами перша кутя.

По давному звичаю треба би стіл покадити ладаном.

На столі горить свічка, або більше їх.

Перед вечерою всі миються; дальше всі моляться і тоді сідають до Вечері. Починають від куті, беручи в ложки перший раз всі з одної спільної миски. При першій ложці голова дому бажає всім здоровля і всякого добра.

По вечері колядують та нагадують минулі свята. Старші повинні розказати дітям, як вони колись і з ким святкували.

Дуже рано всі збираються до церкви.

Через Різдво дідух лежить, а на Собор Богородиці раненько його палять на городі, чи деинде біля хати.

Щодо коляд, то їх треба приучувати дітей ще перед Святами — в дома, в Рідній, чи Недільній Школі.

Йордан.

Йорданський Святий Вечір загально подібний до Різдвяного. Але тут нема вже дідуха.

Це ще вдійсности різдвяний час, отже після вечері колядують.

Свячення води в Церкві буває і на Святий Вечір і на Йордан. Принісши свячену воду з церкви на Святий Вечір, окроплюють хату і другі будинки, просячи для дому Божого благословення. При окроплюванню роблять крейдою хрестики на дверях. В декотрих сторонах на Україні були ще деякі окремі звичаї.

Свячену воду держать до другого Йордану.

Великдень.

Перед Великоднем є Цвітна (Лозова, Шуткова, Вербна) Неділя і тоді приносять з церкви до дому свячену лозу (шутку).

В четвер перед Великоднем припадають „Страсти", на яких треба бути, як лише можна.

Писанки треба починати писати ще задовго до Великодня. Та завсігди попри писанках повинні бути і крашанки, чи галунки — крашені лише якоюсь одною краскою — червоною, синою, зеленою, жовтою. В писанках є більше краси, в крашанках більше святочности.

Паска повинна бути, гарна і велика. Окремо повинні бути малі баби, бабки.

Святять: паску, бабу, мясо, яйця (отже і писанки та крашанки), ковбаси, печінку, сало, сіль, сир, масло,

хрін, кишки начинені гречаними крупами з кровю...

Великодний обід починати молитвою, а то і проспіванням „Христос воскрес".

Почавши від Великодня, українці поздоровляють себе словами „Христос воскрес!", а відповідають: „Воістину воскрес!" І так аж до Вознесення.

Зелені Свята.

На Зелені Свята замаюють хати (також і церкви) зеленими гильками дерев. Коли де є, то посипають підлогу татарським зілям (шуваром).

Ось такі, взявши загалом, є святочні звичаї й обряди Українського Народу. І ті обряди треба зберігати, треба ними жити, треба ними виповняти своє святочне життя. Треба їх поважати.

А що важне — треба з тими звичаями й обрядами познакомляти молоде покоління — синів і дочок. Треба заставляти їх, щоби вони самі приготовляли, що треба, а то, щоби мали навіть провідну ролю в виконуванню святочних обрядів й обовязків. Це ж почетні ролі і почетні обовязки, коли їх гідно і поважно хтось виконує.

К. П.

ГУМОР

ФІЛЬОСОФ СОБІ ПОРАДИТЬ.

Кажуть, що німецький цісар, Фридрих Другий, товаришував з фільософом Мендельсоном. Це було в 18-ім століттю.

Фридрих запросив Мендельсона на обід, де мали бути й інші гості. Та коли всі вже зібралися — Мендельсона нема і нема. Це цісара озлобило. Нараз бачить цісар через вікно, а Мендельсон йде. Отже написав скоренько на клапті паперу: „Мендельсон перший дурень", підписався під тим і дав льокаєви, щоби той передав Мендельсонови. Значиться — коли той прочитає, то вернеться.

Та не так воно було. Мендельсон перечитав, сховав картку в кешеню і йде до салі. Зупинив його цісар та:

— А будь ласка прочитати ту картку в голос, що я передав!

Цілком спокійно виняв Мендельсон картку і читає з натиском:

— Мендельсон — **перший** дурень, Фридрих — **другий!**

Я більше казав.

— Куме — говорить Демко — я казав вам вже пять разів, а ви ще мені грошей не віддали.

— Еге! — і тут Михайло підніс палець в гору — а я вам казав може десять разів, нім ви мені позичили.

До обох подібний.

— Ти, Катрусе, маєш малого братчика — каже сусідка — до кого ж він подібний, до тата, чи до мами?

— До обох — каже дівчинка.

— А як до обох?

— Він не має волосся так, як тато, і не має зубів так, як мама.

Знає коли грати.

— Тату, купіть мені саксофон — каже малий Борис.

— Коли ж мати не зможе нічого робити, як ти будеш на саксофоні трубіти.

Подумав хлопець та:

— То я буду тоді трубіти, як мама будуть спати.

ІВАН ФРАНКО

1856—1916

Цего року (1946) минає 90 літ від народження, а 30 літ від смерти великого українського народного працівника — Івана Франка.

Був Франко сином селянина. Він родився в селі Нагуєвичах, в повіті Дрогобицькім в Галичині — 15 серпня 1956 року. Першу науку діставав в сусідному селі — в Ясениці Сільній. Коли ж почав вчитися в Дрогобичі, в Василіян, вмирає його батько, полишаючи четверо дрібних дітей. Мати виходить знов замуж і тепер вітчим допомагає Франкови продовжувати науку. Та коли був в 6-ій гімназіяльній клясі, вмирає мати.

В 1875 р. скінчив гімназію і вступив на львівський університет.

Ще в низших клясах почав писати віршом і прозою і записував народні пісні. А в висших клясах почав дуже запопадливо читати, що захопив. Шевченка вивчився майже на память. Позатим читав Стороженка, Марка Вовчка, Куліша, Руданського Мирного. І чужих письменників читав дуже багато.

На твердий ґрунт народного працівника поставило його знакомство з Драгомановим. Досить згадати, що його переписка з Драгомановим почалась 1877 р., і продовжалась до смерти Драгоманова (1895), отже 18 літ. Листів Драгоманова до Франка є надрукованих дві книжці.

Драгоманів мав великий вплив на тодішну молодь і про те згадує Франко:

„Він був для нас правдивим учителем і не жалував праці, писань й упімнень, і навіть докорів, щоби наводити нас — лінивих, малоосвічених, виросліх в рабських традиціях нашого глухого кута, на красші, яснійші шляхи европейської цивілізації. Можна сказати — він за уха тяг нас на той шлях""...

Іван Франко і його жінка Ольга.

Драгоманів був з природи чоловіком великої сили, однакож слабою його стороною було те, що в усій своїй праці руководився ідеєю соціялістичного інтернаціоналізму, що доходив деколи до анархізму. І коли клопотався українськими справами, то понад ними ставив ще „вселюдські ідеали", „всесвітне братерство", як остаточні ціли і вартости. Це все були гарні слова, але для життя непрактичні. Бо люде і народи живуть найпер-

ше своїм життям, будують своє, захищають своє, а не якесь всесвітне, знаючи з досвіду, що коли самий нарід за себе не подбає, то ніхто за нього дбати не буде. І кождий чужий буде його поневолювати і використовувати.

Отже той Драгоманів був учителем гуртка тодішних молодих людей,

Діти Івана Франка.

а між ними і Франка. Він сильно впливав на палких, готових до посвяти, але недосвідчених студентів, і визначував для них напрями, з яких їм опісля треба було вертатися. А дехто і не вернувся.

І коли довелося Франкови зазнати багато гіркого в життю, то причиною того був в великій мірі отой Драгоманів інтернаціоналізм, яким був захопився Франко на якийсь час.

На місці буде тут пригадати, що якраз вихованки Драгоманова заснували в Галичині радикальну партію — партію сельських соціялістів. І хоч та партія ставила на першім місци економічне поліпшення селян, то рівночасно провадила боротьбу з релігією. Про моральну якість радикальної роботи говорить те, що — як писали галицькі часописи — по попередній війні найбільше комунізму було в Галичині в околицях, де було найбільше радикалів. Подібне маємо нині в Америці, де група драгоманівців-радикалів явно стоїть з комуністами.

Прибувши на університет Франко взявся до письменницької праці. Тут же був гурт однодумців Франка, що снували пляни для дальшої праці по лінії Драгоманова.

В 1877 р. поліція дістала лист Драгоманова з порадою Франкови, що його група має робити, отже Франка арештували і засудили на 9 місяців тюрми.

В марті 1880 р. Франка знов арештують і він сидить в тюрмі 3 місяці.

Весною 1885 р. Франко їде до Києва, а 1886 р. другий раз, де жениться з Ольгою Хорунжинською.

В літі 1889 його знов арештують і держать 10 тижнів.

В осени 1890 Франко засновує радикально-демократичну партію, де зібралися всі драгоманівці, з яких деякі стали опісля широко відомими. Вони почали тепер широкий освідомляючий рух, що мав і додатні і відємні наслідки. Згадати б, що й сама партія поділилася була невдовзі на драгоманівців і державників, що вели між собою боротьбу — державники домагалися, щоби в програму партії поставити справу створення української держави, а драгоманівці були проти того. Вкінци і Франко отрясся

з впливу Драгоманова і став ширити думку української державности.

В 1894 р. Франко одержав в Відни степень „доктора", однакож проти нього був намісник Бадені (поляк), були і другі, а за ним не було сильних плечей, отже Франко не міг дістати професорського місця. Не вдалося йому також стати послом до парляменту, хоч кандидував два рази.

Поміж подіями, що ми тут згадуємо, Франко писав і повісти і наукові річи. Але того було замало на прожиток, тому брався він час від часу за власне видавництво, то знов працював в чужих видавництвах українських, а також і польських.

На протязі літ зазнав Франко тілько важкого та гіркого, що треба було незвичайної сили, щоби не зневіритись і не зійти з раз вибраного шляху. Але Франко не зневірився і не опустив рук. Він вистояв до кінця при тій народній праці, яку вважав обовязком своєї совісти і свого життя.

Аж по 25 літах важкої праці прийшла для Франка красша хвиля. З приводу 25-літного ювілею його творчости, 1898 року, видано спис всіх творів Франка, а по всім краю посипалися складки на ювілейний для нього дар. В часі ювілейного свята зложено Франкови багато дарунків, було багато привітів і признань для цінної його праці. Відповідаючи на привіти, сказав тоді Франко:

„Вигодуваний твердим мужицьким хлібом, я почував себе до обовязку віддати працю свого життя простому народови. Вихований у твердій школі я від малку засвоїв собі дві заповіди, перша — почуття того обовязку, а друга — потреба ненастанної праці. Я бачив від малечку, що нашому селянинови ніщо не приходиться без важкої праці; пізніше я пізнав, що й нам усім, яко нації, ніщо не прийде задармо, що нам від нікого ніякої ласки не надіятися..."

Аж оцей ювілейний рік приніс Франкови повне признання від своїх і чужих.

В 1913 р. святкувала галицька Україна 40-літний ювілей Франкової праці.

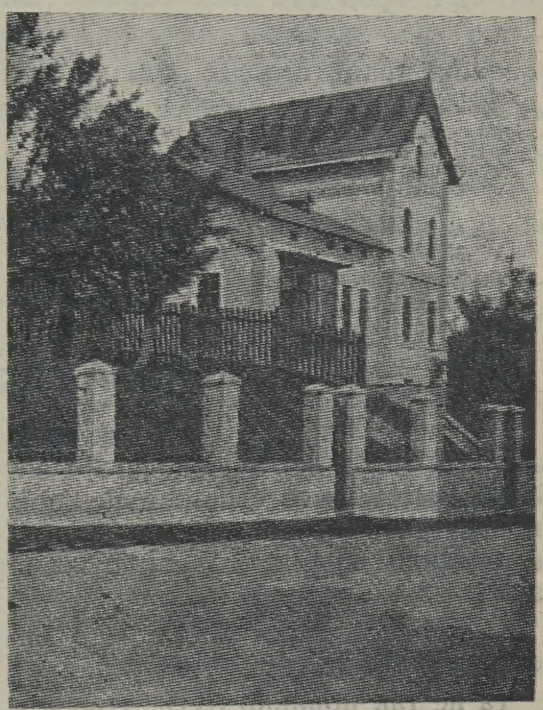

Дім Івана Франка.

Комітет молодших владив академію в честь Франка; комітет старших під проводом проф. Томашівського зібрав до 30,000 корон (6,000 долярів) ювілейного дару, що було великою помочею Франкови, головно ж коли 1914 року війна почалася.

На здоровлю занепадав Франко від кількох літ. Помер в неділю 28-го травня 1916 року. Похорон відбувся в середу 31-го травня.

Довго треба би вичислювати всі твори Франкові, довго переповідати всю ріжнородну працю його життя. Написав він багато великих і менших повістей, написав багато віршів. Написав багато наукових праць, літературно-критичних нарисів. Він то вдійсности був редактором „Літературно-Наукового Вістника" від 1898 до 1906 року, де вложив багато своєї цінної праці. „Записки" Наукового Товариства ім. Шевченка завдячували в першій мірі Франкови своє голосне імя — бо тут звертали на себе увагу Франкові праці, огляди, замітки і рецензії. В багатьох ріжних видавництвах його праці порозкидані.

Не будь в нас такого великого робітника, яким був Франко, то оскільки убожшою була би українська література; оскільки вузша була би загальна свідомість Українського Народу.

А треба памятати, що Франка ніхто не нанимав до праці, яку він виконував десятки літ. Ніхто йому не казав: „Працюй, а я тобі дам відповідну заплату". Він самий пожертвував себе на працю для всіх, не дбаючи, чи буде йому за те заплата, чи буде подяка.

Як працівник — Франко не оглядався на особи, не оглядався на обставини. Він всюди йшов перебоєм, маючи на увазі лише ту велику справу, для якої він присвятив своє життя.

Він був Великим Працівником!

ВЕЛИКА ПЕВНІСТЬ СЕБЕ.

Буває, що яка будь немила подія виводить чоловіка з рівноваги і зневірює його в його стремлінню до цілі. Починає чоловік якесь діло, та щось стало йому в дорозі, отже він каже:

— Це злий знак! Видно, що мені не поведеться...

Та не так повинно бути. Труднощі є на те, щоби їх перемагати. Ось кілька історичних примірів, як відважні люде завсігди були себе певними.

Коли Епамінондас, славний грецький державний муж і воєвник (500 літ перед Христом) провадив військо, вітер зірвав прикраси з його списи і кинув на ворожий гріб. Військо вважало це злим знаком, та Епамінондас сказав:

— Не бійтеся! Наші вороги люблять прикрашувати свої гроби, а це знак, що для їх гробів треба буде багато прикрас.

Коли іншим разом в ночі перед військом перелетів палаючий метеор, сказав Епамінондас:

— Це боги нам присвічують!

Коли англійський король, Віліям І, Побідник, висідав на англійську землю, сталося, що зараз на першому кроці впав. Та це його не зневірило — він вхопив в обі жмені землі і зірвавшись крикнув:

— Отсим я беру в посідання Англію! Вона моя! Я схопив її обома руками!

Коли греки готовилися до воєнного морського нападу, перед кораблем вдарив грім. Військо вважало це злим знаком, та Хабріяс, комендант, сказав:

— Це якраз час до наступу! Бачите, найстарший з богів, Зевес, буде провадити нашу фльоту.

Коли королеви Спарти (в Греції), Леонідови (491-480 перед Хр.), сказали, що його вороги, Перси, тілько пускають стріл, що ті виглядають наче хмара, Леонід сказав:

— Остілько красше! Будемо в тіни воювати.

КОРОЛЕНКО Й УКРАЇНСТВО

Оповідає Чикаленко в своїм „Щоденнику":

Якось їдучи залізницею, стрівся я в ваґоні з В. Г. Короленком. Розговорились. Він почав оповідати, що оселився в Полтаві, заінтересувався українським рухом і тепер вчиться української мови, але йому тяжко йде і він сумнівається, чи опанує так, щоб змогти писати, бо вирісши в Житомирі, польсько-жидівському місті, змалку майже не чув її, тай все життя своє прожив поза Україною.

— І знаєте каже — що наверну-ло мене до українства? Ваша „Рада", хоч і не безпосередно.

— Цікаво, як саме? — питаю.

— Кілька років служила в нас в Петербурзі дівчина з Яресок (Миргородського повіту, де Короленко має власну вілю над Пслом) — і ми так з нею зжилися, що вона стала нам як рідна, наче член нашої родини.

— Після того, як ми оселилися в Полтаві, вона вийшла заміж за ґімназіяльного сторожа, що має власну хату на передмістю Полтави. Коли в неї народилася дитина, вона запросила мою жінку в куми. На хрестинах ми застали в них багато гостей — рідню, та кілька товаришів її чоловіка.

— Як і завжди Маруся та її чоловік говорили з нами „по русски" (по московськи), хоч і не зовсім чисто, а тепер я помітив, що між собою вони всі говорили українською мовою і притім вживають багато не місцевих слів, а „галицьких". — Я й кажу Іванови:

— Ви ж добре знаєте „русскій язик" (московську мову) нащо ж ви говорите між собою по українськи?

А він відповідає мені на це моїми ж словами:

— А ви певно добре знаєте французьку мову, нащо ж ви говорите між собою „по русски"?

— Бо це моя рідна мова — кажу — я змалку нею говорю і люблю її.

Він мені знов відповідає моїми ж словами:

— Оттак і ми! Українська мова — наша рідна мова, ми нею змалку говоримо і любимо її.

— Але ж ви говорите, наскільки розумію, не місцевою українською мовою, а „галицькою".

— Не галицькою, а нашою літературною, якою пишуть в нашій ґазеті „Рада", яку ми вскладщину передплачуємо.

— Але ж ви добре розумієте „русскія" ґазети.

— Я вам скажу більше. Поправді кажучи, я „русску" (московську) ґазету красше розумію, як „Раду", бо в ній багато слів таких, яких тепер у нас в Полтаві не вживають, бо або позабували, або й не знали ніколи. Часто моя старенька мати пояснює мені деякі слова, а деякі я мушу розшукувати в словнику, а проте я охотніше читаю „Раду", бо це наша рідна ґазета.

— Оттепер — каже мені Короленко — я зрозумів, що український національний рух, це не штучне явище... От чому я й почав студіювати українську мову...

Дальше Чикаленко підчеркує, що як то малограмотний, але ідейний українець заінтересував українством найбільшого російського письменника, а український інтеліґент деколи

того не зробить. І справді! Від інтеліґента можна би того найперше сподіватися. І так воно було би, коли б в кождого інтеліґента була така велика ідейність, як в того сторожа з жінкою, про якого оповідав Короленко.

ВОЛОДИМИР КОРОЛЕНКО — визначний російський письменник (родом Українець з Волині). Родився 1853, вмер 1921.

ГУМОР

Практичний хлопець.

Народилися два хлопці, близнючки. Кличе мати сімлітного Степанка і каже:

— Ти маєш два брати близнючки. Ми будемо завтра їх хрестити, тут будуть гості, отже скажи нині учителеви, що завтра не прийдеш до школи.

Подумав Степанко та:

— Я скажу, що є лиш оден брат.

— А то чому?

— На другий тиждень скажу, що є другий і знов не піду до школи.

Велика втіха.

Скінчився шкільний рік і малий Гриць біжить до дому та до тата:

— Тату, тату!

— А що, Грицю?

— Як в осени буду знов йти до школи, то не будете мусіти купувати мені нових книжок.

— А то чому?

— Бо я на другий рік буду в тій самій клясі.

Добрий сторож.

Якась велика фірма дала оповістку, що треба їй нічного сторожа. Коли оден зголосився, питають його:

— А чи тобі така робота буде до вподоби.

— Буде!

— Чи твоя вдача до такої праці надається?

— Еге ж!

— А чим саме?

— Тим, що я дуже чутко сплю. Ще собака добре не гавкнув, а я вже чую.

От як воно!

Був десь священик і мав коня. Та коли кінь виглядав дуже добре, то священик був і худий й убого одягнений. Отже питає його хтось з громади:

— Чому, панотче, воно так, що ваш кінь красше виглядає, ніж ви самі?

На те священик:

— Бачите... Я сам коня доглядаю, а громада доглядає мене...

Розумний Петрусь.

Питає учитель:

— Чи знаєш Петрусю, чому в літі тепло, а в зимі зимно?

Петрусь подумав хвильку та:

— Це тому, що в літі люде двері в хатах лишають отворені, тай ще вікна отвирають, отже з хатів тепло на двір виходить. А в зимі тепло тримають в хатах, тому його на дворі нема.

Спинив годинник.

Батько: Ти сину прийшов аж в третій годині. Саме тоді вибила трета.

Син: Ні тату, я прийшов в десятій.

Батько: А чому годинник вибив трету?

Син: Це так... Я увійшов, коли він починав десяту бити, отже я його зараз спинив. Думаю — буде довго дзвонити, то вас збудить...

Батько: А чому когут вже третий раз піяв?

Син: То хіба ви дурному когутови більше вірите, ніж мені? Хіба ж когут до школи ходив, чи що? Що він знає!...

ПРИЧИНИ ПЕРЕДЧАСНОЇ СТАРОСТИ

Дошукуючися причин передчасної старости і смерти науковий світ відкриває перед нами багато цікавих відомостей. Це одна галузь науки, в якій є ще багато захованої містерії. Та те, що вже відоме, само собою цікаве і може в життю придатися.

Людство від давна мріє про можливість продовження віку людини і постійно бореться з самою гадкою про смерть. Хоч знаємо, що сметь неминуча, то однак всі природні інстинкти відкидають ту думку. Тому то й реліґійна наука про безсмертність душі дає людині велике вдоволення і спокій. Все таки частина людини вічно жиє.

Між біольоґами, що досліджують процеси життя, принявся погляд, що в світі існують безсмертні форми життя. В звіриннім життю є одно-клітинні форми, що живуть вічно. Такі клітини є в людськім тілі. Науковий світ вже давно переконався, що коли зараз по смерти нащепиться кавальчик шкіри з мерця, то ті клітини будуть жити безконечно, якщо достарчається їм відповідного корму і контролюєсь всі другі важні чинники. Навіть в цій послідній війні лікарі користувались цим винаходом в ріжних операціях ранених жовнірів. Та хоч ті клітини поодиноко живуть, то людина все таки вмирає. —

Мечніков, світової слави біольоґ, що працював в Пастеровськім Інституті в Парижі, досліджуючи причини старости твердить, що такого, як природна смерть, нема. Знаним є, що дерева живуть тисячі років і коли остаточно гинуть, то не через свою старітсь, але через якісь несприятливі зовнішні обставини. Людина також після погляду науки ніколи не вмирає через свою старість, але через якусь слабість, або комплікацію кількох слабостей. Звичайно людина піддається ріжним інфекціям, або стає жертвою рака, серцевих недуг та інших слабостей. З того наступає смерть.

Обширна студія над причинами смерти старих людей доводить біольоґів до погляду, що таке, як природна смерть, є науці невідоме. Старість, каже Мечніков, є слабість, яку треба докладно розслідити і побороти"

Мечніков вже давно помер, але його наслідники, модерні біольоґи дальше піддержують його погляди. Сьогодня наука поступила настільки далеко, що доказала дослідами на звірятах, що життя можна продовжити і відсунути старість на кілька десяток років. Це твердить загально всім відомий вчений др. Генрі С. Шерман з Коломбія Університету в Зединених Державах, в своїй книжці „Фуд енд Гелт". В другім славнім американськім університеті Корел також досліджено на щурах, що життя можна значно продовжити відповідною поживою та окруженням. Всі ці досліди вказують, що старости можна уникнути, коли зрозуміється причини старости.

Деякі вчені думають, що нормальні люди повинні жити до яких сто пятьдесять літ. Після недавних звідомлень московського Інституту Ґенетики, то вік людини повинен три-

вати яких сто тридцять літ. Коли люди вмирають скорше, то через несприятливе окруження і обставини. Після їх погляду перші ознаки старости повинні наступати десь в роках вісімдесятих, або навіть в сотих.

Наука каже, що кожна людина має в собі велику невидиму силу, яку по вченому називають біодинамікою. Та сила спричинює життєві прояви і ними кермує. Коли та сила через якісь причини нарушена, тоді наступає повільна старість. Це стається тому, що та сила виходить з під контролі свого централнього проводу. Крок за кроком та невидима сила змінюється, маліє з чого наступає ослаблення, старість і остаточно смерть.

Людський орґанізм, то мільйони ріжного рода клітин, які хоч провадять своє життя самостійно, однакож підлягають строгій контролі своїх центральних проводів. В тих адміністративних центрах важну ролю грають замкнені залози (ґлендс), які виділюють гормони і ними реґулюють елєктро-хімічну рівновагу в клітинах. Вся життєдайна сила тіла є під контролею замкнених залоз. Ціла сітка нервів є дуже тісно сполучена з залозами і обі ті сили кермують тілом разом. Коли залози здорові, то тримають строгу контролю над всіми клітинами тіла. Найменше ослаблення залоз дає спромогу ріжним клітинам виповзуватися з під котролі та заводити анархію. Таке приміром стається у випадку слабости рака. Певні клітини відриваються, множаться, творять свою кольонію і стають чужими в тілі. В такім випадку динамічна сила тіла є нарушена. Подібне нарушення динамічної сили уважається причиною старости. Ослаблення залоз приносить перші ознаки старости. Між залозами є тісна звязь і повна гармонія в праці. Нарушення та ослаблення одної залози впливає на чинність всіх других залоз. Тому не можна казати, що одна певна залоза зберігає молодість, бо ціла сітка залоз працює в повній кооперації.

З поміж залоз так звані наднирчані залози уважаються важними, бо від них залежить життя. Ті залози є положені на самих нирках. Коли б їх усунути, то людина вмирає. Ослаблення наднирчаних залоз спричинює хронічну втому, а зчасом і смерть. Наднирчані залози сповнюють надзвичайно важну ролю, бо реґулюють працю серця, кровокружіння і мязи тіла. До того вони противляться всякій отруї в тілі, що походить із заражень, або затроєння і моментально виділюють гормони на поборення ворога. Коли людина є настрашена, розгнівана, або як небудь подразнена, тоді ті залози є побуджені до скорої праці. Наднирчані залози є в тісній звязи з половими залозами, які надають питомих прикмет жіночим і мужеським полам. Полові і наднирчані залози працюють разом. Наймен ше ослаблення наднирчаних залоз нарушує чинність полових залоз і навпаки слабість полових залоз ослаблює наднирчані залози, з чого повстає загальна перевтома тіла і охлялість. З тими залозами є звязана ще й мозкова залоза і всі три разом надають людині невичерпану силу буйности, розмаху і життєздайности. В кого залози здорові, в того є велика сила і вигляди на довге життя.

Залози, як й кожна часть тіла, потребують певних відживних складників, щоби виконувати призначені чинности нормально. Вітаміни є конечними для держання залоз в здоровлю.

З них найбільше замітними є вітамін А, комплєкс вітаміну Б та вітамін Ц. Чимбільше споживання тих вітамінів, тим краще здоровля залоз і тим молодшою людина тримається. Постійна недостача вітамінів впливає на ослаблення залоз, з чого прискорюється старість. Тих вітамінів ніколи не можна мати забагато.

Поза вітаміни певні складові части протеїни, що називаються „еміноесид" також необхідні. Тих „еміноесид"-ів є аж кілька родів. Декотрі є необхідні і без них нема потрібного здоровля. Та дібрана і ріжнородна їжа достарчає менше більше всіх тих конечих складників. Доцільна віджива, що складається з городини, овочів, набілу, яєць, печінки і цілих зерен, є найкращою запорукою для збереження здоровля залоз. Під впливом такої їжі цілий орґанізм зберігається в здоровлю і молодости.

Самий спосіб життя також впливає на продовження життя. Тут передовсім важну ролю грає поміркованість в їжі, в праці, та всяких других життєвих навичках, чого пересічній людині тяжко дотримати. Переїдження, обтяження тіла товщем, недіспані ночі, алькоголь, тютюн і подібне, зле впливають на здоровля і прискорюють старість. Те видно не тільки по людях, але докладно досліджено на звірятах. Худа людина, що вчасно лягає спати і жиє поміркованим життям, може числити на довге життя. Залози також перепрацьовуються всяким напруженням і вибухами злости, гніву і загального душевного неспокою та невдоволення. Хоч це вже залежить від поодиноких натур, але і такі настрої даються контролювати. Поміркована фізична руханка тіла також важна, бо затримує молодечу елястичність мяз. Без руханки вязи нидіють, людина стає отяжілою і старою.

Статистичні звідомлення асекураційних компаній доказують, що теперішний вік людини вже продовжився. Ще недавно люди вмирали раніше ніж тепер. Може дійсно дожиємо часу, що людина збереже довше молодість і дотягне до сотого віку.

С. С.

НЕМАЄ ДРУГА.

Немає друга понад мудрість,
Ні ворога над глупоту —
Так як нема любови в світі
Над матірну любов святу.

Не ділиш мудрости з братами,
Її злодії не вкрадуть;
Її не згубиш по дорозі;
Вона є вільна серед пут.

Вона маґнит посеред моря,
Найвисший скарб, безцінний дар;
Огнище тепле в студінь горя,
Холодна тінь під страстей жар.

Без неї все життя пустиня,
Так як пустий без друга шлях;
І як твій дім пустий без сина,
І як пустий дурного страх.

Іван Франко.

ЯК ПИСАТИ ПИСАНКИ.

Писанку не так тяжко написати, як воно може виглядати на перший погляд. Треба тільки спробувати. Може перша спроба не вдасться аж досконало. Та нехай мала невдача не буде знеохотою. За другим разом писанки краще вийдуть, а за третим ще краще. Святі горшків не ліплять, каже народна пословиця. Досвід сам навчить, як удосконалити писання писанок.

Перше всього треба зробити собі добру кистку до писання. Для того вибрати собі тонесеньку бляшку, яку можна б без труду закрутити на толку в формі рурочки. Через ту рурку пересилити волос з конячої гриви, або тонку нитку. Привязати рурку до затесаного патичка тонким дротом. Уживати тільки бджільний віск, а не земний. Віск можна купити в аптиці.

Яйця вибирати білі без плям. Їх треба огріти в теплім місци, щоби віск чіпався. Віск розтопити в плитній бляшанці і тримати гарячим. Кистку мачати в гарячий віск і час від часу пригрівати до засвіченої свічки або нафтової лямпи, щоби кистка довше писала.

До крашення писанок можна уживати фабричні фарби: „Дайола", „Даймонд", „Сонсет", — ті що призначені на вовну. Також креповий папір на квітки надається до крашення писанок. Для зеленого коліру можна уживати зелений атрамент, записуючи бажані місця пером, або тонко затесаним патичком по білім яйці, або на жовто закрашенім. Після того записувати воском. Краска мусить бути літня, щоби скоро чіпалася.

Якіж взори вибирати? Найкраще взоруватися на народних писанкових взорах, тому, що вони мають своє значіння і давну історію. В неодній околиці є ще жінки, що з памяти знають взірці свого села. Варта навіть завдати собі труду і забрати писанки або взори від таких жінок, бо життя скоро йде. Шкода, щоби такі незаписані твори пропадали. По кождім закрашенню дописувати бажані місця. Остання краска може бути вишнева або чорна. Коли писанка цілком закрашена, покласти уважно в мірно огріту піч на підстелені шматкою патички, щоби віск стопився і щоби яйце трохи припеклося. Стерти віск, і ще поки гаряча писанка, помастити політурою (чистий варниш). Уважно покласти на мищинку. Уважати, щоби політура не прилипла разом з яйцем до мищини. Для того можна собі спорядити наперед таку дощинку і на неї набити тонесеньких цьвяшків, або головчастих шпильок. Класти політуровані писанки на ті цьвяшки або шпильки, щоби політура висохла навкола. Політури не давати за багато, бо буде стікати вдолину по писанці.

С. С.

ЯК КОРОЛЬ ПОВІВСЯ.

Шведський король Кароль XII-ий (1697—1718) одного разу випив багато вина і коли був пяний, повівся так, що це було великою зневагою для його матері. Коли це сталося, вона встала і вийшла з кімнати.

Коли ж витверезився, він зрозумів, яке велике лихо він заподіяв. Він же зневажив ту матір, яку повинен якнайбільше поважати, бо вона дійсно була гідна пошани. Він і себе самого принизив до послідного. І це його дуже боліло.

Щоби лихо направити, йде він до матері, признається до вини і просить прощення. Розуміється, що мати все прощає, запечатуючи прощення поцілунком.

Однакож і це не було для Кароля вистарчаючим. Він хотів цілком змити пляму, що в його свідомости лишалась на його поведенню. Отже він встав, підніс праву руку до неба і перед Богом прирік, що не буде більше пити чого будь такого, що приносило бы йому сором.

КУХОННІ І ДОМАШНІ СПРАВИ

КОНСЕРВУВАННЯ МЯСА.

Тільки свіже, чисте мясо з здорового звірятка можна консервувати. Мясо поділити на печені, ґуляші, битки, січеники і подібне. Кости відварювати на росіл, яким можна опісля заливати мясо в слоїках, або можна той росіл законсервувати в слоїках і вживати до зуп. До кожного слоїка з мясом можна додати для запаху бібкового листя, часнику, перцю і ложечку соли. Росіл також посолити до смаку.

Печеня.

На печеню найкраще надаються шинки або полядвиця. Покраяти мясо на такі куски, які могліб вмістится в слоїк. Кожний кусок припекти зо всіх боків на добрім скорім вогні на помащеній ринці. Вложити мясо в піч на короткий час, щоби спеклося тілько частинно. Опісля вложити мясо до стерилізованого вивареного слоїка цілими куснями, або можна покраяти на менші кавальчики. Залляти росолом з костей, дати ложечку соли, пів зубця часнику, наложити нову ґумку, закрутити, вставити слоїки в „бойлер" і варити 3 годині без перестанку. По трох годинах вийняти слоїки з води і тісніше закрутити. Не перевертати дном до гори.

Січеники.

Змолоти мясо на машинці, заправити до смаку, виробляти малі галки, присмажити на обидва боки, складати гарячими в гарячі стерилізовані слоїки, залляти гарячим виваром з костей, закрутити і варити в „бойлері" дві години.

Ґуляш.

Покраяти мясо на малі кусочки, прирумянити їх на гарячім товщі, посипати мукою, щоби зробити заправжку, розвести водою або виваром з костей, посолити до смаку, закрутити і варити в бойлері 2 години.

Язик і печінка.

Язик і печінку можна консервувати в такий самий спосіб, як все інше.

Куряче мясо.

Куряче мясо можна консервувати з кістками, або без костей. Найкраще присмажити поділене мясо і відтак складати гарячим в стерилізовані слоїки, залляти кипячою водою, посолити і приправити до смаку, закрутити і варити в „бойлері" 2 і пів години. Коли консервується мясо з кістками, треба продовжити час варення до трьох годин, або до трьох з половиною.

Смажений пастернак.

Зварити цілий пастернак, покраяти на поздовжні пасочки і присмажити до румяности на маслі.

Капуста здорова.

Не вистарчить знати, як що варити, але які поживи мають найбільше вартости, щоби в щоденній їжі їх не бракувало.

Капуста належить до високо відживних пожив. Це одна городина, що ціною дешева і всім доступна. В капусті є багатий склад мінералів і вітаміну Ц. Той вітамін вразливий і в довшім ході часу зменшуєсь. Варення головно його нищить. Отже добре подавати салати з сирової капусти часто на стіл. Зелені верхні листки є більше відживні ніж вибілені внутрішні. Тому не треба зелених листків відкидати.

Смачні додатки до салат з капусти можна мати з тертої моркви, січеного винного яблока, зеленої перчиці, або цибулі.

Квашена капуста зберігає вітамін Ц. Та треба капусту квасити наскільки можливо скоро по зібранню з города. Довге перетримування перед квашенням обнижує вітамінову вартість. Навіть квашену капусту краще подавати на стіл час від часу неваре-

ною. Таку капусту можна смачно приготовити. Дехто тільки пригріває квашену капусту перед поданням на стіл. Це уважається здоровшим, ніж довге варення, або смаження.

Коли бажається мати приварену, або присмажену капусту, то пять мінут вистарчає на капусту. Коротке варення, або смаження не приводить до великої втрати відживних вартостей.

Смачна кава.

Хто не вміє зготовити кави? Це здається таке звичайне. Та не в кожної господині кава смачна. Чому? Перше всього сама кава мусить бути доброї якости. Дальше вода на каву мусить бути свіжо заварена і кавник добре вимитий милом і випарений кипячою водою. Чистий кавник є одною важною тайною доброї кави. Деякі господині перетримують каву в кавнику на протязі цілого дня і не вимивають перед заварюванням жої кави. Кавник треба не тільки вимити, але час від часу по вимиттю додати ложку соди до печення, налляти кипячої води і нехай закипить. Сода усуває оставший запах кави з кавника.

Кава має делікатні етеричні олійки, які надають їй питомого запаху. Коли кава вариться, тоді ті олійки виходять у воздух і кава тратить смак. Через те кави не радиться ніколи варити. Найкраще каву запарити кипячою водою і дозволити їй тільки закипіти. Відставити на бік на кілька хвилин на гаряче місце в кухні, щоби не кипіла.

Мариновані оселедці.

Добрі товсті оселедці молочаки, виполоскати, відтяти головки, розполовити, здійняти шкірку, виняти хребет та ості і намочити на три години, міняючи часто воду. Поперекраювати і складати в слоїку, пересипуючи тонко краяною цибулею. Молочко окремо розтерти й розпустити з оцтом перевареним з корінням. Залляти тим оселедці. Коли оцет сильний, то розвести, бо оселедці стверднуть від сильного оцту. Можна також додати сметани до молочка і оцту. Кинути до слоїка кілька бібкових листків і кілька зерен перцю. За день-два оселедці готові.

Оселедці смажені.

Приготовити оселедці як до маринування, усунути хребет, ості і шкіру і вимочити. Покраяні кавальчики вмочити в терту булку, відтак в розбите і розведене яйце, і знова посипати тертою булкою, присмажити з обох сторін до румяности. Подавати на стіл горячими в сметані з сирою салатою з капусти.

„Смак" до юшки.

Що може бути більше принадного в зимні дні як добра смачна юшка, борщ або капусняк? Для такої страви треба перше зварити так званий „смак". Це є закришка ріжної городини, яку вариться разом з костями, головно шпіковими, або може бути без костей. По звареню все переціджується і на тім вариться бажану юшку, чи борщ. Цей вивар називається „смак". До закришки дається баранболю, моркву, петрушку, салеру, цибулю і як хто любить, також капусту. Зупа зварена на „смаку" є не тільки смачнішою, але більше поживною.

Охолоджене дріжджеве тісто.

Печете хліб? Лишіть трохи тіста, як виробляєте бохонці, у висмарованій мищині, накрийте і занесіть в холодне місце. За день-два схочете мати свіжі печені булки і ось маєте вже готове тісто. Виробляти булочки з охолодженого тіста, поставити в тепле місце, щоби підросли і пекти.

Гарбузовий шифон пай.

Півтора горняти вареного гарбуза,
3 яєць (відділені),
Пів горняти молока,
Одна трета горняти цукру,
Пів ложечки кожного зо слідую-

чого: джинджер, мелена або терта мушкаталова галка (натмег), цинамон і сіль.

Одна четверта горняти зимної води,

Одна ложка звичайної желятини.

Покраяти гарбуз, усунути насіння і лупину, і зварити в малій кількости води. Відцідити, перетерти через ситко і знова відцідити. Вбити жовтки і змішати з гарбузом. Додати молоко, одну третину горняти цукру, мелене коріння і сіль. Варити над парою аж зачне гуснути. Мішати весь час. Окремо розпустити желятину в одній четвертій горняти зимної води. Коли желятина напучнявіє, додати до гарячої маси і вимішати. Відставити до охолодження. Коли маса холодна і густа, домішати до неї вбиту піну з трох білків і одної четвертої горняти цукру. Вилляти масу на спечений спід пая. Охолодити.

Поживні бараболяні пляцки.

Ціла необирана бараболя є дуже поживна, тому треба частіше таку необирану бараболю подавати на стіл. Обмити добре бараболю, стерти на терці, додати яйце і ложку-дві муки, соли до смаку, чверть ложечки „бейкінґ павдер", ложку білого сира, ложку молока. Змішати все разом і ложкою класти на гарячий товщ. Як одна сторона порумяниться, обернути на другу. Подавати гарячими зі сметаною і сиром та салатою з свіжої капусти.

Тісточка з „пінат батер".

Пів горняти жовтого цукру,

Пів горняти білого цукру,

Пів горняти масла, або іншого товщу,

Пів горняти „пінат батер",

Одно яйце,

Одна рівна ложечка соди до печення,

Одна ложечка ванілії,

Пів ложечки соли,

Півтори горняти муки.

Перетерти цукор, масло і пінат батер разом. Додати яйце і знова добре перетерти, аж маса стане пухкою. Пересіяти муку, соду і сіль. Змішати все разом і додати ванілію і воду. Виробляти маленькі галки величини волоского оріха, складати з рідка на бляху. Притиснути кожну галку вилками, вмочити в цукрі. Печи в мірній печі.

Ванілеве морозиво (айс крім) з яйцем.

Навіть і тріскучий мороз має свою вартість. Чому б не використати морозних днів на роблення морозива? Плянуєте якусь гостину, або може хочете відзначити неділю, чи день уродин когось в родині відмінною лакоминкою, зробіть морозиво на ту оказію:

Одно і половина горнятка молока.

Двоє горнят рідкої сметани,

Одно велике яйце, або двоє малих.

Пів горнятка цукру.

Півтори ложечки ванілії для запаху.

Пів ложечки соли.

Вибити яйце, додати цукор і молоко, перемішати і варити над парою аж поки молоко трохи не згусне. Уважати, щоби яйце не стялося. Охолодити. Додати сметанку, ванілію і сіль. Накрити і поставити на двір в морозний день. Коли рідина починає примерзати на боках, добре перемішати і вбивати великою ложкою „ейґ бітером". Знова лишити на морозі і відтак знова вбивати, щоби не було леду. Успіх такого морозива буде залежати від того, як багато його вбивається. Маса не сміє бути ледоватою і замерзлою, або роздрібленою і оксамітною на вигляд.

ПЕЧІНКА, ЯК ЛІК.

Великим благодатством являється печінка, як лік на загально поширену слабість анемію, блідокровність. Ця слабість нераз доводить і до смерти. Та сьогодня не мусимо шукати з розпукою за ліком в аптиці. Вистарчить зїсти денно добрий кавальчик печінки. Дійсно печінка це незвичайна пожива. Кожна печінка вартісна — те-

ляча, волова, вепрова, бараняча, куряча і гусяча.

В печінці є збір всіх найважніших складників, без яких не можна жити. Не тільки недокровність вилічується печінкою, але зір очей поліпшується, апетит побуджується, румянці на лицях виступлять і цілий орґанізм оживлюється під впливом печінки.

Печінка побуджує кровотворчу систему до збільшення червоних тілець. А це дуже важне, бо здорова кров це підстава здоровля цілого тіла. По кожнім упливі крови треба їсти печінку. Печінка має спеціяльну вартість для жінок і також для блідих немічних дітей.

ЦУКОР І МІД.

Можна вживати мід замісць цукру на консервовання овочів. Для того треба вживати білий мід, бо темний має сильніший запах і смак, який опісля лишається в овочах. Дрібні ягоди як малини і суниці в меду тратять колір. Можна уживати мід з цукром по половині. Мід треба мірити тільки в плинним стані. Солодкість цукру і меду менше-більше однакова, беручи ту саму міру. Коли уживається мід на джеми і джелі, то треба трошки довше варити, тому, що мід має в собі трохи води.

Не радиться давати сухого цукру до слоїка, бо цукор не зайде в середину овочу, через що овоч буде кваснй, а сирун за солодкий. Цукор треба заварити з водою.

Не давати сахарини замість цукру в консервованню овочів. Бо сахарина розкладається і витворює інший хімічний склад. Краще консервувати овочі без цукру і засолоджувати пізніше перед уживанням.

МІД ЗДОРОВИЙ.

Цукор можна заступити медом. Мід має відживну вартість, якої цукор не має. В меді є цукор та вартісні мінеральні соли, як фосфор, вапно і залізо. Навіть і деякі вітаміни знаходяться в меді. Брунатний мід з гречаного квіту визначається кількістю заліза. Ті соли даються легко присвоїти в орґанізмі. Деякі вчені є навіть того погляду, що мід приносить сонність, тому добре їсти мід перед спанням.

Уважно з молоком.

Найважнішим складником молока це вапно. Та чи знаєте, що те вапно часто лишається в банячку, коли молоко пражиться? Ті білі купочки, що насідають в банячку з праженого молока, це той важний мінерал, вапно. Шкода так марнувати такий цінний складник. Для того треба банячок перше сполоскати водою перед вливанням молока і час від часу перемішати молоко ложкою аж доки не спражиться. Таким способом менше вапна осядеться на дні і на боках банячка.

ЗБИРАЙТЕ СВЕРБИВУС.

Червоний доспілий овоч свербивусу має велику відживну вартість. Це пребагате джерело важного вітаміну Ц. і А. Самого вітаміну Ц. в свербивусі є стільки, що навіть помаранчі не дорівнують йому. Чотири великі ягоди свербивусу мають тільки вітаміну Ц., що одна помаранча середної величини. Джем зроблений з свербивусу не тратить вітаміну Ц навіть по трох-чотирох місяцях.

Свербивус можна варити на сок і без цукру зливати в слоїки. Ложка такого сску денно є доброю охороною проти недостачі вітаміну Ц.

Сок з свербивусу робиться в той спосіб, що вариться цілі перебрані і сполоскані овочі до мякости і перетирається все разом через ситко. Зливати сок в слоїки, наложити ґумку і ще раз в слоїку варити одну годину. По звареню закрутити тісніше і перетримувати в темнім і холоднім місци.

На джем додається три четвертих фунта цукру на кожний фунт звареної перетертої через ситко пульпи. Вари-

ти джем мішаючи весь час аж поки не зачне маса скапувати з ложки великими клаптями. Можна також додати готового пектину, що продається в склепах у флящинках. Це скоротить час варення і джем буде густіший. Додається одну флящинку пектину до двох фунтів пульпи після того, як цукор доданий і маса кипить.

Черствий хліб.

Черствий хліб можна так зужити: висушити хліб і розвалкувати качалкою на дрібні кришки. Скропити молоком уважно, щоби всі кришки були тільки легко звогчені, а не мокрі. Підсмажити дрібно кришену цибулю на маслі, або другім товщі, вимішати з хлібом, посолити і поперчити до смаку. Додати сушене, стерте листя салери або петрушки і дрібку „полтрі дресінґ". Начинювати тим дріб, або печи у висмарованій мищині і подавати до печені.

Черстві булки.

Налляти в паперову торбину води і вилляти і зверху також змочити. Вложити булку в мокру торбину, добре кінець скрутити, вложити в гарячу піч на час, поки булки не розпаряться. Можна також покласти торбинку в подвійний баняк і над парою тримати якийсь час.

Не плачте.

При обиранню цибулі котяться великі ревні сльози по обличчу. Навіть найстрашніша вістка не викличе таких сліз. Та хіба цибуля варта тих сліз? Ось краще обирайте цибулю під водою, тоді очі не будуть плакати і руки не поплямляться. Як в хаті є водопровід, то обирати цибулю під струєю води з курка.

Другий спосіб є: коли обираєте цибулю, візьміть в зуби спалений сірник, спаленим кінцем на двір, а це не допустить газу з цибулі до очей.

Як перетримати жовтки.

Коли лишаються жовтки, то їх можна успішно переховати кілька днів. Вложити нерозбитий жовток легенько в горнятко і налляти уважно водою, аж жовток покриється. Накрити і перетримувати в холоднім місци.

Як довго розбивати білки.

Коли розбивати білки, то можна занадто їх розбити і зіпсути. Для того треба брати білки, які постояли в температурі звичайної кімнати. Розбиваючи, дивитися, чи піна зводиться на купки і виблискується вохкістю. Це є знак, що більше не треба розбивати. Піна має випасти з машини до чиста. Коли піна виглядає сухою, то це означає, що задовго розбивана. Часом таку піну можна ще направити, додаючи ложечку дуже мілкого цукру на кожний білок і знова розбивати.

Яєць не мити.

Яєць не треба ніколи мити, хіба тільки до варення. Шкаралупа яйця є вкрита тонесеньким фільмом, що не допускає воздуху.

Коли заходить потреба зварити трісле яйце, то викинути його у восковий папір і тісно скрутити кінці перед варенням. Воно не розлізеться так на боки.

В перекроюванню твердо варених яєць намочити ніж в зимну воду, тоді жовток не подробиться.

Квасне молоко.

В горячі дні все повинно бути готове підкисле молоко. Коли нема певности, що корови здорові і не мають заразливих бактерій, то найкраще молоко спражити і заквасниш старим способом. Переварити молоко, охолодити, щоби було літепле, зілляти до чистого випареного слоїка висмарованого свіжою квасною сметаною і додати до того молока ложку-дві квасної сметани. Молоко постоїть через ніч і на другий день зітнеться і вже готове до пиття. Ось модний напиток, що заступить пиво, кока-кола і другі нездорові штучні напитки. Не треба встидатися подавати його і гостям.

ПЕРЕХОВУВАННЯ ГОРОДИНИ ЗИМОЮ.

Перше всього треба збирати городину в погідні осінні дні. Тоді городина обсушується і не буде гнити. Гичку з корінної городини обрізати, який цаль від коріння. Взагалі листя треба усунути, тому, що через нього виходить багато вогкости. Все, що надпсуте, або надбите, треба відкинути.

Корінну городину найкраще перетримувати у звогченім піску. Це збереже воккість і сочистість на довший час. Пивницю, в якій перетримується городину, найкраще відділити, щоби можна задержати низку температуру. В тій відділеній частині треба мати віконце на доплив свіжого воздуху. В разі коли пивниця цементована, то діл вистелити звогченим піском або навіть землею на яких три або чотири цалі грубости.

Цибуля потребує теплішого і сухого місця. Для того добре складати цибулю в кошиках на полиці, або сплітану у вінки і вішати на бальки.

Департамент Рільництва в Оттаві радить перетримувати капусту з корінням складаючи боком, щоби коріння одні з другими переплітались, або перекладати головки соломою.

ВИПАДАННЯ ВОЛОССЯ.

Причини випадання волосся можуть бути ріжні — загальне ослаблення, недокровність, горячка, недуга шкіри, або надмірне виділювання товщу з лойових залоз. Волос нидіє і випадає. Для того найкраще скріпити здоровля доброю, здоровою віджи-вою. Шкіру на голові треба зміцнити масажем, щоби збільшити доплив крови. Волосся вичесати доброю щіткою від волосся, що найменше два рази в день. Вимивати голову мягкою водою і розвареним „кестіл" милом. Як за кілька тижнів це не поможе, треба засягнути поради лікаря.

(Всі домашні жіночі поради, це матеріяли пані **Савелі Стечишиної**).

ГОРДО СТІЙ І НЕ КОРИСЯ.

Мовиш: Де нам взять Богдана?
Тільки ти придатний будь
На святе велике діло —
Загартуй думки і грудь!

До високого літання
Ненастанно пробуй крил,
А Богдан прийде, як сума
Ваших змагань, ваших сил.

До високого моменту
Будь готовим кождий з вас!
Кождий може стать Богданом,
Як настане слушний час.

Мовиш: Нині інші війни...
Ну, то іншу зброю куй!
Ум остри, насталюй волю —
Лиш воюй, а не тоскуй!

Лиш борися — не мирися!
Радше впадь, а сил не трать;
Гордо стій і не корися;
Хоч пропадь, але не зрадь!

Кождий думай, що на тобі
Міліонів стан стоїть,
Що за долю міліонів
Дати мусиш ти отвіт.

Кождий думай: Тут в тім місци,
Де стою я у огни,
Важиться тепер вся доля
Величезної війни.

Як подамся, не достою,
Захитаюся мов тінь —
Пропаде велика праця
Многих-многих поколінь.

Іван Франко.

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ВИШИВКИ

Кожна людина приходить на світ зі спадщиною вродженого змислу відчути красу. До того сама природа щедро обдарила світ красою. Не дивно ж, що люде захоплюються красою. Не всі однаково відчувають красу, бо чутливіша натура скорше відчує к су, ніж натура матеріялістично настроєна. Велике значіння в розумінню краси має також степень освіти людини. Більше розвинена людина має більше розвинені смаки.

Вміти розріжнити красу від некраси, або розріжнити степені краси, гарне, від гарнішого, належить вже до вищої форми почувань і називається естетикою. Естетичні почування є індивідуальні. Від найдавніших давен естетика постійно впливала на розвій народу. Поодинокі люде, чи племена виробляли собі свої уподобання, зображували свої естетичні поняття в ріжних формах, спершу дуже примітивних, а з більшим культурним розвоєм їх естетичні поняття переходили ріжні степені еволюції, що послідовно впливало на більше розвинені форми зображеної краси. Століттями людство тужило за красою, стреміло до того, щоби зберегти ту красу в певних конкретних формах і остаточно дійшло до безсмертних форм грецької штуки.

Естетика і культурність йдуть разом в парі. Хто є більше культурний, в того й естетичні смаки (смаки краси) є кращі. Дійсно культурна людина не може знизити себе до чогось поганого, бо це є проти її естетичних понять. Естетичні почування впливають благородно на характер людини і помагають розріжнити гарне від негарного, добре від злого.

В щоденнім життю стрічаємося зі своїми знайомими і виробляємо собі опінію про їх естетичність. Це може відноситися до їх одежі, або до їх поведення. Входимо до чужого помешкання, глянемо оком по обстановці, по стінах, по прикрасах, ріжних дрібничках і знова осуджуємо в думці естетичний рівень мешканців дому. Всякі прикраси, ручні роботи, вишивки головно звертають на себе увагу, бо це є вже індивідуальні (особисті) твори, які наглядно вказують на естетичний смак їх творця.

Тому, що народні вишивки є тепер таким поширеним і загально улюбленим предметом прикраси, над ними варта окремо застановитися. Бувають поодинокі народи, або індивідуальні особи, які з природи є справдішними мистцями. До них належить український нарід. Глибоке естетичне почуття, туга за красою стали джерелом великої творчости ручних виробів, а з окрема вишивок. Між іншими та творчість знайшла собі вислів в прикрасі одежі та деяких ужиткових хатних річей. Сьогодня зі зміною часу та обставин переносимо ті самі вишивки з сільської хати і одежі до модерної хати та модерного модного убрання.

В приміненню народної вишивки до модерних ужиткових потреб часто бачимо недостачу почуття краси. Та недостача може проявлятися в залежности взору до предмету, який прикрашує, в залежности взору до розмріу вишивки, в розміщенню взору, в

доборі красок, в способі виконання і загального викінчення. Все це наглядно показує степень нашої естетичної культури.

Підбираючи взір до вишивки мусимо розважити, який предмет та вишивка буде прикрашувати; мусимо подумати який розмір вишивка має мати, бо від того буде залежати, чи взір може бути густий, масивний, чи прозірний, делікатний. Хто має розвинений естетичний смак, то такі тонкости відчуває без окремого пригадування. Дальше, взір мусить бути підібраний і до матеріялу. Збиті, масивні взори потребують грубшого матеріялу. Найбільшим вершком браку естетичности є нашивання густого взору на тонкім шовку, як воно буває на блюзках. А ще коли шовк є лискучий, то вишивка цілком тратить свою вартість.

Розміщення взору на вишивці дальше вказує на розуміння краси. Хто не має розвиненого естетичного поняття, той старається примістити якнайбільше взору на вишивці, що є пересадне і негарне. Краса вишивки якраз полягає у вмілому розміщенні взору.

Дальше недібрані, яркі і крикливі та незгармонізовані краски ниток більше, як що інше, вказують на брак естетичного погляду. Краски перші приманюють наше око і по красках судимо естетичний смак вишивальниці. Знаємо, що напів дикі нерозвинені народи і малі діти любуються в пестрих ярких красках. Це вказує на нерозвинений смак. Чому ми силою напихаємо такі самі крикливі краски до народних вишивок та народного одягу, коли там їм не місце? Такі краски не були засвоєні народом, бо всі дійсно народні взори і одежа є вдатно згармонізовані. Так в народнім строю, як і в вишивках крикливі краски зроджують в нас естетичну відразу, місто захоплення і подиву. Над тим варта подумати і свідомо приглядатися барвам в природі і фабричним краскам в ткацьких виробах, щоби злагіднювати свої смаки відносно красок.

Вишивальниця з розбудженим почуттям краси добре викінчує ліву сторону вишивки без гудзів і перетягання наплутаних ниток. Коли оглядаємо вишивку, то все дивимося на ліву сторону, чи викінчена вміло. Хочби права сторона як гарно виглядала, коли ліва сторона занедбана, то це не є добрим свідоцтвом. То так якби господиня позамітала підлогу і підмела все сміття під ліжко. Спосіб шиття з правої сторони, таке, як вільний уклад стібів без стягання, уклад хрестиків в один бік, як рівнож викінчення з лівої сторони, є зеркалом естетичної культури особи, що вишиває.

Естетичні почуття можна в собі розбудити і розвинути. Треба робити добрі навички. Людина витворює своє середовище і до него привикає. Можна привикнути до гарного і поганого. Коли зживаємося з поганим, то тяжче відріжнити гарне. Мусимо рахуватися і мати очі отворені до всего. Тоді привикнемо розріжнювати краще від гіршого. Порівнювання помагає розбудити почуття краси. Відносно вишивок, порівнювання є найкращим способом в виробленню смаку. Длятого добре приглядатися вишивкам по виставах, чи навіть по склепах, де виставляють вишивки до продажі, і порівнювати зі своїми. А ще краще навязати звязки з особами, які цікавляться вишивками і збира-

ють собі гарні зразки. Такі особи цілком певно мають вже вироблений смак до вишивок. Чому не засягати б їх порад?

Вишивальниця є свого рода мистець. Вона творить нитками на полотні мистецький твір з внутрішної потреби, з власного замилування, подібно, як поет словами записує щось, що його зворушує. В вишиванню, як і в всякій іншій штуці, мусимо бути індивідуальними, а не наслідувати на осліп других. Треба затримувати народні форми взорів, але в приміненню взору до вишивки висловити щось свого питомого. Значиться, коли ми побачимо в когось гарний ручник, який нам подобається, не мусимо собі зараз шити такий самий ручник, бож можна в уяві зобразити собі той ручник з іншими мережками та в інших відмінах і ще кращий ручник вплянувати.

Коли хочемо бути самостійними та індивідуальними в вишиванню, не звужуймося виключно до хрестикового стібу, як воно загально в нас є. Ніяке друге вишивання не дає нам так багато ріжних можливостей на індивідуальну творчість, як українське. Наші численні народні стіби з ріжними їх відмінами отворають перед нами широке поле, яке аж просить нас підійти близше та бодай оглянути його. А раз оглянемо його, спробуємо на нім своїх сил, отворимо очі зі здивуванням, як ми могли бути такі сліпі і замикатися роками в границях виключно хрестикового шиття. Таж ті народні стіби є такі легкі до вивчення. Чому ми скорше про те не знали?

Коли стремимо до вищого естетичного рівня та до більше індивідуального вислову в народних вишивках, спробуймо познайомитися з ріжними народними стібами, які не є такі трудні, як можуть виглядати.

Хрестикове Шиття є скрізь поширене і майже всім знане. Однакож не все воно є гарно виконане. Розвинений смак не дозволить нам розкидати ниткою по полотні куди будь, аби зробити хрестик. Рамена хрестика мають укладатися всі в один бік. Тоді з лівого боку не буде наплутаних перетяганих ниток, але рівні прямолінійні стіби, що не викликають естетичної відрази, як буває з недбалим шиттям.

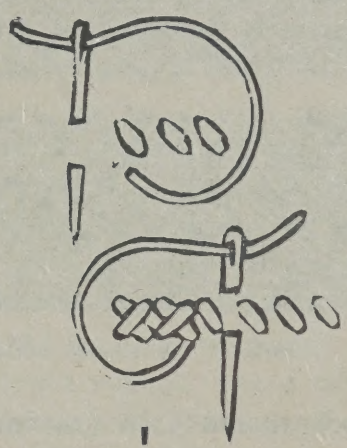

Хрестикове шиття.

Хрестикові стіби можна укладати двобічно, значиться в процесі шиття формувати такі ж самі хрестики з лівої сторони, як і з правої. Це є трохи складніше шиття, але за те є більше вартісне, головно для таких ужиткових предметів, як хустинки, фіранки, шалики і подібне, де обидві сторони вишивки видно. Нема нічого поганішого, як вишивана хусточка з наплутаними нитками та ґудзами з лівого боку. Все те можна оминути з трохи більшою дбалістю. Хто раз спробує вишивати двобічно, щоби стіби укла-

дати з обох сторін однаково, не зможе любуватися вишивкою з недбало викінченою лівою стороною, бо це буде противитися виробленому естетичному змислові.

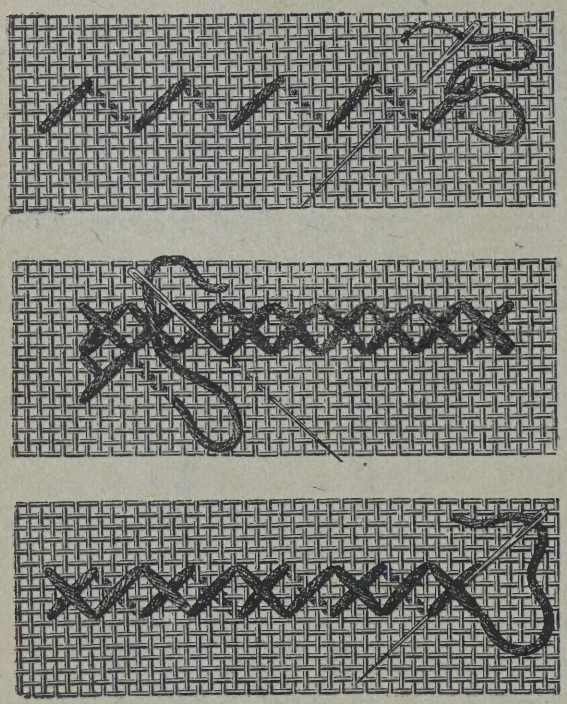

Двобічні хрестикові стіби.

Позаглінний Стіб (за голкою) — або також званий вистягання і стебнівка, є дуже подібний до стебнування машиною до шиття. Цей стіб дає тонкі лінії і надається знаменито на прозірчасті взори з легкими контурами, як також на обведення ріжних площин. Виконаня позаглінного стібу є дуже легке і майже всім знане, бо то є звичайне стебнування. Шиється в той спосіб, що беретсья на голку дві нитки полотна, витягається і знова вертається поза голку, в те саме місце, щоби покрити тих дві нитки. По англійськи цей стіб називається „бек стич".

Позаглінне шиття можна вишивати двобічно, то є однаково з обох сторін. Спосіб шиття є дуже легкий, бо набирається на голку по дві нитки полотна, витягається і лишається ті дві нитки незакритими зверху. Цілий час шиється голкою вперед не вертаючися назад, так, що дві нитки на полотні закриваються, а дві лишаються отвореними. Опісля обернути шиття і вертати по тій самій дорозі і

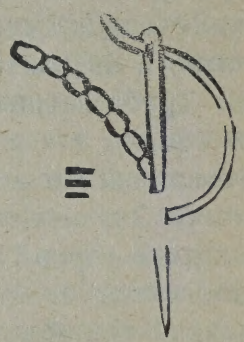

Позаглінне (стебнівка) шиття.

закривати незакриті місця. Взір вийде однаковим з обох сторін так як машинкове стебнування.

Позаглінне шиття надається на хусточки, бо можна викінчувати однаково з обох сторін. Поза то цей стіб входить до майже всіх прозірчастих делікатних взорів і є великою прикрасою наших вишивок. Деякі народні взори розводиться позаглінним стібом і опісля виповнюється площини гладдю, або хрестиками. Позаглінне шиття є дуже легке, інтересне і гарне, тому варта його засвоїти собі і тим способом збогатити свою техніку виконування народних взорів.

Гладь. Шиття гладдю також називається плоским гафтом і настилуванням. По англійськи цей стіб звуть „флет стич, або сетин стич". Гладь найбільше виступає на полтавських вишивках, хоч і в других частинах на-

ших земель уживається гладь в народних взорах, головно на Буковині. Шиття гладдю є звичайне гафтуван-

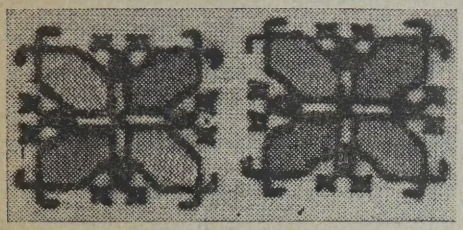

Гладь.

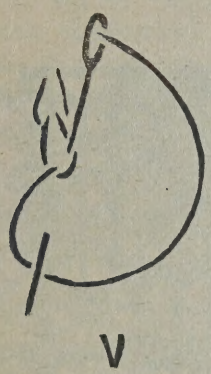

Ланцюшки.

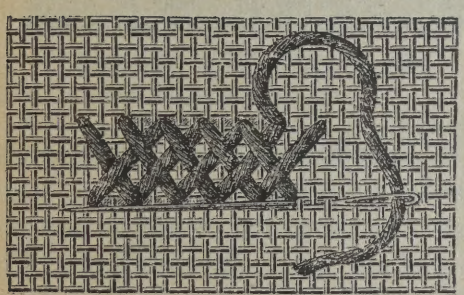

Плетінка.

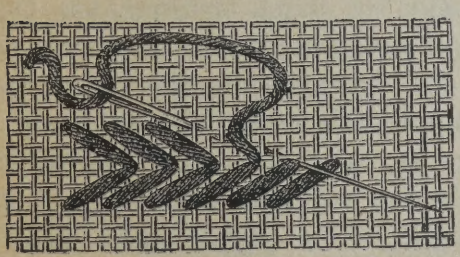

Соснівка.

ня, тому його можна легко засвоїти собі. Вишивка гладдю в комбінації з другими народними стібами, як позаглінне, ланцюжки, хрестики, плетінка, є дуже ефектовне. До того шиття гладдю вийде гладким з обох сторін, як вже саме слово „гладь" означує.

Ланцюшки, Плетінка, Соснівка .... є додатними стібами в наших народних вишивках. Вдатне комбінування всіх тих стібів разом з гладдю, хрестиками, і стебнівкою дає нам можність мати ріжнородне виконання. Така комбінація надає вишивці більше пластичного ефекту, тоді, коли чисто хрестикове шиття є більше різке і не є таким принадним для ока.

Полтавське Шиття. Найменше в нас знане є полтавське шиття, з яким варта познайомитися тому, що воно своєю делікатністю є таке придатне для модерних ужиткових потреб. Полтавське шиття є переважно вирізування (мережання, „довн ворк") і настилювання (гафт) з додатком таких стібів, як стебнівка і ланцюшки, виконане в делікатних молочних красках, як блідо голубе, блідо рожеве, жовте, бронзове і подібне. Полтавське шиття повинно бути в нас більше знане не тільки для себе, але і для пропаганди між чужими, які скорше захопляться делікатними молошними полтавськими взорами, ніж тяжкими галицькими.

Мережки. Вишивки часто прикрашуємо мережками, які не тільки що викінчують і закріплюють береги вишивки, але роблять гарний декоративний ефект на темнім тлі стола, або інших меблів. Мережка підносить красу і вартість вишивки. Мережки є звичайні, і більше складні, але одні і другі є легкі до вивчення. Треба тільки спробувати.

Низінне шиття дуже цікаве і наскрізь оригінальне. З першу воно може виглядати трудним і незрозумілим. Та треба аж спробувати, щоби переконатися, що низінка не представляє такої великої трудности. Техніка низінного взору нагадує тканння і на тім основується спосіб вишивання низінки. Розводитсья взір на лівій сто-

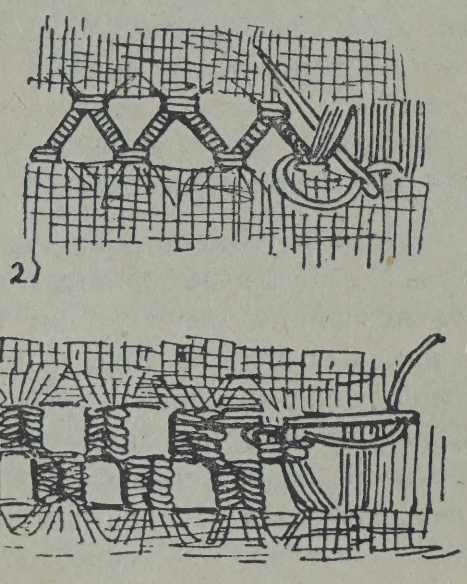

Мережки.

роні в напрямі повздовжних ниток полотна. Береться на голку від одної до пять ниток через цілу ширину взору. Розведений взір виглядає наче витканий. Опісля заповнюється той взір з лівої сторони. Низінку часто закінчують ланцюжком, плетінкою або соснівкою. Хоч це не є обовязкове.

Низінну вишивку тяжче приміняти в модерному помешканню, тому що взір низінки тягнеться густою суцільною масою. Для такого взору надаються доріжки, пошивки, фіранки, а навіть сервети зо взором навколо країв. Декоративні подушки, пуляреси, торбинки і блюзки прекрасно виглядають вишиті низінним шиттям. Низінне шиття варта вивчитися, бо це щось відмінне, ефектовне та елєґантне.

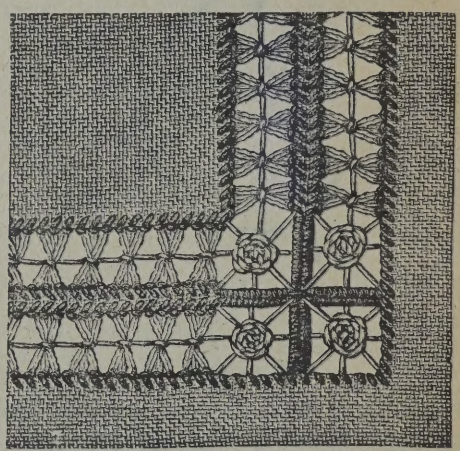

Викінчення рогів мережки.

Українська вишивка пережила свого рода еволюцію. З під сільської стріхи перенеслася вона в ширший український світ. На початках її роля була тільки принагідною, бо вишивка служила тільки за патріотичну відзнаку на якісь національні свята. Та сьогодня українська вишивка знайшла собі місце скрізь, де тільки бється українське серце. Нема такої хати, де не було б чогось вишиваного. Українська вишивка здобула собі своє горожанство в українських домах і помало починає навіть виходити в ширший світ між неукраїнців. Перед нами тепер завдання розкрити багацтво та ріжнородність стібів народної вишивки, щоби не ограничуватися

виключно до хрестикового способу шиття. Ріжноманітні відміни народних взорів і їх пишнота дає нам широкі можливости на їх влучне примінення і удосконалення. Це повинно бути одно з завдань свідомих українок, бо українська вишивка говорить за наш нарід перед світом.

Савеля Стечишина.

ВСЯЧИНА.

ВІДВАЖНА АВГУСТИНА САРАҐОССА.

В 1809 році французи хотіли взяти еспанське місто Сараґоссу. Коло брами стояли еспанські гармати, але французи були знищили майже всіх гарматчиків, коли туди прибула звичайна 22 літна жінка, Августина, несучи для свого війська поживу. Французи так завзято стріляли, що комендант війська, яке було на боці, не відважився післати людей до гармат.

Коли це Августина побачила, побігла до гармат, перескакуючи через мертвих і ранених, вихопила з рук мертвого вояка огонь, запалила набій і вистрілила з найбільшої гармати.

Вискочила опісля на гармату і крикнула, що доки битва йде, вона жива з гармати не злізе.

Така відвага одної жінки розбудила відвагу в усіх. За хвилю коло гармат були нові гарматчики і почалася наново така стрілянина, що ворог мусів податися.

За таку відвагу уряд дав її титул „Сараґосса", дав їй пенсію, а в додатку таку денну платню, яку діставав гарматчик (артилерист).

Нічого не чує.

Застукав Степан в ночи до дверей Гринька, та:

— Гриньку, Гриньку! Чи спите? Чи чуєте?

— Та чую, чую — почулася відповідь — чого ж ви хочете?

— Позичте мені 50 долярів.

— Дайте мені спокій — почулося знов з хати — я сплю і цілком нічого не чую.

ЖІНКИ ВРАТУВАЛИ МІСТО.

Було це 1472 року. Князь Бургундії Кароль Темерер, облягав місто Бовей (в Франції), через 21 днів. Вкінци зробив наступ на мур, яким місто було обведене, щоби тепер взяти місто в свої руки.

Та коли військо почало дертися на мур, проти нього став відділ жінок з міста під проводом жінки, що звалась Іванна Гашет. Аж за жінками йшли чоловіки. І жінки з таким завзяттям кидали на військо камінням і чим лише могли, що зупинили наступ. Коли ж оден з вояків хотів поставити на мурі прапор свого князя, згадана Іванна вихопила прапор з рук, а вояка скинула з муру.

Жінки виявили таку відвагу і таке завзяття, що князь Бургундії з соромом мусів з своїм військом забратися.

Опісля заряд міста Бовей 10-го липня кождого року владжував врочистий похід, в якім Іванна Гашет йшла на переді і несла прапор, який вона здобула. Це пригадувало молодшим дочкам, яку силу мають жінки, коли розумно і витревало будуть для добра її вживати.

Було багато бандитів.

Оповідає хлопець другому, що коли військо машерувало, то до маршу грала військова банда.

— Грали на великі труби і на малі — каже він — а оден бив в великий бубон.

— А чи велика була банда? — питає другий хлопець.

— О, велика — каже той — дуже велика, бо я нарахував аж 60 бандитів.

ХАТНІ ПОРАДИ

Як зберігати лінолеюм.

Лінолеюм на підлозі сходжується скорше при неувазі в життю. Фабриканти радять змивати лінолеюм милом і водою, вимиваючи на останку самою чистою водою, щоби мило не лишалося. Коли змивається лінолеюм надто водою і не витирається до сухости, то вода може пересякнути через малесенькі отвори, яких навіть не видно, з того лінолеюм підгниває зо споду. Це найбільше стається тоді, коли вже є сходжені місця або шпарки. Для того радять ніколи не витирати лінолеюм шорсткими порошками як „Дач Кленсер", що роблять більші отвори. Найкраще лінолеюм повоскувати після кожного змивання. Віск вигладжує поверхню й охороняє під ногами. Всякі тяжкі предмети, як кухня, шафа або подібне повинні мати окремі підставки, щоби ноги тих предметів не вїдалися в лінолеюм і не нищили тих місць. Такі підставки купується в склепах.

Коли лінолеюм сходжується і тріскає, то можна так поправляти: вимити лінолеюм двома водами, одною миляною, а другою чистою. Коли лінолеюм сухий, тоді натерти льняною оливою і витирати другою сухою шматкою, щоб не лишалося багато оливи на верху. Лишити через 48 годин. Після того знова вимити чистою водою і витирати до суха. Коли є дірки, то позаліплювати восковою кретою, що діти уживають в школі до рисування, припрасовуючи кретку розігрітим залізком. Як лінолеюм цілком сухий, повоскувати і витерти аж до полиску.

Прасування і праня.

Коли в часі прасування дещо припалиться, то припалений знак можна усунути таким способом: намочити чистий платок в проксайд, покласти на пляму і поверх того прасувати аж до суха.

Як чистити залізко.

Залізко до прасування часто наліплюється крохмалем. Щоби усунути той крохмаль, треба насипати солі на папір і шурувати залізком по солі, ще поки воно гаряче.

Зімнятий серпанок (вельон) на капелюсі відновиться випрасованням на восковім папері.

Коли виварюєте біле шмаття, додайте ложку терпентини до „бойлера". Це поможе вибілити білля.

Як чистити чайник.

З твердої води в чайнику звичайно насідає груба верства мінералів, з чого чайник стає тяжким і не перепускає так скоро тепла. Щоби усунути ті мінерали, налляйте до чайника горнятко оцту на кожну кварту води і заваріть все разом, лишаючи все разом через ніч. До раня ті мінерали повідстають.

Восковий папір.

Деякі товари є запаковані у восковий папір. Такий папір треба ховати, бо він може на неодно придатися в хаті: Ось кладете маленьку дитину в пеленках спати. Підстеліть під дитину трохи воскового паперу. Вохкість з пеленки не перейде так скоро через восковий папір на чисту застелену постіль і буде менше прання. Блят кухні занечищується при варенню. По вимиттю плям натріть блят восковим папером, а буде виглядати чистіший і чорніший.

Сукно під ніжки.

Щоби крісла легко посувалися і не драпали підлоги, приліпити на спід кожної ноги кавальчик сукна зо старого зношеного капелюха. Таке саме можна зробити з ріжними тяжкими предметами, що стоять на політурованім столі, або шафі.

Як усувати плями.

Як усувати білі плями з політурованого стола і плями з атраменту на білім обрусі:

Пляму на столі натерти льняним олієм (линсід ойл) аж поза береги плями. Звогчити шматку в камфоровім спиритусі (спиритс оф кемфор, а бо метилийтед спиритс оф вуд алкогол) і легко натирати пляму. Витерти сухою стиркою на сухо і вичистити звичайною оливою до політурованих меблів.

2. Розпростерти пляму з атраментом в мицину і полляти розведеною оксаліковою кислиною (оксалік есид). Негайно добре виполоскати і намочити пляму в чистім розтопленім лою. Випрати з милом як звичайно.

Дротяні сітки на вікнах.

Щоби сітки не ржавіли, натерти їх льняною оливою. Можна також помалювати чорною фарбою. Алюмінова фарба добра на сітки, бо добре видно на двір, але з надвору тяжко бачити, що в хаті діється. А часом і таке потрібне.

Дбайте про мітлу.

Стебелинна мітла, яку вживається по домах, послужить довше, коли її намочити в гарячій воді час від часу і добре висушити перед уживанням. Через цей спосіб стебла мітли менше ломляться. Коли мітлу вішається за держак, то це також продовжить її вік.

Клявіші пяна чистити так: потерти шматкою змоченою алькоголем. Від води і мила клявіші жовкнуть.

Ножиці можна острити до голки, або фляшки, коли ніби перетинаючи їх потягнете по них ножицями кілька разів.

Коли накривка на флящині з каруком зліплюється і засихає, насмаруйте її смальцем. Другим разом накривка розкрутиться без трудности.

Вікна мийте шматкою намоченою в оцті і витирайте папером.

Щоби усунути з кімнати запах тютюну, додайте оцту до гарячої води по рівній части, вмочіть в нім рушник, викрутіть і помахайте по кімнаті кілька разів. Можна також вляти оцту в плитку мицинку і лишити в кімнаті на кілька годин.

Коли чистите меблі, натріть їх перше шматкою вмоченою в оцет розведений водою. Після того натирати меблі вливою і витирати до суха. Не буде видно знаків від пальців на меблях.

Втомлені ноги відсвіжиться вимоченням в теплій воді з додатком „епсом салт" або соди до печення.

Фарбу з рук змиєте натерши руки смальцем, або іншим товщем, замість змивати терпентиною, яка деколи і шкодить.

Відпочинку треба.

Ніколи не працюйте без відпочинку. Навіть коротка хвиля відпочинку відсвіжить вас на стільки, що зможете вдвоє стільки роботи зробити. Найкраще положитися. Хоч можна мати відпочинок сидячи. Бодай на пів години. Добрий відпочинок успокоює напружені нерви і загально освіжує. Відпочинку треба.

Добрий ужиток з старих панчіх.

Хто б таке подумав? Навіть і старі зношені шовкові панчохи надаються, щоби зробити з нічого щось. От приміром з шовкових панчіх робимо нитки до вишивання, гачкування, плетення, а навіть тканння. Та не тільки панчохи надаються до такого ужитку, але всяка трикотова шовкова білизна, яка цілком марнується по зношенню.

Хочете спробувати? Насамперед треба панчохи і другі трикоти попрати і висушити. Коли бажаєте мати ріжні кольори до вишивання, то треба закрасити бажаним коліром стіль-

ки панчіх, скільки потрібно. Сухі речі тяти на пасочки трошки вузші від пів цаля поперечно (не поздовжно) одною тяглою серпентинною дорогою. Такі потяті пасочки зараз намочити у воді, щоб не торочилися. Вийняти з води і покласти на суху стирку, щоб вода стекла. Навинути ті нитки туго на широку дощинку ще поки вохкі. Коли не стає на дощині місця, то не навивати одна на другу, але взяти ін шу дощину. Слабі місця, що рвуться, зшивати. По висушенню скручувати нитки в клубок.

З таких трикотових ниток можна виробляти всякі ужиткові річи, як плетені торбинки („шапінґ бегс") вишивані на міховинні макати, декоративні подушки. З грубше тятих пасків можна виробляти невеличкі килими на підлогу тканням або гачкуванням.

ГЕНЬ З МОЛЯМИ.

Весна не тільки приносить нам радість, але й деякі клопоти. От приміром молі! Скільки то нищиться ріжного убрання молями. До боротьби з молями треба братися зараня, бо пізніше можемо дорого відпокутувати за своє недбальство.

Перше всього треба зимове убрання добре вищіткувати, повивертати кишені, заглянути в ріжні шви, бо там множиться міль і вивісити на двір в соняшний день. Всякі річи, що даються прати, найкраще таки випрати. Повинимати всі шуфляди, чи скринки, в яких перетримується зимове, чи яке інше вовняне шмаття. Можна навіть формаліною або терпентиною натерти ріжні шпари, або скропити папір чи стару стирку формаліною чи терпентиною і вистелити тим скринку, або завивати ріжні річи з окрема в скроплений папір. Міль не зносить формаліни ані терпентини. Свіжий ґазетний папір з друком також є доброю охороною проти молів. Всі річи пересипати нафталіною або іншим препаратом проти молів.

Футра потребують окремої уваги. Їх також треба провітрити тільки не на сонці, бо сонце висушує природну оливу з футра і ослаблює його. Коли нема в чім передержувати футра, то найкраще купити щільний паперовий мішок, який продається в більших склепах або в аптиках. Ці мішки зроблені з міцного паперу і напущені відповідним препаратом проти молів. Вони є настільки великі, що ціле футро вміститься, і може разом з мішком висіти. Такі паперові мішки є тані і поплачуються.

Коли хто є настільки щасливий, що має деревляну кедрову скриню, то це найкраща охорона проти молів. Річи в такій скрині треба також пересипати нафталіною або подібним препаратом і прикрити свіжим ґазетним папером.

До боротьби з молями треба братися завчасу. Коли міль літає по хаті то вже може бути запізно.

Не виставляйте подушок на сонце.

Постіль треба часто перевітрювати. Та подушки і перини з пір'я не зносять сонця, бо сонце висушує оливу пір'я. Без тої оливи пір'я збивається до купи і стає тяжким. Для того найкраще перевітрювати подушки і перини в такім місци на дворі, де сонце не пражить.

НАСЕЛЕННЯ ЯВИ.

Найгустіше населення є на острові Яві, що на полудне від східної Азії. Простір Яви обнимає 50,000 квадратових миль (квадрат 225 миль довгий і тільки широкий), а на нім живе понад 40 мільйонів людей. На кожду милю приходить пересічно 800 осіб.

І Так і сяк однаково.

В воєнній військовій канцелярії тримали кота і до канцелярійних видатків дописували кождого дня 10 центів на молоко для кота. Коли ж післали місячний рахунок до головної команди, то дістали відповідь:

— Рахунку на годування кота не признаємо. Причини до того такі:

1. Коли в канцелярії нема мишей, то кіт непотрібний.

2. Коли ж є там миші, то кіт сам себе годує.

ОБРАЗКИ З УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ

ВОНО ВСЕ НАШЕ.

Українське культурне майно, це спільне майно цілого Українського Народу без уваги на те, де той нарід живе. Це все наше майно!

Отже Київ наш, Львів наш,, Чернівці наші. І Придніпрянщина наша, і Галичина, і Буковина, і Волинь, і Холмщина і Полісся, і Підляша, і Закарпаття. Все те наше!

Нашим є все, що належить до нашої історії — отже наші діди, прадіди, хоч їх кости спочивають від нас далеко. Всі визначні Українці й Українки, що живуть, та жили — наші. Чий Шевченко, як не наш? А дальше Франко, Мазепа, Хмельницький, Володимир Великий... Всі вони наші!

Віддаль не позбавляє нас права звати українське культурне майно „нашим". Культура не знає віддалі ані в просторі, ані в часі. Бо культура записуєтся в душах, серцях народу.

Так треба все „наше" розуміти і так до нього ставитись!

Село!... І серце одпочине.

УКРАЇНСЬКЕ СЕЛО.

Всі українські села були дуже подібні до себе. Бо люде подібні, бо життя подібне.

Коли були ріжниці в вигляді сіл, то дуже малі. От були села, де було мало садів, та все ж і там були коло хат які будь дерева. А в найбільше селах були сади — були села в садах.

Коли Шевченко їхав з Московщи-

ни на Україну, то зараз зауважив, що Україна, то інший світ. Московські села не мають дерев, бо Москвини люблять пустиню. Голе поле, а на нім купа хатів. Знов же українське село без дерева не обійдетсья. Отже Шевченко і змалював українське село віршом:

„Хто бував на Україні? Хто знає Україну? Хто бував і знає, той нехай згадає, а хто не бував і не знає, той нехай собі уявить, що там скрізь білі хати у вишневих садках, і весною... весною там дуже гарно, як усі садочки зацвитуть й усі соловейки защебечуть. Скільки соловейків тоді

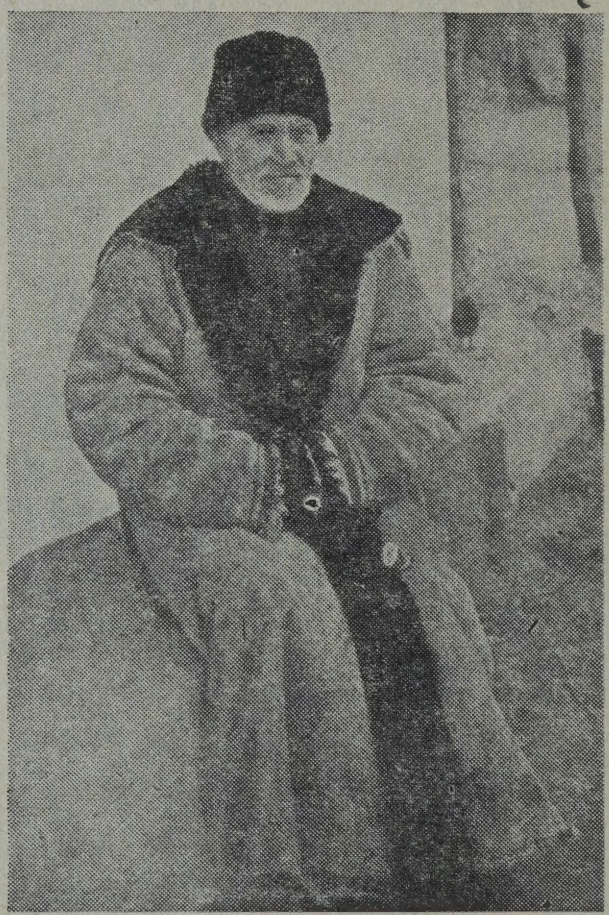

Селянин господар.

Село! І серце одпочине...
Село на нашій Україні
Неначе писанка! Село
Зеленим гаєм поросло:
Цвитуть сади, біліють хати...
А на горі стоять палати
Неначе диво... А кругом
Широколистії тополі,
А там і ліс, і ліс, і поле,
І сині гори за Дніпром...
Сам Бог вітає над селом!

Гарно малює українське село Марко Вовчок в „Кармелюку":

щебече — і злічити, здається, не можна""...

Тут перед нами образок — частинка села з північно-західних сторін Української Землі. Хати, а тутже і керниця з журавлем...

Гарні села були на Україні — наші села! А нині...

СЕЛЯНИН УКРАЇНЕЦЬ.

На образку бачимо представника

українського села — поважного українського Селянина.

По одязі видно, що це господар з заможніших, або середніх. В кожусі, як бували поважні українські кожухи, з великим ковніром і гарним обшиттям зпереду. В декотрих сторонах ковнірі були менші. В дешевших кожухах обшиття напереді не було.

А вже по старечім лиці селянина видно, що це був чоловік статочний, поважний, працьовитий, господарний. Працював щиро, дбав запопадливо, щоби поставити господарство на тверді основи.

Такі поважні селяне були в усіх українських селах — багато їх! Коли б же над Українською Землею не панували були чужі, то оскільки поважнішими були би такі селяне; оскільки сильнійшими були би їх господарства, а з ними ціла Україна!

ЖІНКИ ПРИ ТЕРЛИЦЯХ.

Старші знають, а молоді чули про терлицю. Тай пісня є:

На городі терлиця,
Чогось милий сердиться,
А я тую терлицю
Порубаю в пятницю...

Жінки отіпають коноплі.

На образку видно, як жінки „отіпають" (дехто каже „тіпають", або „труть") коноплі.

Терлиця — дві дощині йдуть здовж, може два цалі від себе віддалені. Їх кінці прибиті, або запущені в ніжки. Між дощинами є трета рухома дощина — „мечик", якої оден кінець припнятий кілком між двома дошками. На другім кінци мечика ручка, щоби нею мечик підносити і

товчи, ніби рубати підложені коноплі, чи лен.

Коноплі і лен мочиться в воді, поки лико на стеблах не відстане. Коли ж їх висушиться, тоді товчуть їх на терлицях і так волокна лишаються, а осередок („терміття") ломиться і випадає.

Терлиці на образку дуже незугарні — звичайно бувають гарно змайстровані терлиці.

І такий вечір описав Шевченко в віршу, що починаєсь:

„Садок вишневий коло хати,
Хрущі над вишнями гудуть"...

Ще раз згадує Шевченко в „Княгині", якто він малим вернувся до дому, коли вся родина на дворі вечеряла, а сестра Катерина виглядала його — малого Тараса.

Це показує, що звичай вечеряти на дворі був по всій Україні і навіть

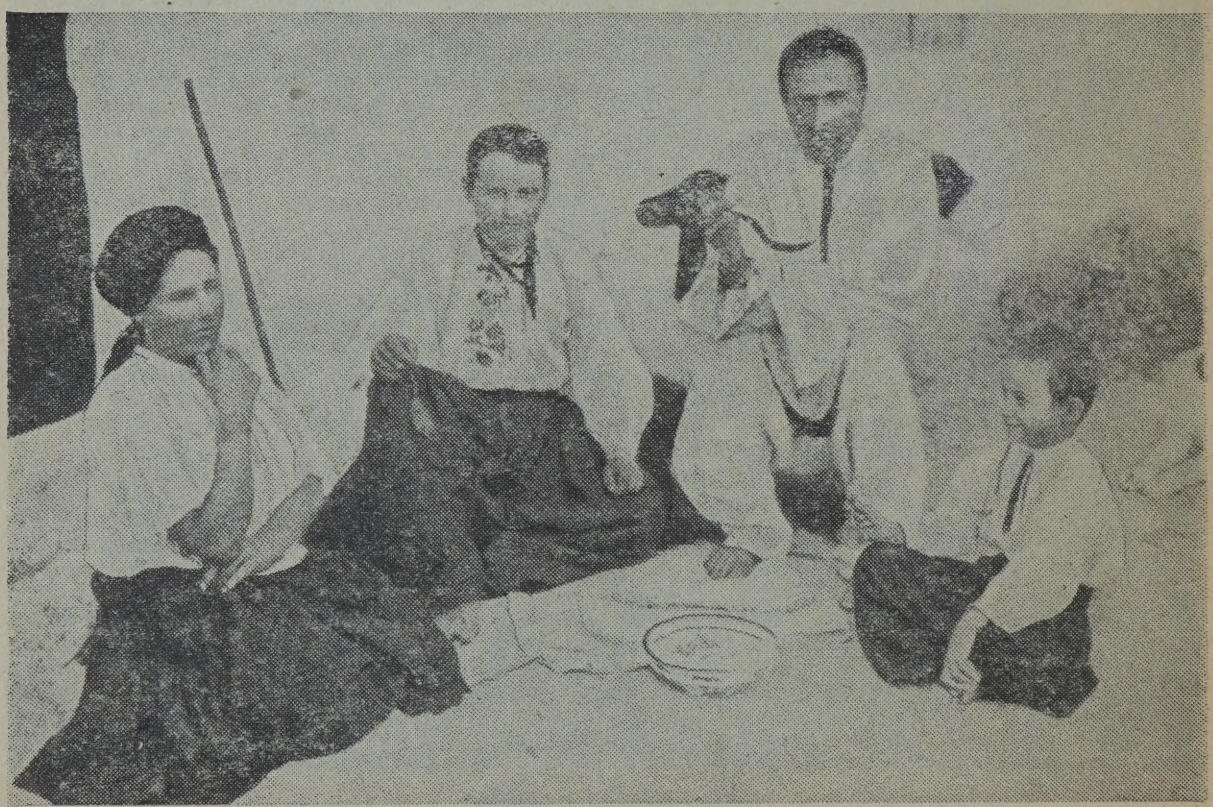

Сімя вечеря коло хати...

КОЛО ХАТИ ВЕЧЕРЯЮТЬ.

Вечері на Україні були гарнійші від тутешних навіть тим, що там було дуже мало, або і цілком не було комарів.

Отже звичай був на дворі коло хати вечеряти. Кругом тебе широко, свіжо, а ще як місяць присвічує. З села долітають людські голоси, а весною хрущі літають і гудуть.

така вечера на дворі належала до красших, наче б святочних хвиль.

Цих кілька образків пригадає нам багато нашого культурного майна. І хоч нині лихоліття велике, то все ж треба дбати, щоби те наше добро не пропадало з нашої душі, з нашої уяви, з наших споминів, поки прийдуть кращі часи.

АТОМІЧНА БОМБА

Впродовж війни воюючі держави дійшли до багатьох нових винаходів, а найважнішим з тих — атомічна бомба.

Є первень, що зветься „уран" (ураніюм) і він є матеріялом на атомічну бомбу.

При кніци 18-го віку вчені завважили, що в земній смолі, яка є мішаниною ріжних мінералів, є близше невідомий мінерал. При дальших дослідах вдалося близше той мінерал пізнати і його назвали „ураніюм".

Показалося, що уран знаходиться завсігди там, де знаходиться радій, якого вживають до лічення. Дальше, що уран, як і радій, безнастанно видає проміні — промінює, світить, а ті проміні ділають на фотографічну плиту. Ділають і на людське тіло.

Вкінци дошукалися, що коли атоми (часточки) урану розкладаються, чи розсипаються, то твориться радій.

В послідних літах перед війною вдалося було дістати остілько чистий уран, що в нім було ледво пів процентy іншої домішки. Однакож відділювання урану було справою тяжкою, повільною і коштовною.

Нові досліди показали, що самий уран є двоякої якости, і якраз той, що його означують числом 235, сильно експльодує. Та його нема багато. Другу якість означують числом 238.

Якраз з урану виробляють тепер новий мінерал металічної якости, який звуть „плютоніюм", по нашому б — плютон, якого можна вже мати сто разів більше, ніж урану 235.

Уран належить до тих мінералів, що самі собою поволи розкладаються, „вітріють", розсипаються в своїй основній будові. Коли ж переміна нагла, то це вже експльозія і тоді є горяч страшна, потрясення страшне, тай самі проміні дуже убійчі.

Це загальні відомости, що можуть дати приблизне поняття про матеріял на атомічну бомбу.

Досліди над ураном робилися до війни на малу скалю по всіх лябораторіях світа. Та коли почалася війна, американський уряд почав досліди на величезну скалю, що коштувало два більйони долярів. На широких пустарах, на просторі понад 1000 квадратових миль побудували великі будівлі для дослідів. Проби робилися на ріжні лади, отже будинки для таких проб стояли дуже далеко одні від других; думали, що коли б несподівана експльозія знищила оден будинок, то другі зостануться.

Нині з тони урану можна мати два фунти плютону. Але досліди провадяться дальше і вчені говорять, що теперішна атомічна бомба належить вже до перестарілих. Вже є нові способи, отже будуть нові бомби. І вже є такі легкі і дешеві способи для виробу атомічних бомб, що слідуюча війна може мати їх десятки тисяч. Дехто з учених каже, що атомічні бомби можуть мати в будуччині 1000 разів більшу силу, ніж має нинішна. Тоді одна атомова бомба мала би таку силу, як 20 мільйонів ТНТ.

Першу пробу з атомічною бомбою зроблено серед пустині Нового Мексика, 16-го липня, 1945. Огонь експльозії пішов вгору 40,000 стіп, а світло було ясніше від світла сонця в полудне. Два чоловіки, що були 5 миль від місця експльозії, від потря-

сення воздуха попадали на землю. Залізна вежа, з якої пускали бомбу, зникла і на її місці лишилася величезна яма.

Зараз слідуючого місяця вжили атомічної бомби для війни. Серпня 6-го кинули американці бомбу на японське місто Гірошіму, а 9-го серпня на місто Нагасакі. Люде і звірі погоріли від великого горяча.

Навіть ті, яких сама експльозія не захопила, вмирали від промінів, що нищать кров. А там, де була експльозія, ще по тижнях виходили з землі убійчі проміні.

Обчисляють, що одна атомічна бомба має таку силу, як 20,000 тон ТНТ (сильний експльозив), або 2000 разів більшу силу, ніж найбільша звичайна велика бомба.

Атомічна бомба заставила Японію піддатися. І в першій хвили аліянти були раді, що мають в руках таку зброю. Та не минуло багато часу, як атомічна бомба стала пострахом для самих переможців. Бо перед всіми стало питання: Що буде, коли всі держави почнуть робити такі бомби і вживати одні проти других? Тоді одна держава може знищити силу другої, нім та зрозуміє, що діється.

Перед всіми стало питання: Чи можна якось контролювати виріб таких бомб? Отже самі переможці почали шукати плянів на таку контролю, хоч багато вчених і розумних людей каже, що контроля неможлива. Загальні способи виробу матеріялу на атомічну бомбу всім вченим на світі відомі, а чого ще не знають, то за короткий час дошукаються. І матеріялу всюди на таку роботу знайдеться.

Ще одно — атомічна бомба поневечила майже всі способи дотеперішного воювання, всю зброю. Що вар та гармати там, де кілька бомб може знищити цілу широку околицю з усім, що там є? Тепер треба нової зброї, нових охоронних способів.

І над тим почалася вже праця, але до чого вона доведе, покаже доперва будучність. Та покищо досить того, що своєї власної бомби бояться навіть ті, що її видумали.

Де розум сидить.

Питає малий жидок дугого:

— Скажи мені, де розум сидить?

— Він цілком не сидить — відповідає той.

— А деж він?

— Він собі ходить...

— А нащо він собі ходить?

— Ну, він ходить за інтересами. А коли б він сидів, то не був би розум.

ЩОБИ БАЖАНЕ ОТРИМАТИ!

Треба замовлення дати скорше перед часом садження.

Передчасні замовлення мають першу нагоду на певний вибір ріжних родів трівких овочевих деревець, як слідують:

Райські яблучка, яблука, сливки і черешні.

Вибирані сіянці від 1, 2 і 3 роки.

Ціни по 25ц., 50ц., 75ц. і $1.00 штука.

Дво-річні щепи ріжних родів — ціни по $1.50 штука.

Старші деревця — ціни вищі.

Листова адреса:

SADOK NURSERY

Box 23, R. R. 1, Winnipeg, Man.

Особиста місцевість:

Lot 5 West St. Paul, Man.

ВОЄННІ І ПОВОЄННІ ПОДІЇ

Перша війна почалася була 25 липня 1914, а закінчилася на Заході 18 листопада, 1918 року. Теперішна війна почалася 1 вересня 1939, а закінчилася на Заході з початком травня, 1945, коли забрано Берлін.

Мирова конференція в Парижі закінчила першу війну так, що зараз багато розумних людей предвиджували другу війну. Про те вони говорили, про те писали цілі книжки і показували причини, що до другої війни ведуть, та світ на них не оглядався. І тому теперішна війна не була несподіванкою.

Найбільша з воєн.

Були на світі великі війни і кожна війна несла спустошення. Згадати б Трийцять літну війну, що тяглась від 1618 до 1648 року, в якій воювали: німецькі князі, Австрія, Еспанія, Чехія, Угорщина (Мадярщина), Данія, Швеція і Франція. В Чехії тоді лише третина народу зосталася. Люде в воєнних сторонах були цілком подичіли.

Були й інші війни, але знищення не було ніколи таке страшне і широке, як в теперішній війні. Бо ніколи війна не провадилася нараз на таких широких просторах.

В цій війні з европейських держав не зазнали прямої війни лише Швайцарія, Швеція, Еспанія, Португалія й Ірляндія. В Азії одна Туреччина стояла поза війною, хоч і вона в послідній хвилі була війну виповіла. Австралія воювала. Африка була в війні. З Америк лише Полуднева не воювала, хоч і та була війну виповіла, крім Аргентини.

За першої війни розпалася була Австрія, а Росія перейшла в руки інших правителів. Поза тим же повстали тоді, нові держави: Чехословаччина, Угорщина, Польща, Литва, Латвія, Естонія, Фінляндія і Югославія. На якийсь час повстала була й Українська Держава.

Теперішна війна не створила нігде жадної держави, але понищила ті, що були. Вона розбила Німеччину і німецьку землю, розділила між Росію, Францію, Велику Британію і Зєдинені Держави.

Дальше Росія забрала Фінляндію, Естонію, Латвію, Литву, Польщу, Румунію, Болгарію і Югославію. Тай Угорщина, Чехословаччина і менша часть Австрії з Віднем під її контролею. Решта Австрії під забором британським і французьким.

Виходить, що теперішна війна не велася за свободу народів і за демократію — бо якраз вона віддала недемократичній Росії коло 100 мільонів европейського населення разом з територією, що сягає на полудні до Середземного моря, а на заході до Берліна.

Нині всі держави Західної Европи разом з Великою Британією мають 140 до 150 мільйонів населення, а Росія сама має в Европі й Азії коло 300 мільйонів.

Коли Росія зросла дуже і населенням і простором, то не диво — бо виглядало, що друга половина теперішної війни провадилася в великій мірі з ціллю, щоби якнайбільше поширити силу Росії. Адже і Чорчил голосив, що Велика Британія не має для себе на цілі територіяльних здобутків, однакож про Росію говорив, що її домагання на Заході треба вдоволити.

Треба ж памятати, що Росія перемагала німців і посувалася на Захід воєнними матеріялами, що діставала від Великої Британії й Америки. Окремо Америка обдарувала Росію кораблями навіть тоді, коли перемога над Німеччиною була цілком довершена.

Росія — страти в людях.

На протязі цілої війни представники західних аліянтів не бачили, як російський фронт виглядає, бо Росія їх до себе не впускала. Західні аліянти з тим годилися і свої фронти та життя поза фронтами Росії показу-

вали. За камінь хлібом...

Росія вже і перед війною не дозволяла кому будь прийти і подивитися, як російський лад виглядає. Коли ж і впускала одиниці, то держала їх в руках — водила, куди хотіла, і показувала що хотіла. Вона нікому не дозволяла, щоби самий пішов і все оглянув на той лад, як це можна в інших краях.

І тому мати діло з Росією, і перед війною, і в часі війни, і навіть тепер, то „купувати кота в мішку" — як каже приповідка. Вір Росії на голе слово, коли хочеш, бо очима не побачиш, чи так воно, як говориться.

Західні аліянти давали Росії зброю, а Росія давала людей. Кілько ж там людей згинуло, ніхто не знає. Були вісти, що згинуло 25 мільйонів військових і цивільних; дехто казав, що більше. Хоч яка Росії ріжниця, коли вона і в „мирних" часах виморювала голодом мільйони. Зрештою Росія здобула нового населення коло 100 мільйонів.

Замітне, що Росія завсігди клопоталася лише собою. Це західні Аліянти приготовляли конференції для полагодження всяких справ, а не Росія, і їх представники перші їхали радитись з Росією, а не Росія з ними.

Виходить дальше, що краї, які Росія при допомозі західних аліянтів забрала, лишаються її власністю, бо ж ніхто навіть не згадує, що Росія мала би їх полишити. Хоч здобуток для Росії, то велика страта для Заходу — Захід політично і торговельно стратив те, що Росія забрала.

Який лад в Росії, це давно відомо. Правителі є диктаторами, а загал найчорнішими невільниками. І ту неволю Росія поширила тепер на нові мільйони населення.

Правда, російська попаганда малює Росію дуже рожево, але факти говорять що друге. Ще перед війною були люде, що Росію хоч сяк так бачили, поки з неї виїхали; коли ж в теперішній війні російське панування пересувалося сюди і туди, то вже мільйони людей бачили, як російський лад в своїй нагоді виглядає.

Ще новітна російська Церква...

Весь час большевицька політика безпощадно нищила християнство — релігію звала опіюмом, церкви замикала, духовенство винищувала, вірних переслідувала. Довгі літа головою протирелігійної роботи в Росії був Ярославський (Ґуґельман).

Та з війною прийшла потреба мати Церкву — треба було чимсь помазати по губах позаросійський світ, як хтось влучно висловився. Аджеж для забору була перед очима православна Румунія, православна Болгарія, православна Греція, православна Сербія (часть Югославії), були православні українці під Польщею — отже чому не потішити їх всіх Православною Церквою? Тай широкий світ не буде пальцем показувати.

Так зявилася в Росії Церква, і навіть поставлено патріярха, Алексія. Відбувся 6 січня, 1945, в Москві церковний Собор, на який запрошували представників всіх Православних Церков світа.

Тут треба занотувати, що коли московський патріярх зветався до російських епископів в Америці, щоб до нього прилучилися, то вимагав, щоби вони з своїми вірними російської політики не критикували. Це показує також, яка та російська політика і яка російська Церква. І десять російських епископів відмовилося піддатися патріярхови, доки не переконаються, що російська Церква не є в руках уряду.

Ще згадати б, що 8 серпня 1945, Росія була виповіла війну Японії і післала військо до Манджурії проти японців; опісля ж були вісти, що воно помагало китайським комуністам.

Російські війська залишилися також в Персії (в Ірані), де перські комуністи почали повстання з ціллю, щоби з частини Персії створити большевицьку державу.

Так коли загальна війна ніби скінчилася, то Росія і дальше не залишає стежок до поширення свого панованя.

УКРАЇНСЬКА СПРАВА

Український Нарід є воєнним мучеником ще від 1914 року. Над ним війна 30 літ продовжувалася.

Правда, після російської революції 1917 р. було на хвилю заблисло сонце — українці були створили свою державу, однакож напір ворогів, головнож большевиків, її знищив. Большевики понищили українські Інституції, а нарід запрягли в неволю.

Не солодко було українцям і під Польщею, де рівнож поляки нищили українське життя, владжували погроми, насильства і розбої. Переслідували українців також румуни і мадяри.

Коли ж 1939 р. почалася знов війна, то Західна Україна від першого дня попалася під воєнний огонь. Українці в польськім війську дісталися перші під німецькі бомби, а вслід за тим почалися жорстокі напади на українське населення тих поляків, що втікали закордон.

Від того часу Українська Земля цілі літа була „Чорним Шляхом" для воєнних орд.

В вересни 1939 р. Росія забрала Західну Україну і почала заводити свій лад — це звалось „визволення братів українців".

Червня 22, 1941, Німеччина починає війну з Росією і німецька воєнна сила посувається по Українській Зевли на Схід.

В лютім, 1943, починаєсь німецький відворот на захід, отже знов боротьба переходить через Україну.

Як 1941 р. большевики відступали на схід, забирали потрібних їм людей а вже головно їх добро. Якже німці забирали Україну, то багато українців вивозили примусом на захід до роботи. Коли ж почався відворот німців з під Сталінграду, то маси Українського Народу втікали на захід, надіючись, що яке лихо там не було би, а все ж н ебуде таке страшне, як під большевиками.

Були вісти, що в ході всіх тих подій на Україні були відділи українських повстанців, які боролися і з большевиками і з німцями; ті повстання мусіли додатково українців багато коштувати.

Репатріяція.

Коли 1945 р. на Заході війна закінчилася, то на теренах Німеччини могло бути до 6,000,000 українців — зі Східної і Західної України. Був звичайний нарід, були інтеліґенти всяких фахів, було духовенство. Були і ближче відомі тут люде, як проф. Дорошенко, що два рази був в Канаді, та проф. Огієнко (тепер митр. Іларіон). Були українські православні епископи і священики. В лютім й березни 1945 р. було коло 250 гр. кат. духовних з Галичини. Такі були вісти.

Що сталося з українцями, які були в большевицькій части Німеччини, того можна догадуватися, але певніші вісти є з других займанщин.

А там... Чи силою угоди з Росією, чи... на основі принципів „демократії", західні аліянти почали передавати українських скитальців большевикам. А на яку долю, тим мабуть ніхто не клопотався — крім самих скитальців.

І страшні річи діялися при тих передачах. Люде протестували, просили, плакали, оборонялися, тікали, або вбивали себе, щоби не попасти в большевицькі руки.

Були вісти, що французька поліція одного дня передала 30.000 людей серед страшних сцен. Подібне було і під американською окупацією.

Часописи подавали вістку, що православний архимандрит Михаїл вислав був письмо до головної кватири американської команди, де згадує про страшні події в Кемптен і Пасав підчас передачі скитальців і просить припинити насильні вивози.

„Коли одначе це неможливе, то просить він дальше, **щоби тих, яких мають вивезти, розстріляли таки тут ан місци, бо там ждуть їх ще тортури; зате тут вони можуть приготовитися на смерть і поєднані з Богом відійти в вічність, як пристало християнам.**

Як християни, вони не можуть самі покінчити з життям".

Приходили з Европи розпучливі телеґрами і до Українського Комітету в Стейтах, і до Канадійського (КУК-а) з закликом, щоби ті по своїй силі ратували тих, яких насильно видають большевикам. І Комітети старалися, кілько могли. Канадійський Комітет вдавався до канадійських властей; підносив справу в парляменті; висилав до уряду делеґації; розсилав телеґрами навіть до Британського Уряду.

Окремо треба згадати, що таксамо їздила від Комітету з Канади делеґація до Сен Френсиско, а то о. др. В. Кушнір, та адвокат Іван Соломон, де 19 травня, 1945 р., доручила меморіял, в якім вияснюєсь справа Українського Народу, а також піднесено думку, що Конференція повинна означити Права Людини, як основу для забезпечення прав кожного народу.

Щоби помагати українським скитальцям, засновано в Канаді „Допомоговий Фонд" на закупно допомоги, що мала розділятися під наглядом Червоного Хреста. Подібне робилося і в Зединених Державах — хоч всюди не без труднощей. Бо нераз для урядових Установ важніші були урядові формальности, ніж справа допомоги голодним і неодягненим. Та хоч головою муру не розбити, то все ж робилося і робиться, що можна. І треба буде робити, бо — „На те лихо, щоб з тим лихом битись" — говорить Шевченко.

„Вільна Україна".

Коли Росія позабирала західні Українські Землі, зараз зявилися в Канаді і Стейтах нові большевицькі москвофіли, що вже побіч давно відомих большевиків почали голосити, що аж тепер Український Нарід в Европі щасливий, бо ж Росія зібрала в одну цілість всі Українські Землі, а Конференція в Сен Френсиско визнала Україну „Суверенною Українською Державою", отже наш нарід там вільний і щасливий. А коли в „братнім союзі" з Москвою, то це ще на більше щастя і славу України.

Проповіди нових москвофілів, це лише повторювання на новий лад того, що большевики віддавна голосили. Хіба ж Україні під большевиками було колинебудь зле? Хіба вона вже 20 літ не була вільна, горда і щаслива? Аджеж російська Конституція каже, що кождий нарід може відорватися від Росії, однакож Україна не відриваєсь — а це знак, що вона дуже щаслива...

Так говорили давні большевики, так говорять нинішні нові большевицькі москвофіли.

Росія зібрала українські землі... Але коли про те ходить, то Росія з Українських Земель лишила Польщі — Лемківщину, Ярославщину, більшість Перемищини, Любачівщину, Чесанівщину, половину Сокальщини, цілу Холмщину і Підляше.

Сен Френсиско... Конференція в Сен Френсиско не мала сили рішати, чи Україна має бути самостійною, чи ні. Росія з рішеннями конференції цілком не рахується і не рахувалася. І не Конференція в Сен Френсиско рішала, що Україна вільна, але Москва про це говорила, а Конференція могла потакнути, що: коли вільна, то нехай вам буде вільна... То і все!

Зрештою в Сен Френсиско брали „вільну Українську державу" на сміх, коли показалося, що „делеґати з України" не знають навіть який прапор та „вільна Україна" має.

Правда, були в Сен Френсиско від України делеґати, бо Москва хотіла мати на Конференції більше голосів. Делеґація була з Д. Мануїльским в проводі. Але з тою „українською делеґацією" не могли тутешні українці навіть поговорити, як українці з українцями. Бо це не були вільні люде, але висланники Москви, над якими і в Америці висіла московська контроля. І тому вони боялися з ким будь сходитися і в балачку заходити.

Та коли нові москвофіли вихвалюють вільну Україну, то українські скитальці — а їх мільйони — на власні очи бачили українську неволю і тому волять скорше на чужині загибати, ніж на ту „вільну Україну" вертатися.

Вся балачка про „вільну Україну", то звичайна брехня. Коли б не так, то тутешні большевики перші, а за ними нові большевицькі москвофіли зараз другі давно вже поїхали б були до тої „вільної України". А вони не їдуть!

Для розумних людей Україна є звичайною провінцією Москви, якою вона орудує, як хоче; Українці є матеріялом, що має слухати і мовчати. Загальна большевицька неволя (по модерному „тоталітаризм") лежить і на плечах України.

Яке спустошення теперішна війна на українськім народі полишила, того навіть уявити собі годі. Це страшне спустошення!

Та все ж є вісти з Европи, що там українці рук не опускають. І ратують своє фізичне життя і ратують життя культурне, надіючись красших часів. Є вісти, що навіть інтерновані в таборах вчать дітей українського письма, а для старших владжують фахові курси, оскілько це можливе. Запопадливо піддержують своє релігійне життя.

Коли ж там надія не опускає українців, то ще більший обовязок лежить на українцях по цім боці моря, щоби вони доклали всіх старань і помагали тій святій справі, що веде боротьбу за існування. Треба матерільної помочі, треба помочі моральної. Окремо ж треба, щоби тутешні українці самі між собою виробили спільний ґрунт, спільний український розум, а тоді вийде спільна сила і спільна праця на добро загальній українській справі.

Жадних валів, жадних мурів
Сам собою кождий будь!
Твердь найтвердша серед мурів,
Це залізна мужна грудь.
Хочете не в ярмах жити —
Нуже в поле! В блиску зброй!
Кожда жінка — амазонка!
Кождий хлопчик будь герой!

THE RED & WHITE STORES

(Індивідуально посідані і оперовані)

Червоні і Білі стори були відповідальні більше, як який інший чинник, за піднесення рівня сторів подрібної розпродажі ґросерій в місті і на провінції. Хоч не завжди вони є найбільшими сторами в сусідстві, то присвячується всякі старання, щоби зробити їх „найліпшими", щодо чемної і справної обслуги в яснім і чистім приміщенню.

Одною з найперших прикмет Червоних і Білих є товари приватновласної марки. Обставини воєнного часу перешкаджали в набуванню цих товарів до значних розмірів, одначе в так сказати б „нормальнім часі", повний добір в Червоних і Білих товарів будуть знова до набуття.

Ці товари уважно вибирається щодо якости! Поживи марки Червоних і Білих осягнули постійне місце на полицях комор у більше, чим 10 мільйонів родин в Канаді і Зединених Державах, бо якість Червоних і Білих ніколи не дешевіла. Вони мусять бути найлучшими, які мож дістати, інакше вони не є гідні того, щоби мати імя Червоних і Білих. Купуйте товари марки Червоних і Білих з тим запевненням, що дістаєте найліпші!

ВІЙНА З ЯПОНІЄЮ.

Японія воювала з Китаєм ще навіть перед теперішньою війною. А війна між Японією й аліянтами, головно Америкою, почалася аж тоді, коли японці 1 грудня, 1941 р. напали на Перл Гарбор, Филипини і Сінгапор. Тоді Америка пішла проти Японії.

В початках Японія позахоплювала великі простори на континенті Азії, та багато островів, як Филипини, які мала Америка; острови Голяндські, а також загрожувала Австралії.

Але поволи сила Америки брала перевагу. Все ж думали, що війна з Японією буде довго тревати, може навіть цілі літа. Та інакше сталося, коли в Америці вироблено атомічну бомбу.

Таку першу бомбу кинули американці 6 серпня на японське місто Гірошіму, де вона знищила 4 квадратові милі міста. Згинуло 100,000, чи більше людей.

Другу бомбу кинули американці 9 серпня на місто Нагасакі, де вона знищила трету часть міста.

Тут японці побачили, що вони безсильні, отже 14 серпня оголосили, що безуслівно піддаються. Остаточне формальне закінчення війни з Японією наступило 26 вересня.

Тоді Америка взяла Японію в руки і рішає, що японці можуть робити і як робити, а чого ні. Правда, цісар японський, Гірогіто, лишився на престолі, однакож в цілій Японії заводяться зміни, про які перше ніхто і не думав.

Окремо ж багато японських провідників взяли на суд, як винних за війну. Багато визначних японських провідників поповнили „гаракірі", себто повбивали себе звісним церемоніяльним японським способом, де вбивник розпорює собі живіт і падає на землю на означений лад.

Так велика японська держава, що числила передтим понад 100 мільйонів населеня, опинилася цілком в руках переможців.

Та коли атомічні бомби зупинили японську війну, то в Китаю війна не припинилася. Не стало японців, так китайські комуністи почали війну з Кай Шеком, а чим вона закінчиться, покаже будучність.

ДРІБНА ВСЯЧИНА.

Робота крил — Звичайна хатна муха порушує крилами 330 разів на секунду; джміль 240; пчола 190; оса 110; горобець 13; дика качка 9; голуб 6.

В Церкві св. Софії в Царгороді, яку турки забрали від християн і перемінили на свою мошею, може помістись 23,000 людей.

Найбільша статуя — одноцільно вилита є в Японії — 53 стіп і 9 цалів висока.

ДРІБНІ ВІСТИ

На подібний лад, як силою передають українців большевикам, передавали американці Тітови югославців (сербів і хорватів). Швеція передавала німців, естонців, лотишів, литовців, білорусів, де рівнож при тій передачі деякі скитальці себе ранили і вбивали.

Тіто, що нині править Югославією, це давно відомий в Америці большевик. Він в Америці організував большевицьку силу, опісля поїхав до Москви, а вже звідтам опинився в Югославії. Якої він народности, покищо не знати.

Коли німці найзавзятіше виступали проти жидів, то аліянти цілий час запопадливо клопоталися, щоби на кождім кроці жидам помагати. Жаден другий нарід не мав такої теплої аліянтської опіки, як жиди. Може це і тому, що вони всюди підіймають сильний крик і завзято добиваються того, що хочуть.

Теперішна війна усунула з престолів королів — грецького, югославського і болгарського. Доля бельгійського короля покищо висить на волоску. В Румунії король задержався, але рішаючого голосу він не має. В Італії королівський престол захитаний.

Польщу теоретично вважають ніби самостійною державою, що є в злуці з Москвою, але наділі вона є під повним московським забором, як прим. Румунія, чи Болгарія. Нею орудує Москва.

Жиди вже підчас війни, а з кінцем війни ще більше почали добиватися створення з Палестини жидівської держави. В Палестині з того приводу були кровавi розрухи.

В 1945 р. уряд в Англії перейшов з рук консервативної партії в руки партії робітникої. Премієром в Англії став Етлі на місце Чорчила.

Мусолінія вбито 28 квітня, 1945 р. при диких знущаннях над його тілом. Про Гітлера думають, що він згинув при послідній облозі Берліну. Та тіла його не знайдено, воно могло згоріти.

Американський президент, Розевелт, помер 12 квітня, 1945, а по нім президентом став Труман.

Атомічна бомба, якої американці вживали проти Японії, стала тепер великим клопотом переможців. Всі свідомі, що при несподіваним нападі такими бомбами можна за короткий час знищити цілу державу ще поки вона зрозуміє, що робиться. Коли б же вийшла загальна війна, то може пропасти ціла людська культура і люде вернуться до передпотопової доби. Отже всі шукають способу, яким не допустити до такої всесвітної катастрофи. Та багатьох каже, що способу нема, бо хто певний буде перемоги, той на ніякі заборони, чи зобовязання не буде оглядатися. — Та що важне — то багато визначних людей, під загрозою бомби починають вже і про Бога згадувати і кажуть, що без релігії людство може цілком пропасти. Як тревога, то до Бога!

Ще на нарадах в Ялті, Сталін вимагав, що коли Німеччину переможуть, то треба знищити 50,000 тих німців, що винні за війну. Коли ж Чорчиил і Розевелт не годилися, то Сталін знизив число на 49,000. Такі були вісти. Якже скінчилась війна, то аліянти почали арештувати передових німців, військових, політиків, дипльоматів, фабрикантів, журналістів, членів партії „націстів", та ще кого, і переводять над ними суди. Кілько саме арештовано, і які будуть засуди, може розкриє будучність.

З закінченням війни не прийшов такий мир, як обіцювали. Ледво війна скінчилася, як почулися натяки про трету війну. Є вісти, що Англія і Зєдинені Держави дальше озброюються, а певна річ, що і Росія не лишаєсь позаді. Вона ж повивозила багато фабрик з занятих країв, а вже найбільше з Німеччини. Робляться ще проби налагодити справу з Росією так, щоби не прийшло нове лихо. Та будучність покаже, що буде.

ВСЯЧИНА.

НАЙСТАРША НА СВІТІ БУДІВЛЯ.

В Іпсамбулі, в Нубії, на лівім березі Нілю, в Єгипті, є святиня вирована в одній великій скалі. Є там вированих більше святинь, та одна з з них найбільша, що ділиться на 14 частей. Перша часть є 57 стіп довга, а 52 стопі широка, а підперта вісьмома квадратовими камяними стовпами 30 стіп високими. Коло кождого стовпа стоїть камінна фіґура, що головою сягає до стелі.

Перед святинею сидять чотири величезні камінні фіґурі, з яких дві по 65 стіп високі, що мали б зображувати царя Рамзеса.

Це мала би бути найстарша будівля, що як великий твір людських рук, задержалася до наших часів. Буде йому коло 4000 літ, або більше. Та кілько праці треба було, щоби все те зробити!

ВСЯКІ ВИПАДКИ.

В 1702 р. запалася земля на більшім просторі коло Фредерікштадт в Норвеґії і на тім місці повстало озеро. Згинуло 14 осіб, та 240 штук худоби.

Подібно сталося з селом Босія, коло Туріну в Італії 1679 р.; воно нагло запалося і 200 його мешканців згинуло.

В 406 р. по Христі на Палестину налетіло було тілько саранчі, що затьмила воздух. Коли ж зїла траву, листя і все, що можна зїсти, то погинула і тоді від смороду повстала була сильна слабість. Подібне було в 873 році в Франції.

Коло Гарвіч в Анґлії знайшли 1803 року кістяк величезного звіра, якого оден зуб важив 12 фунтів.

ПЕРШІ РІЧИ.

Перша льокомотива в Америці була 1820 року.

Нафти (ґасу) почали вживати до освітлення вперве 1826 р.

Перше сталеве перо зробили 1830 року.

Ковертів почали перший раз вживати 1839 року.

Перша машина до шиття була опатентована 1846 року.

Перший телеґрафічний апарат, яким вже було можна добре орудувати, був 1835 року, а його практичність показано ширшому світові 1842 року.

ВЕЛИКІ СЛАБОСТИ В МИНУВШИНІ.

Історія оповідає, що вдавнині лютували час від часу страшні слабости на світі і забирали тисячі і тисячі людського життя. Ось дещо з того, що історія каже:

В 78 р. по Христі в Римі одного дня вмерло 10,000.

В 954 р. в Скотляндії вмерло 40,000.

В Лондоні 1500 р. вмерло 50,000; а в 1407 р. вмерло 30,000; знов 30,000 в 1499 році; в 1604 р. вимерла в Лондоі четверта часть населення.

В Царгороді вмерло 1611 р. 200,000 осіб.

В Ліоні в Франції, в 1632 р. вмерло 60,000.

В 1665 р. в Лондоні 8,000.

В 1773 р. в Персії, в місті Пассо згинуло 80,000.

В Смирні 1784 р. — 20,000.

В Александрії, Смирні і др. містах померло в 1792 р., коло 800,000.

БІЛИЙ ДІМ.

Будинок, де мешкає стейтський президент, називають Білим Домом. Це державний будинок, але назва не є урядовою назвою — бо урядова назва є „Екзекютив Меншин", себто мешкання голови виконавчого державного тіла.

Назва Білий Дім принялася випадково. В 1814 р. британська армія спалила Вашинґтон, а також будинок президента.

Після того будинок відбудували, затримавши ті стіни, що були. Та вони були такі чорні, що треба було їх помалювати — і помалювали на біло. Так люди почали звати його Білим Домом. А щоби він дійсно був білим, то тепер раз на десять літ його білою фарбою малюють.

ЗНАЧІННЯ ДЕЯКИХ СЛІВ.

Пролєтар — Пролєтарами називали в давній римській державі тих, що не могли дати державі нічого більше крім дітей. Це була найбідніша кляса римських горожан.

Пізніше почали прикладати цю назву взагалі до бідаків, що в других працювали, не маючи свого власного майна — розуміючи під пролєтаризмом матеріяльне убожество.

Однакож дійсний пролєтаризм (бідацтво) треба розуміти ширше — маючи на увазі не тілько кешеню чоловіка, але і його голову, його розум, його душу. Коли взяти на таку міру, то є пролєтарі розумові, є пролєтарі моральні (безхарактерні люде), є пролєтарі релігійні (безрелігійні і релігійно байдужі). Кождий самолюб, кождий скупар, кождий зрадник своїх, кождий безідейний і безхарактерний чоловік є пролєтарем. Але чоловіка убогого, та дуже розумного і гідного ніхто пролєтарем не називає.

Матеріялізм — це в науці погляд, чи напрям, який вчить, що в світі є лише матерія, а нема ніякого духа, нема душі, нема Бога. Отже коли чоловік вмирає, то все гине. Матеріялістами звуть самолюбів, які лише про майно для себе дбають, скупарів; звуть людей, що їм байдужі релігійні, моральні і взагалі духові справи.

Тоталітаризм — що про нього тепер багато чуємо, це рід диктатури, яка ціле життя населення формує на оден лад. Цим словом часто називають лад невільничий.

Репатріяція — поворот, чи відсилання когось до того краю, з якого він походить.

Ідеал — те найкрасше, що ми в уяві можемо мати; уявлена найкраща річ, чи твір. Ідеалізувати — представляти собі щось найкрасшим.

Ідеольогія — світогляд; цілий погляд, чи знання, яке чоловік має; загальний погляд на щось. Може бути прим. ідеольогія політична, релігійна, себто світогляд даного напряму.

Ідея — ясна думка, поважна, провідна думка, ясне поняття про якусь поважнішу справу.

Безідейний — хто не має ясних, гарних понять, не має вартних думок, чоловік недумаючий, або безхарактерний.

Опозиція — спротив, або група, що противиться — в парляменті, в товаристві. — Опонент — противник.

Автономія — самоуправа.

Суверенність — самостійність.

Автокефальний — самостійний, незалежний від когось (про Церкви).

Ліві-праві — Лівими називають соціялістів і большевиків, та взагалі подібних скрайних людей; правими звуть людей соціялістам противних; людей, що держуться старого ладу (консерватисти).

Нація — В европейськім розумінню „нація", це нарід, як культурна група людей, що мають кровні звязки, мають ту саму культуру, історію, мову, хочби той нарід і не мав своєї держави. В анґлійськім толкованню „нація", це держава з усім її населенням, отже не культурне, а тільки політичне означення.

Біліон — це тисяча мільйонів. В Европі тисячу мільйонів звуть мілиярд; а більйоном звуть мільйон мільйонів.

Не з тобою.

Почав оден гикати, а другий, щоб посміятись, каже:

— Це твоя душа з Богом балакає.

— Та вжеж не з тобою дурнем! — відповів той.

ІВАН ФЕДАН.

Памяти Великого Жертводавця.

Липня 10-го, 1945, помер в Арнолд, Па., великий український жертводавець і великий український громадянин, Іван Федан.

Родився він в Ляшках, коло Ярослава, в Галичині, 1884 р. Маючи 14 літ він став помічником в сільській крамниці.

В 1903 вибрався до Америки, і 2 роки по приїзді вже мав в Манессен власну крамничку.

Ставши крамарем Федан почав ходити до торговельної школи, також студіював будівництво.

Іван Федан з родиною.

В 1918 перебираєсь до Арнолд, Па., де відчинив крамницю з залізним крамом і продавав меблі. Також будував доми.

Федан своїм розумом звернув на себе увагу людей, отже дали йому місце директора в банку. В 1933 став він членом шкільної ради, а пізніше її головою.

Року 1928 подорожував з дружиною і дочкою автомобілем по Європі — переїхав Анґлію, Францію, Бельґію, Німеччину, Швайцарію, Чехословаччину і відвідав рідні сторони.

В 1933 р. подорожував по Канаді, отже був в Винипеґу і Саскатуні, де побачив Інститут, на який вже перше дав жертву.

Цей короткий огляд життя Федана показує, що це був розумний, поважний і підприємчивий чоловік. Він дбав найперше про збогачення свого розуму, а вже за тим йшли його власні ділові справи.

Федана живо інтересували українські громадські справи. Він був членом Укр. Нар. Союза, був його скарбником. Був членом „Народної Помочі" в Питсбурґу. Він інтересувався широким українським життям, слідив, що для української справи робиться і давав щедрі жертви на піддержання української гомадської праці.

Кілько саме він видав, точно не знаємо, але відоме, що давав він тисячі. На Інститути в Канаді дав не менше, як 10,000 долярів, дав на Українську Православну Колеґію 1,100 долярів Це великий Памятник для Покійного, якого ніщо не знищить.

Окреме майно, що полишив українцям, то приміри з свого життя, які кождому українцеви говорять: Як він робив, так і ти роби! Він показав тобі, що і як можна і треба робити!

Похоронили Федана в Арнолд, Па., 13 липня, 1945. З Канади були на похороні о. Самець та адвокат Гуменюк, оба з Торонта.

Федан полишив жінку Марію (з роду Свала) і дві дочці — Ярину і Юстину.

ВЕЛИКА КНИЖКА.

Королева Вікторія мала книжку 18 цалів грубу, що важила 63 фунти. В ній були ювілейні промови і поздоровлення.

КОЛЄҐІЯ СВ. АНДРЕЯ В ВИНИПЕҐУ.

Рік 1945-ий зазначився для канадійських українців, головно ж православних, набутком будинка для будучої Української Колеґії св. Андрея, і той будинок на образку бачимо.

Збірка на заснування Української Колеґія в Канаді провадиться вже два роки і за той час зібрано коло 70,000 долярів. А мається на ціли зібрати найменше 100,000.

і дівчата; хлопці мешкали би в будинку Колеґії, а для дівчат мав би бути окремий будинок з окремим наглядом.

Така інституція, як Українська Колеґія є важним новим набутком для тутешнього українського загального життя.

Тут варта занотувати двох найбільших доси жертводавців на Колеґію,

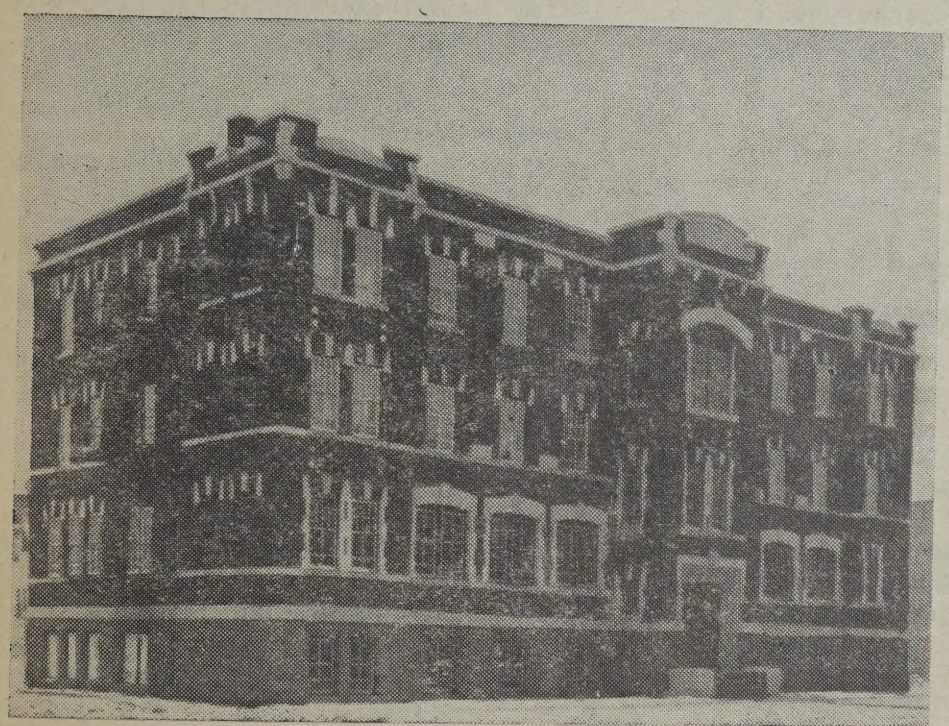

Українська Православна Колеґія св. Андрея.

З кінцем 1944 року прийшла була щаслива нагода купити шкільний будинок для будучої Колеґії від Анґліканів, отже на початку 1945 р. будинок куплено за 25,000 долярів. Люде, що на будинках розуміються, кажуть, що куплено його аж надто дешево. Але будинок потребує ще віднови в середині, меблів і др., на що треба окремих видатків.

Колеґію плянують відчинити для науки в осени 1946 року.

В Колеґії мали би вчитися хлопці

яких імена доси оголошено, а то Павло Мельник з Едмонтону дав понад півтори тисячі долярів, а Іван Федан, з Арнолд, Па., Зєдинені Держави, нині покійний, дав 1,100 долярів. Були доси і другі жертводавці, що поважніші суми на Колеґію зложили. Це показує, що український загал щораз більше розуміє, що щирою волею всіх можна великі діла творити. Велику працю вконувати.

А такої праці загальна українська справа дуже багато потребує.

ЗМІСТ.

	Стор.
Календарна часть, пояснення до Богослужень і др.	3—30
Нінащо нарікати, вірш	33
Кілька порад для 1946 року	34
Спостереження Чорнохліба	35
Палієва шабля	39
Всячина	44
Чернець, вірш	45
Підлися — Ой у полі, вірші	46
З шкільних образків	47
Брехун	49
Значіння жонатого чоловіка	50
Гумор	52
Зі світа людської праці	53
Всячина	56
Початки українства Чикаленка	57
Я чув плач, вірш	59
Невидні великі працівники	60
Конференція в Сен Френсиско	62
Поворот до своїх	64
Козак і король, вірш	65
Вискази про алькоголь	66
Підпал	67
Історія моєї січкарні	71
Святочна українська культура	75
Іван Франко	79
Велика певність себе	82
Короленко й українство	83
Гумор	84
Причини передчасної старости	85
Як писати писанки	88
Кухонні і домашні справи.	89
Гордо стій і не корися, вірш	94
Українські народні вишивки	95
Всячина	101
Хатні поради	102
Образки з Українських Земель	105
Атомічна бомба	109
Воєнні і повоєнні події	111
Українська справа	113
Війна з Японією	116
Дрібні вісти	117
Всячина	118
Значіння деяких слів	119
Іван Федан	120
Колеґія св. Андрея в Винипеґу	121

ВИБИРАЙТЕ КРАМ МАРКИ ІТОНА, ХОТЯЧИ УСЛУГИ, НА ЯКУ МОЖНА ЧИСЛИТИ:

Всяку фірму пізнається через марку, яку вона вживає... і репутація за такими добре відомими іменами, як **Eaton's, Mayfair, Birkdale, Eatonia, Braemore, Acme,** і **Diamond "E"** є вашою ґарантією ліпших стилів, ліпшої добірности і доброї вартости.

Велике число костомерів питають тепер лише за товаром з маркою тому, що вони знають, що якість цего товару є запевнена власною репутацією Ітона; факт, що означає цілком певний спосіб усунення вгадування в купованню.

Крам марки Ітона продаваний так в подрібнім сторі, як і через Замовлення Поштою, є зовсім приступний для пересічного родинного буджету — порівнайте його і самі переконайтеся, що ваше найкраще купно є тоді, коли крам має марку Ітона.

THE T. EATON Co LIMITED
WINNIPEG CANADA

РЕЧІ ЦЕРКОВНІ

Для наших церков і нашого обряду дістанете в найстрашій і найбільшій українській фірмі

„ПРОВИДІННЯ"

Пишіть по інформації і ціни до:

PROVIDENCE CHURCH GOODS Company

710 Main Street, Winnipeg, Man.

Для скоршої обслуги наших громад церковних в Брітіш Коломбії і Алберті, просимо вдаватися і писати до української фірми **„Провидіння".**

2138 - West 4th Avenue,

Vancouver, B. C.

NICOLETT HOTEL

Tissot and La Fleche, **St. Boniface, Man.**

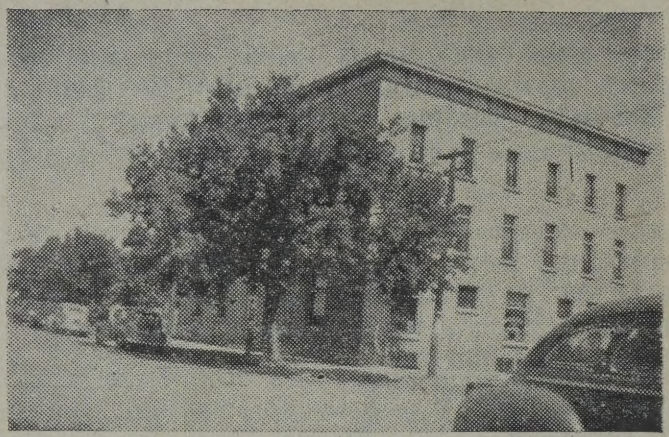

Прекрасна саля на Весілля, Товариські Забави, і т. п.

Телєфонуйте 202 908.

НАЗАР БОДНАРЧУК, властитель.

НА ПРОГУЛЬКУ.

Я прошу всіх Українців,
І Поляків, Сербів, Німців,
Щоб це вважно прочитали,
Та мій адрес записали.
Ювілей, чи весілля —
То **закличте Василя!**
Бо він знає всі дороги
Й завезе вас без тревоги.
Гриньку, Паньку і Ви Хома,
Свою ґару лишіть вдома,
Разом ся зорґанізуйте,
По Свистуна телєфонуйте.
Танше буде коштувати,
Ніж ґарою керувати.
Ні таєрів помпувати,
Ні ґес-лайни вичищати.
Лиш вигідно всі сідайте
І спокійно віддихайте.
Це в оден бік! А потому
Привезу вас знов до дому.

EASTERN BUS LINES

W. P. SWYSTUN, Proprietor.

120 Robinson Street, Winnipeg, Man.

Phone 52 024

Western Auto & Truck Body Works, Ltd.

WINNIPEG.

Фабрика автобусів:

677 Portage Ave. Phone 30 170

Головний офіс:

702 Broadway Ave., Phone 37 284

Фабриканти і Десайнері Моторових Автобусів.

„Канадійська Будова для Канадійських Условин."

NORTH END

American Meat, 526 College Ave.
Baluk, H., 312 Laura St. 25 529
Bannerman Grocery,
416 Bannerman Ave. 57 435
Bazuk, 832 Magnus Ave. .....
Beally, 472 Garlies Street 57 876
Bryk, 663 Stella Ave. .....
Chokan, S., 769 Mountain Ave. 57 849
Dan's Grocery, 79 Euclid Ave. 57 612
Dolynka, J., 890 Burrows Ave. 57 854
Fedoryshyn's Grocery, 657 Selkirk 57 715
Graboski, W., 1603 Arlington St. 57 737
Grabowecky, L., 710 Aberdeen 57 824
Harry's Grocery, 177 Euclid Ave. .....
Ingaldson, F., 950 Manitoba Ave. 57 443
Kaluzniacka's Grocery,
737 Stella Ave. 57 869
Kowal, N., 732 Boyd Ave. 57 829
Kushnier, H., 600 Stella Ave. 57 496
Kubow, M., 918 Redwood Ave. 57 859
Leonas, 640 Logan Ave. .....
Lewycky, K., 1044 Aberdeen Ave. 57 641
Makar, M., 710 Manitoba Ave. 57 796
Manitowich, 86 Derby St. 57 750
Mariash, M., 113 McFarlane St. .. 54 949
Matchuk, 662 Stella Ave. .....
Nor West Grocery, 875 Selkirk 57 491
Nyznyk, ...
Ozer, F., 708 McPhillips St. 57 822
Panchuk, J., Logan & Lizzie 25 063
Pankiw Grocery, 540 Stella Ave. 57 457
Pauls Groceteria & Meat Market
878 Main Street 54 420
Pisecki, W., 663 Dufferin Ave. 57 793
Podolsky, 1019 Manitoba Ave. .....
Polyga, 532 Redwood Ave. .....
Prychun, N., 1524 Arlington St. 57 927
Rudyk, M., 1333 Manitoba Ave. 57 802
Shubey, 832 Burrows Ave. .....
Skremetka, M., 852 College Ave... 57 861
Slupski, P., 684 McPhillips St. 57 440
Slyzuk, S., 1041 Aberdeen Ave..... 57 828
Semeniuk, F., 803 Stella Ave. 57 833
Senkiw, F., 952 Aberdeen Ave. 57 771
Stebbe, H,. 481 Parr Street 57 632
Tarnowski, W., 1039 Alfred Ave.. 57 432
Tataryn, Mrs. M., 769 Manitoba 57 712
Tesluk, 733 Redwood Ave. .....
Wercimaga, 373 Airlies St. 57 887
Yablonsky, 871 Redwood Ave. .....
Yast, W., 593 Aberdeen Ave. 57 949

BROOKLANDS-WESTON

Kutch E. W. (Smith's),
2194 Gallagher Ave. 25 908
O. K. Grocery, 2 Eric Street 25 700
Sorbey's Grocery, 1874 Logan Ave. 25 477

EAST KILDONAN

Boychek, 504 Washington Ave. ....
Dowhan, F., 401 Jamieson Ave. 501 073
Hawryshyn, A., 549 Jamieson Ave. 501 050
Minenko (Benderski),
498 Jamieson Ave. 501 069
Oberik, M., 498 Trent 501 014
Pollock, J., 401 Ottawa Ave. 501 093
Union Grocery, Watt & Montrose 502 150

ELMWOOD

Karpow, W., 49 Kelvin Street ... 501 024
Nazar, M., 587 Herbert Ave. 501 053
Shackles, M., 624 Talbot Ave. ... 501 049

MORSE PLACE

Powrosnick, K., 639 Gateway Road 501 057

FORT ROUGE

Hawryluke, 747 Scotland Ave. .....

TRANSCONA

Kolisnyk, J., 100 Madeline 20
Maydonik, A., 194 Yale 433
Pasta, J., Melrose & Madeline 211
Prytulak, D., 241 Oxford St. 466
Tarnowski, 95 Victoria Ave. .....
Teres, A., 143 Melrose 76
Werbicki, J., 196 Victoria 308

Community Food Stores Limited

Sausage Manufacturers

441 King Street **Phone 57 241**

ГУРТОВИЙ СКЛАД ЦЕРКОВНИХ РІЧЕЙ

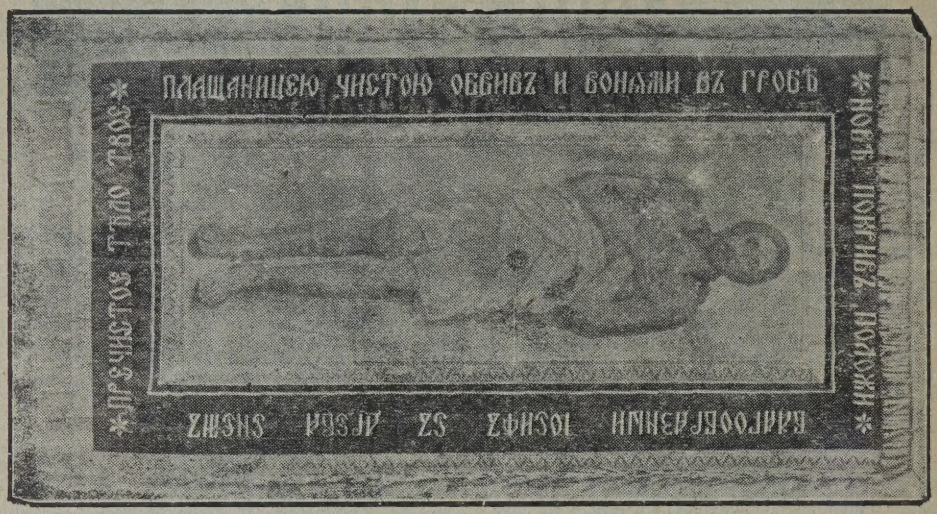

Пишіть по Катальог.

William Gross & Company

322 Main Street — **Winnipeg, Man.**

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЛЯ

живих і штучних цвітів робить весільні букети і корсаджі, посмертні вінки так з живих, як і штучних цвітів.

Приймає ордери листовно й телеґрафічно з поза міста.

WARREN FLOWER SHOP

804 Main Street

Телефон 53 914

Коли буваєте в Винипегу зайдіть до

New Corona Cafe

674 MAIN STREET WINNIPEG.

(близько сіпіярської стації)

ПЕРШОРЯДНІ СТРАВИ.
ОБСЛУГА СКОРА Й ЧЕСНА.
ГАРНЕ І ПРИЄМНЕ
ОКРУЖЕННЯ.

Телєфон 25 040.

ТАК БАГАТО ЗА ТАК МАЛО . . .

Киньте думкою назад до днів нафтових лямпів, печей, прачок, мітел і всіх стародавних способів удержування дому.

Порівнайте їх з електричним світлом, печами, рефріджераторами, прачками, машинами до чищення й іншими електричними приладами, уживаними в модерних домах. Лише тоді ви зрозумієте, як багато причинилася електрика до теперішнього високо життєвого рівня і то всьо за кілька центів денно.

CITY HYDRO

Nugget Hotel

711 MAIN STREET
WINNIPEG.

На головній вулиці — пів блока від Сіпіярської стації.

Тел. 91 085

Властителі:

ҐЕОРҐІЙ МАРІЯН
і
ВАСИЛЬ ФРЕДРИК.

Red River Motor Coach Lines, Limited

ЇДЬТЕ ВИҐІДНИМИ АВТОБУСАМИ Й ЩАДІТЬ ГРОШІ.

Сіть шляхів (доріг) до слідуючих осередків:

Narol, Lockport, East Walkleyburg, Libau, Tyndall, Beausejour, Lac du Bonnet, East Great Falls and Pine Falls.

Головна Автобусова Стація
Телефон 92 995
165 Garry Street, Winnipeg, Man.

ПЕТРО ГУМЕНЮК, президент.

The Western Life Assurance Co.

Ця Компанія з діяльністю і досвідом більше чим чверть століття, визначається високо між Провідними Фінансовими Фірмами. Наперед предвиджуюча Управа враз з Консервативними Інвестиціями, дає цій Компанії змогу вдержувати Атрактивні Рати Премій.

УКРАЇНСЬКІ ПРЕДСТАВНИКИ:

Дістріктовий Супервайзор — HENRY TYZUK — Dauphin, Man.

Манітобські Сільські Представники —

M. A. WALL — Fork River.
PETER OLCHOWECKI — Gardenton.
WALTER FICK — Merridale.
J. URBANOWSKI — Pine River.
A. KIMACOVICH — Garland.
M. KARPIAK — Ethelbert.
N. W. HRUSZOWY — Sclater.
PAUL JANOWSKI — Rorketon.

Північно-Саскачеванські Представники —

J. W. KOWALYSHEN — Hyas.
M. H. KUSHNIR — Canora.

ДЛЯ ВАШИХ УСЛУГ — ВДАВАЙТЕСЯ З ДОВІРЯМ.

Всім нашим приятелям пересилаємо „Щирі Святочні Побажання".

Winnipeg Office 502 PARIS Bldg. Phones 97 218 97 219

Manager LIONEL E. WOOD, C.L.U.

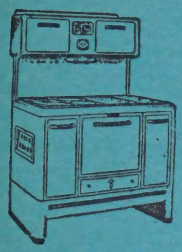

МИ ПРОДАЄМО

"DOMO" і "STANDARD" Сметанні Сепаратори
"SNOW BIRD" машини до прання і Рефріджератори.
"GILSON" форнеси до огрівання, Вітрогони, "Ийр кондішенінг юнитс" і т. и.

"STANDARD" крошері зерна.
"STANDARD" шнурки до байндера.

Електричні Фенси, Фарби, Плугові чересла, Рала Культіваторів, Плуги, "Чаперс" і т. и.

Добір Найвищої Якости — в Найнищих Цінах.

Вам оплатиться запитати про них. Прийдіть і побачтеся з нами, або пишіть до нас за лістою цін і точними поясненнями.

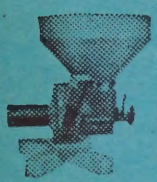

STANDARD IMP. & SALES COMPANY

78 Princess St.,
Winnipeg, Man.

9851 Jasper Ave.,
Edmonton, Alta.

ОРҐАНІЗАЦІЯ МІЖ ОРҐАНІЗАЦІЯМИ

Ні одна українська організація в Канаді не зробить для вас більше, як

Українське Товариство Взаїмної Помочі

В цім Товаристві можете заасекурувати себе, свою жінку, своїх дітей на такі суми як $250, $500, $750 і $1,000 за оплатами, які будуть найдогідніші для вас —

РОДИ АСЕКУРАЦІЇ:

життева асекурація, платна до смерти
життева асекурація, платна 20 літ
життева асекурація, платна 30 літ
життева асекурація, платна до 65 року
ендавмент на 20 літ
ендавмент до 65 року.

Поліси Українського Товариства Взаїмної Помочі признають їх власникам зворотні й невтратні вартости, а це значить, що ваша асекурація не пропадає, коли по якімсь часі не зможете на ню більше платити.

ВИ НЕ МОЖЕТЕ БУТИ БЕЗ ЦЕЇ УКРАЇНСЬКОЇ АСЕКУРАЦІЇ.

Ukrainian Fraternal Society of Canada

BOX 3611 **WINNIPEG, MAN.**

B37158

Springfield Fire and Marine Insurance Company

МАЄТОК
цеї компанії
виносить поверх
$40,000,000

ОБЕЗПЕЧЕНЬ
виплатила компанія
поверх
$235,000,000

ОБЕЗПЕЧУЄ ВІД ВОГНЮ, БУРІ, ГРАДУ і ВІД УШКОДЖЕННЯ
Відшкодовання виплачує ретельно і скоро.

ГОЛОВНЕ БЮРО НА КАНАДУ — 460 St. John Street, — MONTREAL, Que.
J. A. GRANT, Manager for Man. and Sask. — 405 Paris Bldg., Winnipeg, Man.
Ця Компанія має своїх представників по цілій Канаді.

УКРАЇНСЬКІ ПРЕДСТАВНИКИ:

Constantine Masciuch

GENERAL AGENCY

АСЕКУРАЦІЯ У ВСІХ ГАЛУЗЯХ —
ФІНАНСУВАННЯ АВТОМОБІЛІВ І МОРГЕДЖІВ.

W. L. TOFAN — City Supervisor — Dan STASIUK — Country Supervisor

C. MASCIUCH — Manager.

РЕПРЕЗЕНТАНТИ:

H. A. L. Stebbe
A. McSween
C. W. Vincent
J. Hallas
P. L. Dowhan
P. Krepiakevich
C. J. A. Powlett
J. A. Piasecki
C. Krieger.

Ми радо розглянемо теперішню Вашу асекурацію, аби найти Ваші потреби, і піддамо думку, без зобовязання з Вашої сторони, як їх стрінути точно й економічно.

Коли Ви не можете зголоситися особисто, наші представники будуть завжди раді і охочі зголоситися до Вас. Ми спеціялізуємося у всіх клясах українського асекураційного бизнесу.

ГЕНЕРАЛЬНІ АҐЕНТИ ДЛЯ

FIDELITY LIFE ASSURANCE COMPANY

Constantine Masciuch General Agency

Phone 94 001 — 406 McArthur Bldg. — Winnipeg, Man.